OSLO

Toamnă electorală

— Programe, poziții, alianțe —

În curînd, mai precis la 11 septembrie, electoratul norvegian va fi chemat în fața urnelor, pentru a-și exprima, prin vot, opțiunile politice. În cadrul unei conferințe de presă, premierul Gro Harlem Brundtland a declarat că „acestea vor fi cele mai interesante alegeri la care am participat vreodată". Totodată, primul ministru norvegian a menționat că guvernul său minoritar va trebui să depună eforturi serioase pentru a-și menține credibilitatea în fața alegătorilor.

Atît premierul Gro Harlem Brundtland cît și ministrul de finanțe Gunnar Berge au acționat cu fermitate în aplicarea unor măsuri de austeritate, menite să combată inflația și să readucă economia pe un curs stabil. Echipa ministerială condusă de primul ministru social-democrat Gro Harlem Brundtland a preluat puterea în anul 1986, după demisia coaliției conservatoare condusă de Kaare Willoch. La acea dată, situația economică a Norvegiei era foarte dificilă, datorită scăderii prețurilor la petrol, înregistrată la mijlocul acestui deceniu.

Deși nu se poate spune că Norvegia a ajuns la momentul marilor echilibre economice, în perioada relativ scurtă de la instalarea guvernului condus de Gro Harlem Brundtland au fost înregistrate unele schimbări care au confirmat eficiența măsurilor de austeritate impuse de guvern. S-a reușit, astfel, prin tratative avute cu reprezentanții patronatelor și sindicate, să se obțină o decelerare a creșterii necontrolate a retribuțiilor, ceea ce a avut un efect imediat asupra creșterii competitivității țării : inflația a scăzut de la aproape zece la sută, cît se înregistra în anul 1986, la 4,5 la sută, în acest an. „Prețul" plătit pentru această redresare s-a resimțit în scăderea nivelului de trai al populației și în creșterea ratei șomajului. În prezent, în Norvegia sînt 92 000 persoane care nu au loc de muncă, reprezentînd 4,2 la sută din populația activă a țării. Numărul șomerilor continuă să crească, depășind, la sfîrșitul acestei luni, previziunile Directoratului norvegian al muncii. La 15 august, premierul Brundtland a convocat reprezentanții Federației norvegiene a sindicatelor și ai Confederației norvegiene pentru comerț și industrie, pentru a discuta măsurile necesare care trebuie luate în vederea creării unor noi locuri de muncă. Primul ministru a menționat că actualul guvern va propune o reducere a impozitelor pe veniturile personale, în vederea stimulării consumului intern. Totodată, s-a anunțat alocarea sumei de 3,5 miliarde coroane, pentru crearea a circa 40 000 locuri de muncă, în acest an. Totuși, comentează observatorii politici, o rată a șomajului de aproape cinci la sută constituie un nivel ridicat pentru Norvegia și demonstrează faptul că ritmul de dezvoltare economică este încă prea lent. Recentul val de falimente constituie o dovadă în acest sens, consideră analiștii. Un raport al Asociației băncilor din Norvegia prevede o perioadă de „așteptare" de încă doi ani pentru ca o eventuală creștere a consumului particular să poată relansa economia și să ofere posibilitatea creării unui număr de locuri de muncă stabile. Raportul atrage atenția, de asemenea, asupra pericolului pe care-l reprezintă faptul că Norvegia depinde prea mult de veniturile realizate de industria petrolieră.

Sarcinile care stau în fața guvernului Brundtland sînt, se crede la Oslo, destul de complexe. Unele insuccese ale guvernului au fost speculate de forțele politice din opoziție, în campania electorală care se apropie, în aceste zile, de sfîrșit.

Conjunctura economică dificilă prin care trece Norvegia a favorizat apariția — un fenomen comun multor țări vest-europene (Franța, Danemarca, R.F.G.) — a unor sentimente ostile, îndreptate, în primul rînd, împotriva imigranților. Aceste sentimente au fost întreținute de propaganda rasistă, în mod deosebit de o grupare de extremă dreapta intitulată „Acțiunea populară împotriva imigranților", alcătuită din elemente declasate, șomeri sau „cazuri sociale". Membrii acestei organizații au fost acuzați, recent, că sînt autorii unor atentate în urma cărora și-au pierdut viața mai mulți muncitori imigranți. „Aceste incidente înfricoșătoare", a declarat primul ministru, luînd poziție împotriva extremiștilor de dreapta, „ne permit să afirmăm că în Norvegia a apărut o problemă complet nouă".

La o recentă conferință de presă, primul ministru Gro Harlem Brundtland a demascat încercările Partidului Progresului, o formațiune politică de extremă dreapta, de a destabiliza „solidaritatea socială" din Norvegia și de a submina valorile societății din această țară. Cu maturitate politică, premierul norvegian a lansat o adevărată ofensivă împotriva acestei formațiuni care „amenință să tulbure consensul social și politic din Norvegia postbelică".

Pe plan politic, diversele scenarii preelectorale, realizate de analiști pe baza sondajelor de opinie, lasă să se întrevadă șanse reduse pentru formarea unei eventuale coaliții a forțelor politice din opoziție. Pînă acum, studiile efectuate de observatori au arătat, este adevărat, fluctuații destul de mari ale opțiunilor electoratului norvegian. Dar, așa cum menționează un raport al Institutului de cercetări politice din Oslo, fenomenul este comun acestei țări : „unul din trei norvegieni își schimbă, în general, loialitățile politice în intervalul dintre două alegeri generale". Chiar și „saltul aparent" înregistrat de Partidul Progresului trebuie privit cu mult scepticism, comentează analiștii ; trebuie pusă sub semnul întrebării sinceritatea celor care au exprimat simpatie față de această formațiune politică. O proporție foarte mare dintre aceștia (mai ales tineri) admit faptul că ei nu cred într-o posibilă materializare a platformei Partidului Progresului într-o politică practică. În concluzie, datele sondajelor de opinie nu exprimă altceva decît un protest față de situația economică din Norvegia, care se va „evapora", însă, în fața urnelor.

În acest moment, numai o coaliție alcătuită din patru partide ale opoziției ar putea forma un nou guvern avînd o reprezentare parlamentară majoritară. Or, cum singura alternativă — care să fie opusă Partidului Muncitoresc și Partidului Socialist de stînga (aliat necondiționat al primului) — ar fi o coaliție formată din conservatori, Partidul Progresului, Creștin Popular (aliat cu un alt partid din opoziție, probabil Partidul Liberal), șansele realizării acesteia par minime. Chiar în ipoteza în care Partidul Muncitoresc ar pierde un număr de locuri în parlament, un guvern constituit din reprezentanții partidelor din actuala opoziție „nu ar putea guverna Norvegia".

În ciuda elaborării, de către unele forțe din opoziție, a unui program-reformă, cuprinzînd 22 de puncte și conceput ca o platformă de discuții comune pentru formarea unui viitor guvern, disensiunile și diversitatea de opinii care există între aceste formațiuni politice fac imposibilă, se crede, realizarea unei echipe ministeriale care să poată înlocui actualul guvern, în ipoteza (puțin probabilă) în care forțele de stînga ar pierde alegerile.

În acest context, „poziția bipartizană" a Partidului de Centru poate fi considerată un exemplu edificator. În luna iunie, Uniunea agricultorilor din Norvegia a adoptat o rezoluție — prima de acest fel — în care a indicat clar că va lupta împotriva unei eventuale aderiuni a Norvegiei la CEE. Poziția adoptată de Uniune (marea majoritate a membrilor Partidului de Centru sînt agricultori) pune sub semnul întrebării posibilitatea realizării unei coaliții între Partidul de Centru și Partidul Conservator, care este un promotor al aderării Norvegiei la această organizație. Grupul de presiune din cadrul Partidului de Centru, reprezentat prin Kare Syrsat, președintele Uniunii agricultorilor, a declarat recent că pozițiile Uniunii privind problemele internaționale sînt identice celor adoptate de guvernul Brundtland, fapt ce a produs nemulțumirea celorlalte formațiuni nesocialiste. Desigur, un alt obstacol major în calea realizării unei coaliții nesocialiste îl constituie refuzul partidelor din opoziție (excepție făcînd doar conservatorii) de a colabora cu Partidul Progresului.

Într-o declarație făcută săptămîna trecută, primul ministru norvegian Gro Harlem Brundtland a menționat că, în contextul în care Partidul Muncitoresc ar suferi o înfrîngere, guvernul condus de ea nu va demisiona imediat, din cauza situației politice incerte ce ar putea urma une prezumptive înfrîngeri. „Guvernul actual", a declarat premierul norvegian, „va rămîne în funcție pînă cînd va pierde votul de încredere în parlament".

Cele două săptămîni care au mai rămas pînă la prezentarea electoratului norvegian în fața urnelor lasă, încă, deschisă problema opțiunilor alegătorilor, care vor avea în vedere, fără îndoială, aspectele economice cu care se confruntă țara.

Adrian Dascălu

CIUDAD DE PANAMA

În căutarea unei soluții politice

Apropiindu-se un moment-cheie — respectiv data de 1 septembrie, cînd expiră mandatul actualelor autorități guvernamentale panameze —, criza din Panama impune mai mult ca oricînd necesitatea continuării dialogului intern, ca unică soluție de reglementare a stărilor de tensiune, în condițiile respectării dreptului la autodeterminare al țării.

Sub auspiciile misiunii de mediere a Organizației Statelor Americane (O.S.A.) — alcătuită din miniștrii de externe din Ecuador, Guatemala și Trinidad-Tobago, cărora li s-a alăturat secretarul general al O.S.A., Joao Baena Soares — dialogul tripartit desfășurat la Ciudad de Panama s-a încheiat fără rezultatele scontate. Respectiv, fără a se ajunge între părțile participante la negocieri — guvern, forțele armate și partidele de opoziție — la o soluționare a crizei interne. Problema cea mai presantă o reprezintă identificarea unei formule de guvernare în Panama după data de 1 septembrie, în condițiile în care mandatul actualelor autorități expiră, conform Constituției. De precizat că, în mod normal, transferul puterii ar fi trebuit să se realizeze către noile personalități alese în urma scrutinului general de la 7 mai a.c., dar acesta, pe fondul unei crize politice interne acute, a fost anulat de către Tribunalul Suprem Electoral al țării. În consecință, apare necesitatea de a se găsi o formulă tranzitorie de conducere a țării, eventual printr-un guvern provizoriu, la care să participe diversele forțe politice interne și a cărui principală sarcină să fie organizarea, în timp scurt, a unor noi alegeri.

Identificarea unei soluții de ieșire din actualul impas a constituit însuși obiectivul dialogului intern, ca și al misiunii de mediere a O.S.A. Dar pozițiile părților participante la negocieri s-au dovedit, în cele din urmă, divergente: forțele guvernamentale și Coaliția de Eliberare Națională (COLINA) au propus formarea unui „cabinet de unitate națională", care să se angajeze, între altele, cu pregătirea și convocarea unor noi alegeri generale; Alianța de Opoziție Civilă (ADOC) a persistat, însă, asupra recunoașterii presupusei sale victorii la scrutinul de la 7 mai a.c., cerînd, de asemenea, ca o condiție a participării sale la un guvern provizoriu, retragerea din activitate a șefului forțelor panameze de apărare, generalul Manuel Noriega; aceste cereri sînt considerate de actuala putere executivă ca răspunzînd intereselor S.U.A. în Panama.

În legătură cu toate aceste aspecte, misiunea O.S.A. a prezentat la 23 august, în fața unei reuniuni ministeriale a organizației, un raport asupra situației negocierilor și a perspectivelor acestora. Raportul precizează că, „dacă ar fi existat suficient timp, se putea ajunge la o formulă mutualmente acceptabilă de soluționare a crizei". Referirea la factorul timp privește organizarea amintitei reuniuni ministeriale a O.S.A. cu o săptămînă înainte de expirarea mandatului actualelor autorități panameze, respectiv 1 septembrie. Tocmai de aceea, se precizează în raport, negocierile nu trebuie considerate ca întrerupte, ci înregistrînd doar o pauză în desfășurarea lor. Misiunea O.S.A. și-a exprimat, de altfel, încrederea în posibilitatea ajungerii la un acord negociat între părți: „Toți factorii implicați, se arată în raport, și-au manifestat disponibilitatea de a se ajunge la un acord global, adoptînd, ca obiectiv unanim acceptat decizia formării, într-un timp relativ scurt, a unui guvern democratic și constituțional, care să marcheze începutul unei noi etape" în Panama. În același timp, raportul s-a referit la „efectul negativ pe care l-au avut manevrele realizate de forțele armate ale S.U.A. în Panama", manevre considerate ca „inoportune" în aceste momente cînd „este esențial să nu se producă acte care să înfierbînte în plus spiritele". Tocmai de aceea, misiunea O.S.A. propune în raportul său să se ceară „guvernelor S.U.A. și Republicii Panama să-și normalizeze relațiile lor bilaterale", ceea ce ar contribui la promovarea unei soluții negociate a crizei interne panameze.

Desfășurată cu prilejul prezentării raportului misiunii de mediere, reuniunea O.S.A. la nivelul miniștrilor de externe ai țărilor membre s-a încheiat după dezbateri prelungite și anevoioase, marcate de confruntarea între diverse proiecte de rezoluții. În cele din urmă, documentul final l-a constituit o declarație-bilanț a discuțiilor, făcută de președintele reuniunii, Julio Londono, ministrul de externe al Columbiei. Declarația face un apel către părțile panameze aflate în conflict de „a depune noi și urgente eforturi pentru a se ajunge la un acord național înainte de data de 1 septembrie". Se exprimă, pe de altă parte, „profunda preocupare" față de întîrzierea înregistrată în identificarea unei soluții la criza internă panameză și se pune accentul asupra necesității de a se asigura deplina funcționare a principiilor de drept internațional, respectiv dreptul la autodeterminare și exercitarea liberă a suveranității naționale de către poporul panamez.

După alegerile generale din Panama, de la 7 mai a.c., Organizația Statelor Americane (O.S.A.) s-a întrunit de patru ori în încercarea de a identifica o soluție pentru criza panameză. După cum este știut, această criză a izbucnit în urmă cu doi ani, cînd opoziția internă, stimulată de către Washington, și-a intensificat criticile la adresa guvernului, ceea ce a generat un climat de crescîndă tensiune în țară. Concomitent, Administrația americană, manifestînd tendința de a se

---

În această săptămînă...

P.C. Italian și lupta anti-mafia

La Roma a avut loc o ședință extraordinară a „cabinetului din umbră" al P.C. Italian, despre a cărui creare a informat secretarul general al P.C.I., Achille Occhetto. „Ministrul afacerilor interne" al „cabinetului", Aldo Tortorella, a prezentat un raport privind stadiul luptei împotriva Mafiei în țară.

Strategia luptei împotriva Mafiei, propusă de actualul guvern al Italiei, va fi, ca și pînă acum, lipsită de eficiență dacă nu vor fi operate schimbări esențiale, au subliniat miniștrii cabinetului P.C.I. Tortorella s-a referit la legătura strînsă dintre crima organizată, terorism și centrele „puterii secrete". Concepția democratică a luptei împotriva Mafiei, a subliniat el, trebuie să fie însoțită de acțiuni de largă amploare cu caracter social-economic și cultural. În fața pericolului tot mai mare, „guvernul din umbră" al P.C.I. nu poate fi de acord cu o abordare a problemei care acordă prioritate numai consolidării forțelor de securitate, a menționat A. Tortorella. După părerea miniștrilor comuniști și a „forțelor de stînga independente" — arată agenția „TASS" — toate organele administrative și toate instituțiile de stat din regiunile cele mai puternic „afectate" de Mafie — Sicilia, Calabria, Campania — trebuie să fie obligate să acționeze în mod corect.

Președintele grupului parlamentar al P.C. Italian, Renato Zangheri, a propus, în cuvîntarea sa, convocarea de urgență a parlamentului pentru a-l asculta pe reprezentantul guvernului oficial și a dezbate principalele direcții ale luptei împotriva Mafiei.

Documentul final adoptat de „cabinetul din umbră" subliniază necesitatea unei pregătiri minuțioase a aparatului juridic în legătură cu apropiata intrare în vigoare a noului „cod de luptă împotriva Mafiei", cu crearea de comisii speciale pretutindeni unde este nevoie, desfășurarea unei coordonări eficiente a acțiunilor între forțele de ordine, revizuirea rolului și funcțiilor comisarului suprem însărcinat cu lupta împotriva Mafiei, „a cărui activitate nu s-a soldat, timp de șase ani, cu rezultate concrete".

Documentul relevă oportunitatea extinderii și întăririi funcțiilor Comisiei de luptă împotriva Mafiei, investirii Comitetului parlamentar pentru controlul asupra activității serviciilor de securitate cu drepturi reale și cuprinde propuneri concrete cu caracter legislativ.

Lisabona. Intrarea în vigoare a Constituției revizuite

În Portugalia a intrat în vigoare textul revizuit — lipsit de orice referiri de natură ideologică — al Constituției țării, adoptată după „revoluția garoafelor roșii" de la 25 aprilie 1974, marcînd astfel o cotitură în perioada de după dictatura lui Salazar.

Obiectiv prioritar declarat de primul ministru social-democrat, Anibal Cavaco Silva, în cursul campaniei electorale din iulie 1987, revizuirea Constituției — adoptată, la 1 iunie, de Adunarea Republicii (parlament unicameral) și promulgată, la 7 iulie, de președintele Mario Soares — marchează, susțin observatorii, intrarea într-o nouă etapă istorică.

Noua versiune a Constituției urmărește, în esență, să-i permită lui Cavaco Silva să-și continue reformele economice și să pregătească țara pentru a face față problemelor legate de crearea pieței unice vest-europene din 1992.

amesteca în problemele interne din Panama, a cerut insistent înlăturarea șefului forțelor panameze de apărare, generalul Manuel Noriega, cerere în numele căreia au fost impuse împotriva țării o serie de sancțiuni economico-financiare, trecîndu-se de asemenea la o politică de presiuni și amenințare cu folosirea forței. În ultimele luni, de altfel, au fost trimise în Panama contingente militare americane suplimentare, însumînd 2 000 de soldați, care s-au adăugat celor circa 10 000 de militari ce staționează în mod permanent pe malurile canalului interoceanic. (În Panama se află Comandamentul sudic al forțelor armate ale S.U.A., ca și o serie de baze militare, cu personalul respectiv, însărcinate cu asigurarea apărării Canalului Panama). Ansamblul acestor trupe au desfășurat, în ultimul timp, inclusiv în perioada recentă a dialogului guvern-opoziție, o serie de manevre care au perturbat climatul intern, prin generarea unor noi momente de tensiune și încordare, legate de eventualitatea unei intervenții directe americane în Panama.

În acest context, ministrul de externe panamez, Jorge Ritter, a declarat, zilele acestea, că posibilitatea ajungerii la un acord guvern-opoziție încă nu este epuizată, chiar dacă misiunea O.S.A. și-a încheiat activitatea sa de mediere, iar timpul presează. Reglementarea crizei panameze, a arătat el, este o problemă strict internă și de competența exclusivă a panamezilor. La rîndul său, Manuel Solis Palma, ministru însărcinat cu președinția (în practică, șeful statului), a subliniat că declarația recentei reuniuni a O.S.A. pune în evidență „respectarea dreptului la autodeterminare al popoarelor", în baza căruia „panamezii sînt lăsați să-și rezolve singuri problemele". În acest sens, din Ciudad de Panama o serie de observatori afirmă că, în aceste zile, este posibilă anunțarea listei „guvernului provizoriu" ce ar trebui să se instaleze începînd de la 1 septembrie.

Anca Voican

Majoritatea de două treimi necesară pentru această revizuire a fost asigurată prin voturile Partidului Social-Democrat (aflat la putere), ale Partidului Socialist, principala forță a opoziției, Partidului Renovator Democratic (P.R.D. — de centru stînga) și Centrului Democratic și Social (C.D.S., creștin de dreapta). Partidul comunist, ecologiștii, doi deputați socialiști și patru deputați din P.S.D., reprezentînd arhipelagul Madera, au votat împotrivă, subliniind, în declarațiile de presă, că actuala revizuire constituțională reprezintă „un pas înapoi" în noua istorie democratică a țării.

Noul text conține 202 modificări la Constituție. Suprimînd „caracterul ireversibil al naționalizărilor" întreprinse imediat după revoluție, textul amendat al Constituției va permite guvernului condus de Cavaco Silva să-și intensifice campania de privatizare desfășurată pînă în prezent. Anul trecut, premierul portughez a obținut aprobarea unei legi care autorizează transformarea unor întreprinderi publice în societăți anonime cu capitaluri publice, prin vînzarea a 49 la sută din acțiunile lor, inițiind astfel procesul de privatizări. Un număr de 40 de întreprinderi nefinanciare, aproximativ zece instituții de credit și șase companii de asigurări sînt în prezent vizate de privatizările preconizate de guvern.

În această săptămînă...

Columbia. Noi acțiuni împotriva traficului de droguri

Președintele Columbiei, Virgilio Barco, a emis patru noi decrete prin care se încearcă stăvilirea traficului de droguri din această țară. Autoritățile au declanșat, astfel, cea mai importantă ofensivă de pînă acum împotriva mafiei stupefiantelor.

În acest sens, V. Barco a ordonat Tribunalelor pentru ordinea publică să inventarieze bunurile confiscate de la cei bănuiți a fi membri ai „cartelurilor drogurilor". De la 19 august, cînd guvernul columbian a decretat „război total" traficanților de droguri, au fost arestate circa 12 000 persoane, aproximativ 1 000 de imobile au fost percheziționate și peste 160 au fost rechiziționate. În același timp, armata și poliția antidrog au confiscat peste 1 200 vehicule și importante cantități de arme, au imobilizat peste 200 de avioane.

Pe baza noilor decrete-legi, bunurile mobile și imobile confiscate în mediul rural trec în posesia Fondului Național Agricol, iar cele confiscate în orașe revin Institutului Columbian pentru Bunăstarea Familiei. Sumele de bani reținute de la traficanți vor fi canalizate spre Fondul de Securitate al Sectorului Judiciar. Armele și munițiile vor fi preluate de Ministerul Apărării, ca și avioanele, elicopterele și alte vehicule. De asemenea, Departamentul Administrativ de Securitate (DAS) va primi o parte din cantitățile de arme și muniții confiscate.

În conformitate cu un alt decret, guvernatorii, intendenții și comisarii din întreaga țară sînt chemați să inventarieze pistele de aterizare și aeroporturile (clandestine) de pe teritoriul columbian și, în decurs de 15 zile, să prezinte rezultatele activității lor.

În conformitate cu cel de-al treilea decret, autoritățile sînt împuternicite să condamne la închisoare pe termene variind între cinci și zece ani persoanele ce îi ajută sau îi ascund pe traficanții de droguri. Numele magistraților nu vor fi date publicității, pentru a li se asigura securitatea.

Pe de altă parte, într-un discurs radiodifuzat, președintele Venezuelei, Carlos Andres Perez, a exprimat profunda îngrijorare în legătură cu situația dificilă cu care este confruntată Columbia, țară vecină. Șeful statului venezuelean a atras atenția că întreaga Americă Latină are de luptat cu traficanții de droguri. În același timp, Carlos Andres Perez a lansat un apel la crearea unui front unit „al întregii omeniri" împotriva traficului de droguri, menționînd că în Venezuela a fost inițiat un plan special pentru a nu permite traficanților columbieni să pătrundă în țară. Forțele armate venezuelene au trimis întăriri la frontiera cu Columbia.

Negocieri argentiniano-britanice

Guvernele Marii Britanii și Argentinei și-au exprimat satisfacția față de acordul realizat în cadrul convorbirilor de la New York privind organizarea la Madrid de negocieri asupra mai multor probleme bilaterale care nu includ însă controversata problemă a suveranității asupra Insulelor Malvine (Falkland). Astfel, s-a apreciat că recentele contacte între reprezentanții britanic și argentinian „au fost un început bun", scria agenția „EFE".

În comunicatul comun publicat la New York, Londra și Buenos Aires, Marea Britanie și Argentina se angajează să inițieze la Madrid, în zilele de 17 și 18 octombrie, convorbiri tehnice consacrate, între altele, comerțului și transporturilor. Viitoarele convorbiri din capitala Spaniei vor deschide, pe termen scurt, perspective pentru încetarea stării de război, pe care Argentina o menține față de Marea Britanie după „criza Malvinelor" (1982), și restabilirea relațiilor diplomatice rupte, de asemenea, în urmă cu șapte ani.

Viitoarele convorbiri de la Madrid urmează după cinci ani de negocieri secrete și „contacte neoficiale", comentează agenția „EFE". În 1984, reprezentanți ai celor două țări s-au întîlnit la Berna, dar convorbirile au eșuat rapid, în fața refuzului britanic de a discuta problema suveranității asupra Malvinelor. Încă din 1982, Marea Britanie suspendase starea de război cu Argentina, dar abia în 1985 a ridicat restricțiile comerciale împotriva acestei țări.

Argentina a suspendat, la 1 august a.c., interdicțiile la importurile britanice și se așteaptă să pună capăt în curînd stării de război cu Marea Britanie. În ultimii ani, autoritățile de la Buenos Aires au susținut că nu vor ridica starea de război pînă cînd Londra nu va accepta să negocieze inclusiv suveranitatea asupra Malvinelor. Politica Argentinei a înregistrat însă o schimbare, o dată cu venirea la putere a actualului președinte, Carlos Menem, la 8 iulie a.c. Astfel, convorbirile de la New York au fost posibile în urma angajamentului șefului statului argentinian de a nu ridica problema suveranității Malvinelor.

Britanicii au salutat această schimbare, dar au manifestat totuși prudență, comentează „EFE". Londra nu poate omite faptul că, într-o eventuală încercare de a negocia suveranitatea asupra Malvinelor, argentinienii se pot baza pe sprijinul O.N.U., a cărei Adunare Generală a aprobat în 1985 — cu 107 voturi pentru și patru împotrivă — o rezoluție care cere ambelor țări să înceapă negocieri „asupra tuturor aspectelor privind viitorul Malvinelor". Londra a avertizat că orice nouă încercare în acest sens „ar submina evoluția convorbirilor" de la Madrid.

REPORTAJ PE GLOB

Pe șoseaua Volokolamskului

Monumentul eroilor din Kașino căzuți în luptele împotriva fascismului din cursul celui de-al doilea război mondial

Șoseaua Volokolamskului... Nume cu rezonanță istorică, amintind de una dintre cele mai crîncene bătălii ale ultimului război mondial, cînd, luptînd eroic, apărătorii Moscovei au stăvilit, pe aceste locuri, în toamna și iarna anului 1941, înaintarea diviziilor blindate ale lui Hitler ce se apropiaseră primejdios de porțile capitalei sovietice. Apoi, printr-o lovitură decisivă, au împins, cu sute de kilometri spre vest, rămășițele înfrînte ale armatei trufașilor generali naziști care își botezaseră amenințătoarea lor campanie cu numele sonor de „Taifun". Despre epopeea de pe „Șoseaua Volokolamskului" s-au scris multe pagini în diverse cărți de istorie sovietice și străine și un cunoscut scriitor a publicat un roman, celebru la timpul său, cu acest titlu, descriind cu măiestrie artistică momentele de grea cumpănă în care jertfele și bravura ostașilor sovietici au determinat o schimbare esențială în desfășurarea războiului.

Au trecut, de atunci, aproape 38 de ani. Urmele războiului s-au șters demult și doar cîteva monumente amplasate de-a lungul șoselei mai amintesc de cumplita încleștare ce a marcat cea dintîi înfrîngere terestră suferită de mașina de război germană în cursul marii conflagrații mondiale. Primul din aceste monumente întîlnite în cale este închinat jertfei unui grup de vînători de tancuri care au reușit, la 18 noiembrie 1941, cu prețul vieții lor, să oprească o coloană de atac hitleristă scoțînd din luptă douăzeci de vehicule blindate. Pe un postament de beton, chiar la marginea drumului, este instalat un tanc german cu turela găurită și una din șenile atîrnînd beteagă, imagine semnificativă a bătăliei pierdute. Ceva mai sus se află un cerc de unsprezece pietre simple de mormînt, avînd înscrise pe ele numele eroilor căzuți : Pavlov, Semenov, Sinegovski, Matorkin... Și, sub ele, anul nașterii și al morții. Toți acești oameni tineri și-au dat viața, aici, în mijlocul cîmpiei ruse, pentru ca țara și poporul lor să poată trăi în libertate. La intrarea în Volokolamsk, un tun de mare calibru, așezat pe un piedestal de piatră, amintește de rolul important jucat de artileria sovietică în luptele de lîngă Moscova, iar, în imediata vecinătate a gării, se înalță monumentul purtînd deasupra un tanc original T-34, primul care a pătruns biruitor, în decembrie 1941, pe străzile orașului, eliberîndu-l de coșmarul ocupației fasciste.

De la Moscova la Volokolamsk, cale de circa o sută de kilometri, șoseaua ce conduce mai departe, spre țărmul Mării Baltice, pînă în capitala letonă Riga, parcurge un peisaj liniar și oarecum monoton, cu nesfîrșite pășuni punctate de turme de bovine alb-negre ale rasei locale din centrul Rusiei, străjuit de întinse păduri de conifere și mesteceni. Din loc în loc, la distanțe apreciabile unul de altul, sate nu prea mari, plutind într-o atmosferă calmă, patriarhală, își etalează căsuțele de lemn în culori vii, albastrul marin fiind predominant, înconjurate de pomi fructiferi și grădini de zarzavat.

Ținta călătoriei noastre o constituie un sat situat la șapte kilometri de Volokolamsk, unde gazdele mele de la revista „Novoie Vremea", similară revistei noastre, „Lumea", mi-au înlesnit o vizită la un colhoz. Satul se numește Kașino și numără 1 200 de locuitori, din care jumătate sînt membri ai colhozului local, iar cealaltă jumătate lucrează în întreprinderi din vecinătate și, în primul rînd, în orașul Volokolamsk.

Înfățișarea satului îmi pare diferită de a altora întîlnite pe drum. Casele de lemn, specifice zonei, nu sînt prea numeroase, majoritatea locuitorilor trăind în mici blocuri de arhitectură orășenească, cu etaj și patru apartamente, dispunînd de confort modern, construite, în decursul anilor, din fondurile unităților socialiste locale. În general, întreaga localitate, cu clădirile sale social-administrative adunate în partea sa centrală, are aspect mai mult de așezare urbană decît rurală, convingere întărită după vizitarea modernei case de cultură cu sală de cinematograf și teatru, bibliotecă, discotecă sau a școlii medii, dispensarului, magazinului universal, restaurantului sătesc, a parcului de odihnă.

La Kașino există și un muzeu local care prezintă, în mod sugestiv, istoria satului din anii construcției socialiste. Clădirea de lemn, fosta casă a unui țăran de pe timpuri, a fost arsă în timpul ocupației hitleriste, fiind reclădită după război în înfățișarea sa anterioară. Ea are o istorie semnificativă, aici posind, la 14 noiembrie 1920, Vladimir Ilici Lenin și soția sa, Nadejda Krupskaia, cu prilejul inaugurării primei micro-hidrocentrale sătești din Rusia Sovietică. Evenimentul a marcat întreaga dezvoltare ulterioară a localității, Kașino fiind printre cele dintîi sate colectivizate din regiunea Moscova.

Bunăstarea evidentă a acestui sat se datorează, după cum au ținut să-mi sublinieze factorii locali cu care am avut prilejul să stau de vorbă, dezvoltării continue a colhozului decorat pentru rezultatele sale remarcabile cu ordinul „Lenin". El a luat ființă în februarie 1930, fiind denumit „Drumul lui Ilici", în memoria vizitei întreprinse în sat de Lenin cu zece ani mai înainte.

Colhozul dispune de o suprafață arabilă de 4 000 hectare și de 2 400 hectare pășuni, principala ramură economică a sa constituind-o creșterea vacilor de lapte, a căror producție anuală medie ajunge la 4 000 de litri. Numărul vacilor de lapte este de 1 600, la care se adaugă 1 500 de viței, colhozul livrînd statului pe lîngă lapte și o importantă cantitate de carne. De pe terenul arabil, colhozul obține recolte bune de grîu, orz, secară și în special cartofi, pămînturile din regiune dovedindu-se propice acestei ultime culturi.

Valoarea totală a producției colhozului se ridică astăzi la șase milioane de ruble, permițînd o retribuție individuală care întrece chiar salariile din întreprinderile industriale ale raionului, dovedind pe deplin superioritatea agriculturii socialiste atunci cînd munca oamenilor este bine organizată și condusă. Nivelul de trai al colhoznicilor din Kașino este fără îndoială remarcabil, fapt ilustrat nu numai de înfățișarea generală a satului, de buna funcționalitate a unităților sale sociale, ci și de faptul că circa o sută de familii dispun de un autoturism propriu, procentul rezultat întrecînd pe cel al unora din marile orașe sovietice.

Din convorbirea avută cu Evgheni Iasko, președinte al colhozului de zece ani, și cu secretarul organizației de partid, care cuprinde o cincime din membrii colhozului, am înțeles voința locuitorilor satului Kașino de a merge mai departe pe drumul care le-a adus pînă acum bunăstare și o viață civilizată, așa cum și-au dorit-o și o doresc în continuare.

Crăciun Ionescu

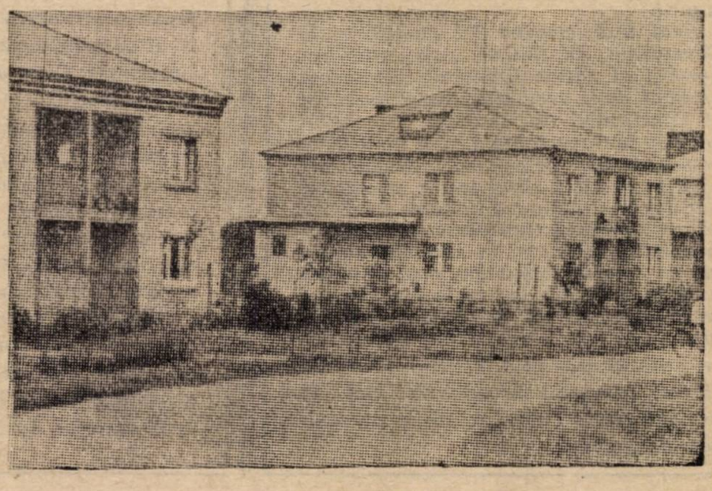

Locuințe pentru colhoznicii din Kașino

MAREA JAMAHIRIE ARABĂ LIBIANĂ POPULARĂ SOCIALISTĂ

După două decenii

Poporul libian sărbătorește, în prima zi a lunii septembrie, unul din cele mai de seamă evenimente ale istoriei sale. Anul acesta se împlinesc 20 de ani de la victoria Marii Revoluții de la 1 Septembrie 1969, în cursul căreia forțele patriotice, conduse de colonelul Moammer Al-Kadhafi, au răsturnat regimul monarhic feudal și au deschis o nouă etapă în istoria țării. Bazele militare străine au fost desființate. Statul s-a reorganizat. A fost stabilit controlul național asupra exportului petrolier. Libia s-a angajat, astfel, plenar, pe calea dezvoltării economico-sociale de sine stătătoare, reușind să obțină realizări deosebite. Cu fondurile obținute din valorificarea țițeiului — principala bogăție naturală a țării, alături de gazele naturale — mari zone de pe țărmul Mediteranei, unde trăiește majoritatea celor aproximativ 3,5 milioane de locuitori, ca și din regiunea sahariană și-au schimbat fundamental înfățișarea. Un important număr de unități ale industriei petrochimice, dar și a celei metalurgice sau ușoare, au fost construite în diverse localități.

Alături de ramurile industriale, o pondere însemnată în ansamblul economiei revine agriculturii. Se are, astfel, în vedere dezvoltarea factorilor intensivi, întrucît deșertul ocupă circa 90 la sută din suprafața țării. Se acționează, totodată, pentru recuperarea anuală a cel puțin 100 000 de hectare de terenuri semideșertice. În aceste condiții, o atenție deosebită este acordată folosirii rezervelor de apă subterane, aflate la mari adîncimi.

Tripoli — orașul și portul

Animat de sentimente prietenești față de popoarele arabe, de toate popoarele care au pășit pe calea dezvoltării de sine stătătoare, poporul român urmărește cu interes succesele obținute de tînărul stat din nordul Africii. Între Republica Socialistă România și Marea Jamahirie Arabă Libiană Populară Socialistă s-au statornicit relații de colaborare, în dezvoltarea cărora un rol determinant l-au avut întîlnirile la nivel înalt de la București și Tripoli, care au deschis, de fiecare dată, noi perspective conlucrării multilaterale dintre cele două țări și popoare.

MALAYEZIA

Pe coordonatele dezvoltării

Proclamarea independenței de stat — la 31 august 1957 — a însemnat pentru Malayezia, stat din sud-estul Asiei, momentul de debut al unor ample prefaceri politice, economice, sociale. Cucerindu-și independența, poporul malayezian obținea posibilitatea de a-și dedica eforturile, pe deplin liber, dezvoltării țării, propășirii sale, înscrierii ferme pe drumul progresului. O direcție prioritară a acestor eforturi a constituit-o valorificarea bogatelor resurse ale solului și subsolului, Malayezia fiind cunoscută drept un important producător de cauciuc, cositor, petrol, gaz metan, bauxită, minereuri de fier, cupru, cărbune.

O preocupare firească a autorităților de la Kuala Lumpur este aceea a dezvoltării și diversificării producției industriale, fiind încurajat, prin măsuri adecvate, avîntul industriei prelucrătoare și, mai ales, al ramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic. Planul cincinal în curs prevede, astfel, înfăptuirea unor obiective speciale, destinate să conducă la accelerarea progresului tehnologic în domeniul industriei prelucrătoare.

Între România și Malayezia există relații de prietenie și cooperare, reciproc avantajoase, în continuă dezvoltare. Un moment de profundă semnificație pentru cursul ascendent al acestor relații l-a reprezentat vizita întreprinsă, în Malayezia, de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu. Dialogul la nivel înalt prilejuit de vizită, documentele semnate, înțelegerile convenite au deschis ample perspective cooperării rodnice dintre cele două țări și popoare, atît în planul raporturilor bilaterale, cît și al conlucrării pe arena internațională, în folosul păcii, înțelegerii, cooperării între toate națiunile lumii.

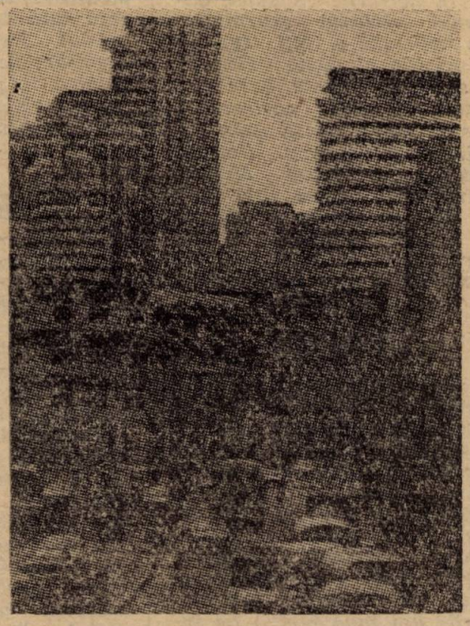

Kuala Lumpur, capitala țării

TRINIDAD-TOBAGO

Valorificarea resurselor naturale

Stat insular situat în arhipelagul Antilelor Mici din America Centrală și scăldat de apele Oceanului Atlantic la est și de cele ale Mării Caraibilor în restul coastelor, Trinidad-Tobago și-a proclamat, la 31 august 1962, independența în cadrul Commonwealth-ului. În același an, Trinidad-Tobago devine membru al O.N.U., iar în 1967 al Organizației Statelor Americane (O.S.A.).

Istoria celor două insule — Trinidad (4 827 kmp) și Tobago (301 kmp) — înregistrează descoperirea primeia, în 1498, de către Columb, în timpul celei de-a treia călătorii către „Lumea Nouă". În 1797, Trinidad este ocupată de englezi, iar, cinci ani mai tîrziu, devine colonie britanică (Tobago este colonizată în 1814). Un secol mai tîrziu, cele două insule sînt puse sub administrație unică, pentru ca, în perioada 1958—1962, să facă parte din Federația Indiilor de Vest. Cu un an înainte de proclamarea independenței, Trinidad-Tobago obținuse deja autonomia internă.

Cele două insule sînt cunoscute pentru vegetația lor tropicală luxuriantă, precum și pentru cel mai mare depozit de asfalt natural din lume, de la Pitch Lake. Între bogățiile subsolului se află, de asemenea, petrolul, gazele naturale și sulful, ceea ce contribuie la diversificarea exporturilor : produse petroliere, chimice, alimentare etc. Între obiectivele guvernului se află, de altfel, valorificarea, în continuare, a resurselor țării, dezvoltarea economiei și a comerțului cu statele din zonă, ca și cu alte țări mai îndepărtate.

Consecventă politicii sale de lărgire a raporturilor multilaterale cu statele în curs de dezvoltare, România întreține relații de colaborare și conlucrare cu Trinidad-Tobago. Evoluția pozitivă a acestor raporturi, ce înregistrează un curs ascendent, corespunde intereselor celor două popoare, întăririi relațiilor între toate națiunile lumii.

JAPONIA. Oameni ai muncii niponi demonstrează împotriva sistemului de impozite practicat în țară

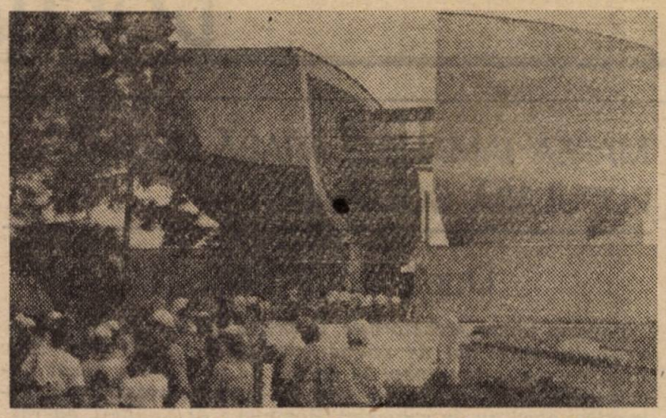

BANSKA-BISTRICA, R. S. Cehoslovacă. Aproape 160 000 de persoane au vizitat, în acest an, Muzeul insurecției slovace. În luna aceasta s-au sărbătorit 45 de ani de la declanșarea insurecției

1000+1

Protest

Un reprezentant al filialei spaniole a Organizației internaționale pentru ocrotirea mediului înconjurător „Greenpeace" a declarat că, permițînd navelor americane cu arme nucleare la bord să intre în porturile Spaniei, guvernul violează suveranitatea națională a țării, legile și principiile ei democratice. El a spus că aceste nave sînt dotate cu arme nucleare și adesea devin cauza unor incidente periculoase. Potrivit datelor de care dispune „Greenpeace", din 1945 pînă în 1988, pe navele de dincolo de ocean ancorate în porturile spaniole s-au produs 111 incidente cu arme nucleare.

Întîlnire

Primul ministru al Turciei, Turgut Ozal, a conferit în localitatea Antalia cu liderul partidului Noua Democrație din Grecia, Constantin Mitsotakis. (Aceasta a fost prima întîlnire dintre cei doi oameni politici de cînd Mitsotakis a devenit principala personalitate a coaliției care guvernează Grecia, după alegerile din luna iunie.) La încheierea întrevederii, liderul elen a declarat: „Cred în prietenie și în posibilitatea soluționării divergențelor (greco-turce) prin intermediul dialogului".

Profituri

Potrivit unor recente estimări ale Uniunii Sindicatelor din R. F. Germania, profiturile patronatului vest-german au sporit din 1982 și pînă în prezent cu aproape 95 la sută. În schimb, partea din venitul național ce revine oamenilor muncii s-a situat, anul trecut, la cel mai redus nivel din întreaga perioadă postbelică. Semnificativ este faptul că, în 1988, profiturile patronatului au fost cu 12 la sută mai mari decît în 1987.

Raport

Un raport al Comisiei Pieței comune relevă că va trece încă mult timp pînă cînd rata șomajului va putea fi redusă la un nivel considerat „social acceptabil" în C.E.E. Se precizează, de asemenea, că, în prezent, această rată este de 9,3 la sută din totalul forței de muncă. Se exprimă, de asemenea, îngrijorarea în privința proporțiilor șomajului de lungă durată și a locurilor de muncă temporare.

Organizație

Nick Carter, directorul executiv al organizației pentru pace „Sane-Freeze" din S.U.A., s-a pronunțat pentru realizarea cît mai rapidă a unor noi acorduri de dezarmare. Într-un interviu acordat agenției „A.D.N.," el a apreciat că trebuie să se meargă cu fermitate în direcția excluderii războiului dintre mijloacele de realizare a politicii. La conferința națională a organizației sale, programată pentru luna noiembrie, a subliniat Nick Carter, vor fi discutate aspecte ale contribuției mișcării pentru pace din S.U.A. la realizarea unor obiective majore ale dezarmării, cum ar fi renunțarea de către guvernul de la Washington la proiectele de militarizare a spațiului cosmic, precum și la rachetele MX și Midgetman, care au un efect deosebit de destabilizare. „Sane-Freeze" se pronunță, de asemenea, pentru dirijarea sumelor economisite prin dezarmare spre soluționarea unor probleme sociale stringente, cum ar fi foametea, lipsa de locuințe și șomajul.

Populație

Potrivit unui studiu cu privire la evoluția populației, dat publicității la Geneva, în anul 2000, Terra va fi locuită de șase miliarde persoane.

Droguri

Poliția federală vest-germană a confiscat, recent, 650 kg cocaină, în valoare — pe piața ilicită a stupefiantelor — de 200 milioane mărci, și a arestat 15 traficanți de droguri din München și Bremen. Aceasta este considerată cea mai mare captură de droguri din istoria R.F.G.

Naufragii

Într-o statistică publicată de firma „Lloyd's" se relevă faptul că în cursul anului 1988 s-au scufundat în apele din diferite regiuni ale lumii 231 de nave.

Apartheid

La Capetown, poliția sud-africană a arestat 20 de activiști ai organizației anti-apartheid „Eșarfele negre" care participau la o demonstrație de protest împotriva segregației rasiale din instituțiile de învățămînt. Pentru a-i dispersa pe manifestanți, polițiștii au folosit gloanțe de cauciuc și gaze lacrimogene.

Sateliți

Sonda spațială americană „Voyager-2", lansată în august 1977, a atins punctul cel mai apropiat de planeta Neptun, aflîndu-se la circa 4 800 km deasupra polului nord al acesteia. Nava a descoperit doi noi sateliți ai lui Neptun, pe lîngă cei șase cunoscuți, și a transmis informații de mare interes științific. Cu ajutorul ei a fost descoperit, de asemenea, un imens inel de praf și resturi de sateliți ce se rotesc în jurul planetei și un sistem activ de turbulențe în emisfera sudică, date ce au schimbat concepția inițială despre aceasta.

Seminar

La 30 august, la Cairo s-a încheiat seminarul internațional consacrat problemei datoriilor externe ale țărilor continentului african. Participanții la reuniune, prezidată de Hosni Mubarak, președintele Egiptului, președinte în exercițiu al O.U.A., au examinat modalitățile de depășire a actualelor dificultăți întîmpinate de țările continentului în efortul de înlăturare a acestei poveri copleșitoare, cu implicații serioase asupra progresului economic și social. Pe lîngă examinarea posibilităților de rambursare a datoriei externe a statelor africane, însumînd 230 miliarde dolari, participanții au elaborat și programe de perspectivă, pentru sprijinirea eforturilor proprii de dezvoltare, prin acțiuni de cooperare regională și subregională.

Candidatură

În locul senatorului Luis Carlos Galan (asasinat recent la Bogota de o bandă de traficanți de droguri), Partidul Liberal din Columbia (de guvernămînt) l-a numit candidat pentru alegerile prezidențiale de anul viitor pe Cesar Gaviria, fost ministru de interne.

Stres

Trei muncitori japonezi din patru, din zona metropolitană a orașului Tokio, suferă din cauza stresului la locul de muncă și în viața de zi cu zi. Acesta este rezultatul unui sondaj de opinie efectuat pe un larg eșantion, în cadrul întreprinderilor particulare.

Rată

În Franța, în luna iulie, șomajul a înregistrat un spor lunar de 0,8 la sută, a anunțat Ministerul francez al muncii. La 31 iulie, pe listele celor fără un loc de muncă figurau 2 546 900 persoane, față de 2 526 100 cîte erau la finele lunii iunie. Rata șomajului în Franța se ridica, astfel, la sfîrșitul lui iulie, la 9,6 la sută.

Roboți

Specialiștii niponi au început elaborarea unui program de roboți microscopici care, introduși în organismul uman, să poată transporta medicamentele direct în interiorul organului bolnav și să transmită imagini de televiziune ale organelor bolnave. Dimensiunile acestor aparate supersofisticate vor fi cuprinse între un centimetru și un milimetru. Pentru realizarea acestor piese se vor folosi noi materiale ceramice și plastice. Guvernul nipon a alocat, pentru realizarea acestui proiect, suma de 20 milioane de yeni, producția microroboților fiind încredințată unor mari corporații, cum sînt „Hitachi", „Toshiba" și altele. Realizarea practică a proiectului va începe în anul 1991.

Statistici

Ziarul „International Herald Tribune", citînd statistici recente date publicității de Congresul S.U.A., relevă că prăpastia dintre venituri continuă să se adîncească în Statele Unite. Astfel, în perioada 1979—1987, veniturile păturii sărace a societății americane s-au redus cu 6,1 la sută, în timp ce veniturile bogaților au sporit cu 11,1 la sută. Un alt studiu, realizat la Institutul de Tehnologie din Massachusetts, atrage atenția că, dacă decalajul bogați-săraci continuă să se adîncească în ritmul actual, numărul americanilor fără locuință va atinge 19 milioane, la sfîrșitul secolului. În prezent, pentru aproximativ șase milioane de locuitori ai S.U.A., situația locuințelor este alarmantă.

Alegeri

Frederik de Klerk, președintele interimar al Republicii Africa de Sud, a declarat, într-un interviu televizat, că alegerile parlamentare care urmează să aibă loc în luna septembrie în această țară ar putea fi ultimele la care nu participă populația de culoare, majoritară. „Noua Africă de Sud, spre care tindem, a declarat de Klerk, va fi o țară în care toți vor avea drept de vot".

Ozon

În localitatea italiană Erice s-au desfășurat lucrările celei de-a IX-a Conferințe științifice privind impactul accidentelor nucleare asupra florei și faunei, degradarea stratului de ozon ce protejează pămîntul și distrugerea pădurilor Amazoniei. De altfel, temele acestei conferințe se referă la „urgențele" ecologice datorate distrugerii echilibrului mediului înconjurător de către om. Participanții la conferință au avansat și o serie de idei pentru a opri deteriorarea stratului de ozon: utilizarea unor „ace" cu laser, care să „coasă" zonele degradate sau plasarea unor cantități de ozon în straturile superioare ale atmosferei cu ajutorul unor rachete intercontinentale.

Numire

Enrique Ter Horst, diplomat venezuelean, a fost desemnat în funcția de secretar general adjunct al Organizației Națiunilor Unite, însărcinat cu problemele dezvoltării și cooperării economice internaționale. Horst, care își va prelua postul la 1 septembrie, este din 1987 vicepreședinte al Fondului internațional pentru dezvoltare agricolă.

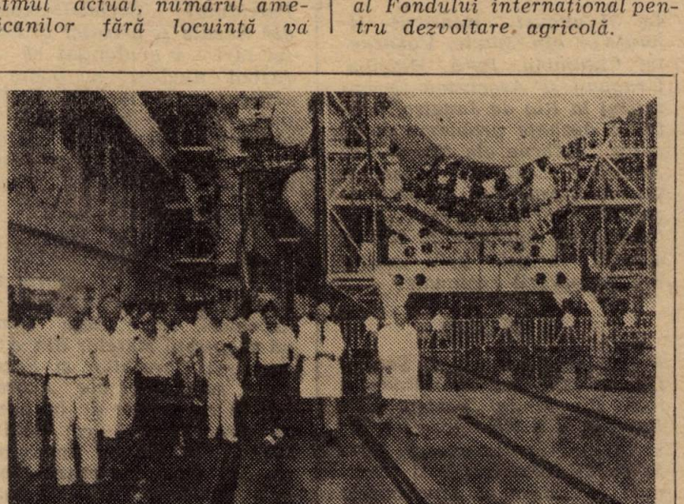

VIZITĂ. O delegație a Comitetului serviciilor armate al Camerei Reprezentanților din Statele Unite condusă de Les Aspin, care a făcut o vizită în URSS, a fost și la cosmodromul Baikonur

În RFG, numărul șomerilor a atins, conform statisticilor oficiale, cifra de 1 972 000. Șomajul în rîndul tinerilor este în continuă creștere, în ultima vreme ajungînd la cifra de 83 741. În imagine, un tînăr șomer purtînd o pancartă pe care scrie: „Dreptul omului la muncă și instruire este lezat. Cerem locuri de muncă și instruire pentru toți"

Bănci

Într-un comentariu al ziarului „Tribune de Genève", citat de agenția „TASS", se arată că Elveția s-a transformat într-unul din principalele centre de „spălare" a banilor „murdari", obținuți din traficul cu narcotice. În băncile din Geneva și Zürich ajung mari fonduri bănești ale crimei organizate, care apoi sînt investite în afaceri legale, astfel că devine imposibil de stabilit originea lor ilicită.

Avertisment

Pornind de la date statistice potrivit cărora în Austria 50 la sută din bărbați și 30 la sută din femei fumează și că datorită fumatului anual își pierd viața aproximativ 14 000 de oameni, mai mulți decît de bolile infecțioase, accidente, alcoolism și asasinate la un loc, un grup de medici austrieci au înființat organizația „Medicii împotriva fumatului". Scopul ei este acela de a convinge prin activitate educativă și prin tratamente pe fumători să abandoneze acest viciu dăunător sănătății.

Relații

Potrivit relatărilor agenției austriece „APA", la 21 august, ultima legătură oficială dintre guvernele mauritanian și senegalez, aflate în conflict din luna aprilie, a fost întreruptă; guvernul de la Dakar a decis ruperea relațiilor diplomatice cu Mauritania.

Surse diplomatice relevă faptul că la Dakar și Nouakchott cercurile oficiale se acuză reciproc că poartă răspunderea acestei rupturi și că duc o politică neloială. Potrivit acelorași surse, escaladarea rămîne, deocamdată, verbală și nu este însoțită, aparent, de o creștere a încordării între cele două țări vecine.

Ruperea legăturilor diplomatice survine la cîteva luni de la declanșarea conflictului dintre cele două state. El își are originea într-un incident care a avut loc la 9 aprilie, între un grup de țărani senegalezi și crescători de animale mauritanieni. În timp ce autoritățile senegaleze și mauritaniene încercau să soluționeze incidentul pe calea negocierilor, locuitori din cele două țări au organizat acțiuni de represalii care au degenerat în ciocniri rasiale (negri împotriva araboberberilor), provocînd, de o parte și de alta, peste 200 de morți. Aceste incidente sîngeroase, însoțite de jafuri, comentează agenția „APA", au creat o puternică încordare între cele două țări. Totodată, ele au atras după sine un exod masiv de populație.

În ce privește recenta decizie de a rupe relațiile diplomatice, Senegalul susține că acțiunea sa este o reacție la hotărîrea de expulzare a ambasadorului său la Nouakchott. Mauritania încearcă să diminueze importanța acestei măsuri, arătînd că ea se referă exclusiv la persoana ambasadorului senegalez, a cărui activitate a fost apreciată „contrară statutului său diplomatic", și că Dakarului îi revine întreaga răspundere a ruperii relațiilor diplomatice.

Motivînd acțiunea, autoritățile din Senegal arată că au apreciat drept „inadmisibilă" atitudinea guvernului mauritanian față de ambasadorul lor, care, susține partea senegaleză, nu a făcut altceva decît să releve — pentru a demonstra caracterul lor neîntemeiat — o serie de declarații publicate în presa de la Nouakchott cu privire la diferendul dintre cele două țări. Oficialitățile senegaleze au decis ruperea relațiilor cu țara vecină, rechemarea întregului personal diplomatic la Dakar și au cerut însărcinatului cu afacei a.i. al Mauritaniei să părăsească Dakarul în 24 de ore.

Această decizie, comentează observatorii politici, face și mai dificilă misiunea de mediere a șefului statului egiptean, Hosni Mubarak, președinte în exercițiu al Organizației Unității Africane, însărcinat să găsească o soluție la acest diferend.

Consfătuire

Agenția spaniolă „E.F.E." a relatat că la Harare s-au desfășurat lucrările unei conferințe care a reunit pe conducătorii a opt state africane. Reuniunea, desfășurată cu ușile închise, a analizat evoluția evenimentelor, în scopul elaborării unei poziții comune pentru continuarea și intensificarea eforturilor de pace. În alocuțiunea de deschidere, președintele Zambiei, Kenneth Kaunda, a subliniat că reglementarea situației din Angola constituie „o problemă de viață și de moarte pentru întreaga regiune, iar R. Mugabe, președintele Zimbabwe, a relevat că înfăptuirea păcii în Angola „este vitală pentru întreaga regiune a Africii australe".

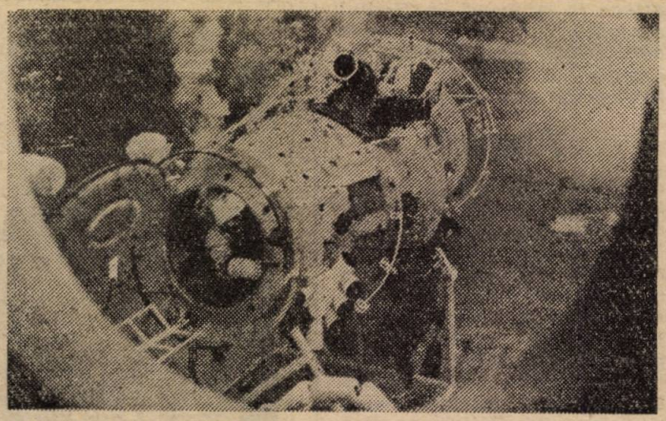

Se încheie pregătirile pentru o nouă expediție în cadrul complexului orbital „MIR-KVAND". Nava cosmică va transborda, în luna septembrie, un echipaj pe laboratorul științific circumterestru. Pentru acest zbor se pregătesc două echipaje. Imaginea reprezintă un aspect din timpul antrenamentelor, la centrul de pregătire a zborului. De asemenea, se elaborează programul de experimente ce vor avea loc în timpul ieșirilor în spațiu

Transatlantic

Cuba va dispune în 1992 de un modern transatlantic-hotel cu 1 200 de cabine, destinat turismului internațional, relatează agenția „Prensa Latina", citînd surse oficiale. Vasul — al cărui cost se ridică la aproximativ 250 milioane dolari — va fi construit și finanțat de o firmă vest-germană. „Insula de diamant", cum va fi denumit transatlanticul cubanez, va dispune, între altele, de opt restaurante, șase magazine, mai multe săli de congrese și expoziții, un minispital, o uzină de revalorificare a reziduurilor și o instalație de tratare a apei, asigurînd, totodată, o gamă largă de servicii recreative.

Țiței

Producția de țiței a țărilor O.P.E.C., exceptînd Emiratele Arabe Unite, a atins, în iulie, o medie de 18,701 milioane barili/zi, cu 242 000 barili mai mult decît plafonul convenit de organizație pentru menținerea sub control a prețurilor petrolului pe piața mondială.

Reunificare

Li Xiannian, președintele Comitetului Național al Conferinței Consultative Politice Populare, a declarat, în cursul unei întîlniri cu Shyu-Hsien Hsieh, prim-vicepreședinte al Alianței pentru unificarea Chinei din Taiwan, că guvernul chinez va continua să acționeze în direcția reunificării pașnice a Taiwanului cu China, în baza principiului „o țară, două sisteme". Referindu-se la situația internațională, Li și-a exprimat părerea că pacea și dezvoltarea reprezintă principalele tendințe în lume. China, ca și alte țări în curs de dezvoltare, dorește un climat de pace pe plan internațional și stabilitate pe plan intern.

Reuniune

La 31 august, miniștrii finanțelor din Mexic, Venezuela, Columbia, Peru, Brazilia, Uruguay și Argentina se vor întîlni la Rio de Janeiro, pentru a dezbate problema datoriilor externe ale țărilor din America Latină și consecințele acestora. Vor fi, de asemenea, abordate căile și mijloacele de depășire a acestei situații, inclusiv prin întărirea cooperării regionale.

Cerere

Fracțiunea Partidului Social-Democrat în parlamentul local din landul vest-german Bavaria a cerut localităților și comunelor din această parte a R.F.G. să nu mai participe în viitor la manevrele N.A.T.O. „Wintex-Cimex", care se desfășoară din doi în doi ani. Într-o declarație, dată publicității la Nürnberg, P.S.D. relevă că nu trebuie să se mai accepte în nici un fel „ideea că un război este posibil".

Elefanți

În cadrul conferinței Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii, care s-a desfășurat la Roma, oamenii de știință au avertizat că, datorită braconajului, elefantul african ar putea dispărea în următorii 20 de ani. În ultimul deceniu, au apreciat specialiștii, numărul elefanților — vînați pentru fildeș — a scăzut de la 1,3 milioane la 700 000.

Deficit

La Washington, o oficialitate a Administrației americane a anunțat că deficitul bugetului federal al Statelor Unite va depăși, în actualul exercițiu financiar, cu peste 16,2 miliarde dolari plafonul prevăzut prin legea bugetului. În consecință, se apreciază că deficitul total în anul fiscal 1989—1990, care se va încheia la 30 septembrie, va fi de circa 161,5 miliarde dolari.

Poziții

În localitatea finlandeză Turku au avut loc manifestări consacrate împlinirii a 90 de ani de la crearea Partidului Social-Democrat din Finlanda. Cu acest prilej, președintele acestei formațiuni politice, ministrul de externe Pertti Paasio, a declarat că asigurarea păcii și intensificarea eforturilor pentru noi măsuri de dezarmare în domeniile nuclear și convențional se înscriu printre principalele obiective ale acestui partid. Cu același prilej, vicepreședintele Internaționalei Socialiste, Kalevi Sorsa, s-a pronunțat pentru intensificarea cooperării, îndeosebi în problemele asigurării păcii și apărării mediului înconjurător. La rîndul său, Ingvar Carlsson, președintele Partidului Social-Democrat din Suedia și premier al acestei țări, a evidențiat că un război nuclear nu poate fi cîștigat, iar armele de distrugere în masă trebuie să fie eliminate. Securitatea poate fi realizată prin dialog și dezarmare, a spus premierul suedez.

Negocieri

În cursul lunii octombrie vor avea loc la Luxemburg noi negocieri între Piața comună și grupul statelor din Africa, zona Caraibilor și Pacificului, semnatare ale Acordului de cooperare de la Lomé. Se preconizează ca pînă la sfîrșitul anului să fie semnat un acord de cooperare între cele două părți — acordul Lomé IV. Noul document urmează să precizeze mai exact ariile cooperării și obligațiile pe care și le asumă părțile.

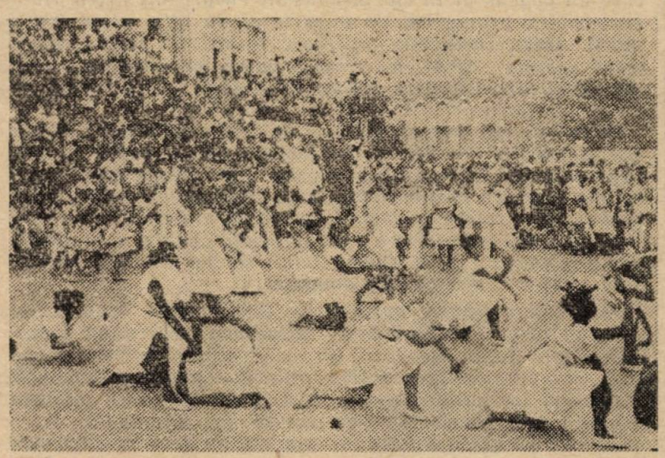

CARNAVAL. La Havana, copiii au și ei carnavalul lor. Prin cîntece și dansuri ei reînvie, cu grație, vechi tradiții cubaneze. Locul ales pentru desfășurarea carnavalului copiilor este Capitoliul, în centrul orașului Havana. Purtînd măști, cîntînd și dansînd, copiii defilează de-a lungul bulevardului Passeo del Prado. În ultimele zile ale lunii iulie, Havana a trăit, zi și noapte, o adevărată feerie a dansului

Rubrică realizată de Adrian Dascălu

DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

R.S. VIETNAM

Repere ale dezvoltării

La fiecare început de septembrie — în acest an, pentru a 44-a oară —, poporul vietnamez sărbătoreşte unul din evenimentele-reper ale zbuciumatei sale istorii : revoluţia din august 1945, încununată, la 2 septembrie, prin proclamarea primului stat al oamenilor muncii din Asia de sud-est — Republica Democrată Vietnam.

Triumful revoluţiei populare şi proclamarea republicii a însemnat, de fapt, victoria luptei îndelungate a maselor sub conducerea comuniştilor pentru înlăturarea dominaţiei coloniale şi a regimului feudal, au deschis calea făuririi unei vieţi noi, într-un Vietnam liber şi independent.

Şi în anii ce au urmat, poporul vietnamez a fost nevoit să se ridice la luptă împotriva forţelor colonialiste, care au încercat să lichideze puterea revoluţionară, să divizeze ţara, iar apoi împotriva agresiunii imperialiste. Însufleţit de un fierbinte patriotism, luptînd cu eroism pentru apărarea independenţei, a cuceririlor revoluţionare şi a demnităţii naţionale — luptă ce s-a bucurat de simpatia şi sprijinul forţelor înaintate din întreaga lume — poporul vietnamez a dobîndit o strălucită victorie. România, poporul român, au acordat poporului vietnamez, după cum este cunoscut, un amplu sprijin, politic şi material, în lupta sa dreaptă împotriva agresiunii, pentru apărarea libertăţii şi independenţei naţionale. Eliberarea întregului teritoriu vietnamez şi unificarea patriei s-au înscris ca o contribuţie însemnată la lupta forţelor progresiste, antiimperialiste de pretutindeni. Un moment important al acestei victorii l-a constituit proclamarea, în 1976, a Republicii Socialiste Vietnam. S-au creat astfel toate condiţiile ca poporul vietnamez să-şi mobilizeze întregul potenţial material şi uman în vederea făuririi unei vieţi paşnice, a construirii socialismului.

În noile condiţii istorice, Partidul Comunist din Vietnam a elaborat un amplu program în vederea refacerii ţării, lichidării dezechilibrelor în economie, pentru trecerea la construirea pe întreg teritoriul ţării a bazelor tehnico-materiale ale socialismului. În perioada care a trecut de atunci au fost obţinute însemnate progrese, a sporit producţia unor ramuri de bază ale industriei, s-au construit sau se află în construcţie numeroase noi întreprinderi industriale, s-a extins cu peste un milion de hectare suprafaţa agricolă. Realizări de seamă au fost obţinute în ocrotirea sănătăţii, în dezvoltarea învăţămîntului şi culturii. În prezent, oamenii muncii din Vietnam se află angrenaţi în îndeplinirea sarcinilor trasate de cel de-al VI-lea Congres al Partidului Comunist din Vietnam, care a elaborat un nou şi amplu program de dezvoltare şi modernizare a ţării.

În anul în curs, în conformitate cu hotărîrile Adunării Naţionale a R.S. Vietnam, au fost stabilite următoarele sarcini de bază privind dezvoltarea economico-socială a ţării : utilizarea deplină a potenţialului economic existent ; creşterea independenţei organelor locale şi unităţilor productive ; expansiunea relaţiilor economice externe ; stabilizarea nivelului de trai al populaţiei ; satisfacerea necesităţilor de alimente ale populaţiei şi crearea treptată de rezerve de stat.

În conformitate cu planul aprobat, produsul social total al R.S. Vietnam va spori cu 7,6 la sută în acest an, comparativ cu anul precedent, alte creşteri preconizate fiind de 8,2 la sută pentru venitul naţional, 5 la sută pentru producţia globală agricolă şi 10 la sută pentru producţia industrială.

Pentru acest an s-a prevăzut ca recolta totală de culturi alimentare să atingă un nivel de 20 milioane tone (în echivalent orez nedecorticat). În vederea atingerii acestui obiectiv va trebui încheiată construcţia unui număr de 54 proiecte majore de irigaţii, se va furniza agriculturii o cantitate de 2,2 milioane tone îngrăşăminte azotoase (mai mult cu peste 300 mii tone faţă de anul 1988) şi se vor satisface necesităţile sectorului agricol în ceea ce priveşte produsele petroliere şi energia electrică. Investiţiile de stat şi resursele materiale alocate dezvoltării producţiei de alimente se vor orienta cu precădere, ca şi mai înainte, către principalele zone producătoare de orez ale ţării. Planul de dezvoltare economico-socială prevede ca suprafaţa destinată culturilor tehnice să se extindă cu 12,3 la sută, din care pentru culturi anuale cu 13 la sută, iar pentru culturi multianuale cu 12 la sută. În mod similar cu situaţia din anii precedenţi, va continua extinderea unor culturi tradiţionale, cum sînt cele de ceai, cafea, piper negru.

Ferm ataşat cauzei independenţei şi libertăţii tuturor popoarelor, poporul român a fost pe deplin solidar cu poporul vietnamez pe parcursul întregii sale lupte eroice de eliberare. Această solidaritate militantă a cimentat raporturile de strînsă prietenie şi colaborare dintre România şi Vietnam, relaţii care au cunoscut o dezvoltare continuă pe plan politic, economic, tehnico-ştiinţific şi cultural.

O deosebită însemnătate în evoluţia relaţiilor dintre partidele şi ţările noastre au avut-o întîlnirile şi convorbirile la nivel înalt, de la Bucureşti şi Hanoi. O contribuţie de mare importanţă în vederea dezvoltării legăturilor bilaterale pe multiple planuri a constituit-o vizita oficială de prietenie efectuată, în Republica Socialistă Vietnam, în aprilie 1988, de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu. Convorbirile purtate cu tovarăşii Nguyen Van Linh şi Vo Chi Cong, înţelegerile la care s-a ajuns asigură un cadru rodnic pentru dezvoltarea legăturilor dintre partidele şi ţările noastre, în interesul celor două popoare, al cauzei socialismului, dezvoltării independente şi păcii. De o deosebită însemnătate sînt măsurile privind intensificarea cooperării economice.

Marea sărbătoare a poporului vietnamez constituie un bun prilej pentru poporul român de a-şi exprima convingerea că, acţionînd împreună, în spiritul celor convenite la cel mai înalt nivel, relaţiile tradiţionale de prietenie şi colaborare dintre partidele şi ţările noastre vor continua să se dezvolte, în interesul şi beneficiul ambelor popoare, al cauzei generale a socialismului, înţelegerii şi păcii în întreaga lume.

R.S. CEHOSLOVACĂ

Economia naţională pe primul semestru al anului

Guvernul Republicii Socialiste Cehoslovace a examinat, recent, rezultatele dezvoltării economiei naţionale pe primul semestru al anului în curs. Cu acest prilej — relatează agenţia „CTK" — s-a subliniat că ritmurile creşterii economice au depăşit moderat indicatorii prevăzuţi în plan. Acestor ritmuri le-au corespuns, în întregime, şi ritmurile de dezvoltare a nivelului de trai. S-a reuşit să se frîneze evoluţia unor tendinţe negative, îndeosebi în domeniul datoriei externe a ţării, să se stopeze creşterea nejustificată a retribuţiilor, să se reducă numărul noilor obiective din domeniul construcţiei capitale şi, în unele cazuri, să se reducă valoarea acestora.

S-a subliniat totuşi — relevă agenţia cehoslovacă de presă — că principalele probleme din economia naţională nu sînt încă soluţionate. Predomină tendinţe extensive ale dezvoltării economice, nu se îmbunătăţesc nivelul tehnic şi caracteristicile calitative ale produselor industriei cehoslovace, cresc cheltuielile totale. O serie de întreprinderi nu-şi îndeplinesc planul.

S-a constatat că, deşi măsurile luate de guvern au permis să se îmbunătăţească aprovizionarea pieţei interne cu unele produse şi, în primul rînd, cu produse industriale, deficienţele în aprovizionare nu au fost eliminate complet. Măsurile aplicate treptat de guvern sînt menite să elimine neajunsurile existente.

Guvernul cehoslovac — informează „CTK" — a trasat ca sarcină tuturor membrilor săi să elaboreze şi să înfăptuiască un nou complex de măsuri, vizînd, în primul rînd, redresarea situaţiei financiare, refacerea echilibrului economic, lichidarea deficitului de mărfuri şi servicii pe piaţă.

Guvernul a luat cunoştinţă de aprecierea rezultatelor participării Cehoslovaciei la realizarea Programului complex de dezvoltare tehnico-ştiinţifică a ţărilor membre ale CAER pînă în anul 2000. Întreprinderile şi organizaţiile cehoslovace participă la îndeplinirea a 622 din cele 1 300 sarcini prevăzute.

Analiza rezultatelor înfăptuirii programului a demonstrat că unele realizări nu au fost încă introduse în producţie, nu toate sarcinile soluţionate au parametri tehnico-economici mondiali, sînt dese cazurile de dublare, în mai multe ţări membre ale CAER, a soluţiilor unora şi aceloraşi sarcini, fapt ce face dificilă dezvoltarea specializării şi cooperării, prelungeşte termenele lucrărilor de realizare a proiectelor ştiinţifico-productive şi tehnologice pe scară largă — arată, în încheiere ,agenţia cehoslovacă de presă.

l'Unità
ORGANO DEL PARTITO COMUNISTA ITALIANO
ROMA

„COMUNIȘTII CHILIENI CONTINUĂ SĂ LUPTE PENTRU UNITATE ȘI DEMOCRAȚIE*)

Dintr-un interviu acordat de Volodia Teitelboim
secretar general al P.C. din Chile

„Cred sincer și ferm — afirmă secretarul general al P.C. din Chile, Teitelboim — în două lucruri : dacă înainte de lovitura de stat s-ar fi realizat un acord politic între Democrația Creștină (D.C.) și Unitatea Populară — cum voiau Allende, comuniștii și alți reprezentanți ai stîngii, pe de o parte, și unii democrat-creștini, pe de altă parte —, Pinochet n-ar fi preluat puterea ; și dacă acordul s-ar fi realizat imediat după lovitura de stat, regimul militar n-ar fi durat 16 ani.

Noi, comuniștii chilieni — continuă Teitelboim —, ne-am străduit să identificăm inamicul principal, pentru a lupta împotriva lui cu toate forțele de care dispunem, inclusiv cele de dreapta, cu condiția ca ele să fie democrate. Acest criteriu este valabil și în lupta împotriva lui Pinochet".

— *Care este părerea celorlalți ?*

— Este cunoscut faptul că o parte importantă a D.C. a colaborat în perioada loviturii de stat, considerînd-o tranzitorie. Apoi, cînd a fost clar că Pinochet voia să creeze un regim militar perpetuu, majoritatea democrat-creștinilor au trecut în opoziție, căzînd de nenumărate ori în cursele întinse de regim. De fiecare dată cînd erau proteste în masă pe plan național și se realiza o unitate la bază, Pinochet lăsa să se creadă că este disponibil pentru dialog, pentru a potoli spiritele și pentru a diviza opoziția. Dialogul continua cîtva timp fără nici un rezultat. În cadrul D.C. se manifestă tendința de a crede în posibilitatea unui dialog „civilizat" cu regimul. Unii reprezentanți democrat-creștini se lasă înșelați de ideea unei „tranziții" realizate de comun acord cu reprezentanții dictaturii, care să evite „dezordinea" și să asigure liniștea.

— *Au apărut elemente noi în cadrul forțelor armate ?*

— Forțele armate nu reprezintă un monolit. Există deosebiri între armata comandată de oameni selecționați personal de Pinochet și celelalte armate. Este semnificativ faptul că generalii nu l-au urmat pe dictator în veleitățile sale, în noaptea în care a avut loc plebiscitul, recunoscînd imediat victoria „refuzului". Probabil că o parte a ofițerilor este dispusă să se reîntoarcă în cazărmi, să renunțe la puterea politică, la rolul de jandarmi, la dreptul de veto. Militarii însă se tem ca forțele armate să nu fie puse sub acuzație, ca instituție, din cauza numeroaselor încălcări ale drepturilor omului. Ei ar vrea ca cei vinovați să fie pedepsiți individual. Este o cerință justă și logică. Pe de altă parte, Pinochet ar vrea să șteargă totul cu buretele, dînd o amnistie ad-hoc. Acest lucru este inacceptabil.

— *Care este rolul P.C. din Chile ?*

— Comuniștii chilieni au fost profund marcați de evenimentele îngrozitoare din acești ani. 27 de membri ai Comitetului Central asasinați, sute de comuniști torturați, mii de transfugi, femei violate, nenumărați „dispăruți" ; sînt lucruri pe care nu le putem uita ușor. Ani de teroare, ură, dorință de schimbare. Cei în vîrstă de 20 de ani n-au cunoscut democrația, știu doar ce este dictatura. P.C. din Chile nu este o noțiune abstractă, este un ansamblu de ființe umane. Și, cu toate acestea, noi continuăm să luptăm pentru unitate și democrație.

*) Din ziarul italian „L'Unità" nr. 26/1989

JEUNE AFRIQUE

AFRICA DE SUD: ÎN FAVOAREA CUI ACȚIONEAZĂ TIMPUL*)

SITUATĂ la periferia de est a Capetown, noua așezare sud-africană Khayelthsa a apărut în 1985 și numără astăzi 200 000 locuitori, primind zilnic circa 100 de noi sosiți care vin din bantustanul vecin Transkei. Treptat, orașul Capetown devine negru. Celelalte orașe sud-africane, odinioară rezervate albilor în cadrul politicii de apartheid, cunosc o evoluție asemănătoare : zona urbană a Durbanului absoarbe neîncetat tot mai mulți migranți negri veniți de la sate. Centrul Johannesburgului, cartier comercial, cunoaște zilnic afluența unei mulțimi de la periferie care-și cîștigă aici existența.

Un număr deloc neglijabil dintre acești orășeni negri au o bună pregătire și dispune și de resurse financiare. În prezent, negrii dețin peste jumătate din puterea de cumpărare a Africii de Sud și ei constituie, în afară de aceasta, mai mult de jumătate din populația cu studii secundare. În timp ce, în 1980, ei reprezentau de-abia jumătate din orășenii sud-africani, se prevede că în anul 2000 ei vor fi de peste cinci ori mai numeroși în orașe decît albii. Pentru moment, în sectorul industrial, albii continuă să aibă cvasi-monopolul posturilor de conducere, dar o treime din cadrele medii sînt negri. Și, bineînțeles, fără mîna de lucru neagră întreprinderile nu ar putea să funcționeze. Or, ele sînt deja handicapate de sancțiunile economice luate de unele țări împotriva Africii de Sud și de retragerea multor investitori. Rata creșterii economice sud-africane stagnează la mai puțin de 3 la sută pe an. Or, pentru a absorbi

*) Din „Jeune Afrique", nr. 1492/1989.

Ziarul „Pravda" despre pierderile sovietice în Afganistan

Ziarul „Pravda" publică pentru prima dată informații privind pierderile sovietice în Afganistan. Sînt furnizate — arată agenția „TASS" — cifre referitoare atît la pierderile din cursul luptelor, cît și la cele generale, inclusiv la încetarea din viață a militarilor din cauza rănilor, maladiilor sau accidentelor. În 1979 — au pierit 86 militari, dintre care 10 ofițeri ; căzuți în luptă — 70 și, respectiv, 9 persoane. 1980 — 1 484 militari, dintre care 199 ofițeri ; căzuți în luptă —1 229 și, respectiv, 170. 1981 — 1 298 militari, dintre care 189 ofițeri ; căzuți în luptă — 1 033 și , respectiv, 155. 1982 — 1 948 militari, dintre care 238 ofițeri ; căzuți în luptă — 1 623 și, respectiv, 215. 1983 — 1 446 militari, dintre care 210 ofițeri; căzuți în luptă — 1 057 și, respectiv, 179. 1984 — 2 343 militari, dintre care 305 ofițeri ; căzuți în luptă — 2 060 și, respectiv, 285. 1985 — 1 868 militari, dintre care 273 ofițeri ; căzuți în luptă — 1 552 și, respectiv, 240. 1986 — 1 333 militari, dintre care 216 ofițeri ; căzuți în luptă — 1 068 și, respectiv, 198. 1987 — 1 215 militari, dintre care 212 ofițeri; căzuți în luptă — 1 004 și, respectiv, 189. 1988 — 759 militari, dintre care 117 ofițeri ; căzuți în luptă 635 și, respectiv, 106. 1989 — 53 militari, dintre care 10 ofițeri ; căzuți în luptă — 46 și, respectiv, 9. În afară de aceștia, au dispărut sau au fost luați prizonieri 330 militari, dintre care 21 de ofițeri.

Tuturor ne este scumpă memoria fiilor patriei care și-au dat viața și cine încearcă să minimalizeze sau chiar să nesocotească eroismul lor nu este demn să se cheme patriot — scrie „Pravda". Ei, cei care nu s-au mai întors acasă din acest război, nu poartă răspunderea pentru faptele celor care, ascunzînd acest lucru în fața poporului, au hotărît să trimită trupele într-o țară străină. Aceasta este una dintre concluzii. Cea de-a doua concluzie : în nici o împrejurare, nimeni, nici chiar persoanele care dețin puterea supremă, nu trebuie să adopte, fără aprobarea Sovietului Suprem, hotărîri atît de importante. În sfîrșit, cea de-a treia concluzie : toți militarii internaționaliști, invalizii, familiile lor, precum și familiile celor ce și-au pierdut viața trebuie să se bucure de atenție și grijă, așa cum cere partidul — relevă „Pravda".

Ziarul relatează despre măsurile întreprinse pentru a se acorda ajutorul necesar familiilor a căror soartă a fost marcată de războiul din Afganistan. Se subliniază, de asemenea, că ajutorul și avantajele de care beneficiază soldații care și-au satisfăcut serviciul militar în Afganistan vor fi acordate pe viitor și celor care au participat la acțiuni militare în Vietnam, Siria, Egipt și alte țări — relatează „TASS".

mîna de lucru neagră care nu încetează să crească, această rată ar urma să atingă cel puțin 5 la sută pe an. În caz contrar, vor exista peste 500 000 șomeri negri în 1990. Și în această perspectivă se pot prevedea noi răscoale în cartierele negre ale Africii de Sud.

Desigur, „puterea albă" este încă departe de a fi eliminată. Dar timpul și demografia acționează împotriva ei. Și reacția albă înseamnă frica. Albii sînt conștienți că evoluția evenimentelor se îndreaptă în direcția preluării puterii de către majoritatea populației negre, dar un număr mare dintre ei refuză să recunoască acest lucru. Un sfert din electoratul alb s-a raliat rîndurilor Partidului conservator, formațiune care apără ideile extremiste și reclamă segregația totală.

Elementele extremiste sud-africane sînt partizane ale creării unui stat alb, în care cetățenia și dreptul la vot vor fi strict rezervate numai albilor, căsătoriile mixte interzise și sindicatele negre desființate. „Aceasta va fi țara albilor", explică cu cinism unul din liderii Partidului Conservator, Connie Mulder.

De fapt, curentul extremist alb n-a fost niciodată atît de puternic ca astăzi în Africa de Sud. După alegerile din octombrie 1988, Partidul Conservator s-a situat în fruntea a 90 de municipalități. În aceste orașe, tăblițele care indică „rezervat exclusiv albilor" și-au făcut din nou apariția la intrarea în grădinile publice, a piscinelor și stațiilor de autobuze.

Negrii au reacționat boicotînd magazinele și restaurantele aparținînd albilor. Unii dintre acești comercianți și-au încetat activitatea, alții s-au ridicat împotriva municipalității care-i lipsea de clientelă.

Oricum, mișcarea de emancipare a negrilor din Africa de Sud este ireversibilă. Potrivit unui recent sondaj, 70 la sută din albi și 40 la sută din electoratul Partidului Conservator consideră că participarea majorității negre la exercitarea reală a puterii este inevitabilă.

Un alt sondaj realizat anul trecut subliniază că 64 la sută din electorii Partidului Național și 60 la sută din cei ai Partidului Conservator vor perpetuarea politicii guvernamentale actuale, care menține segregarea rasială în domeniul locuințelor, dar permite să se dezvolte cîteva „zone cenușii", adică unele cartiere multirasiale.

O minoritate dintre albii din Africa de Sud, neacceptînd perspectiva puterii negre, au părăsit țara. Printre anglofonii care rămîn, unii se organizează pentru a lupta împotriva apartheidului. Astfel, anul acesta a apărut o nouă formațiune în Africa de Sud, Partidul Democrat, care a înscris în programul său politic instituirea sufragiului universal.

La rîndul său, Broederbong, confrerie foarte puternică și secretă creată în 1918 și pe care s-a sprijinit întotdeauna puterea afrikaaner, propune un „dialog multirasial". Tocmai această organizație este cea care a inventat sistemul de dezvoltare separată a raselor, apartheidul. Ea controlează toate sectoarele importante ale statului. Din cadrul Broederbong se recrutează de fapt întreaga elită afrikaaner, începînd cu cea mai mare parte a guvernului.

Pentru presa pro-guvernamentală, nu există o mare diferență între apărarea intereselor țării și cele ale intereselor Partidului Național.

În ceea ce privește cercurile de afaceri sud-africane, ele reclamă de multă vreme reforme în favoarea negrilor. În cursul revoltelor negrilor din anii 1984—1986, ele n-au ezitat să publice articole în presă pentru a condamna politica de apartheid.

Astăzi, ele sînt discret angajate în diverse acțiuni, cum ar fi ajutorul din domeniul locuințelor pentru negrii din cartierele albe sau crearea de școli multirasiale.

În general, majoritatea albilor ar prefera să-și păstreze actuala lor poziție confortabilă. Tocmai pentru aceasta ei sprijină reformele făcute cu multă circumspecție de guvernul sud-african în ultimii cinci ani. Unul din aspectele acestor reforme se referă la abolirea segregației rasiale în școli. Un alt aspect este segregarea rezidențială. Guvernul a dat publicității anul trecut lista zonelor albe pe care dorește să le deschidă tuturor raselor. Ele sînt în număr de opt, din care patru, situate în centrul Johannesburgului, sînt de fapt deja multirasiale. Chiar dacă este vorba de consfințirea unui fapt împlinit, reforma este importantă. Este pentru prima oară, de fapt, de la venirea la putere a Partidului Național și de la instituirea sistemului de apartheid cînd unele cartiere sînt declarate oficial multirasiale.

Evoluții incerte în Noua Caledonie

Arhipelagul francez Noua Caledonie, din Pacificul de Sud, a intrat la 14 iulie — sărbătoarea Revoluției franceze — într-un regim de foarte amplă autonomie, punîndu-se, astfel, capăt, unui an de administrație directă decretată în urma unui val de acțiuni sîngeroase care au zdruncinat acest teritoriu.

Adepți și adversari ai independenței — transmit agențiile internaționale de presă — se află de-acum față în față în cele trei adunări provinciale, grupate într-un organ executiv local.

Crearea acestor instituții și sfîrșitul administrării directe — remarcă observatorii — constituie o nouă etapă a aplicării acordurilor de pace semnate la Paris în 1988 între membri ai partidului de dreapta Adunarea pentru Republică în Caledonia (RPCR) și Frontul de Eliberare Națională Kanak Socialist (FLNKS), sub egida guvernului socialist. Acest plan, aprobat printr-un referendum național, prevede organizarea unui scrutin de autodeterminare, ce urmează să aibă loc într-un interval de nouă ani.

Pozițiile celor două mari partide continuă să rămînă, însă, diametral opuse, în pofida atenuării tensiunilor.

„Obiectivul rămîne independența", subliniază purtătorii de cuvînt ai FLNKS, care reproșează „dreptei caledoniene" că i-a lăsat pe melanezieni la „marginea" procesului de dezvoltare. Pentru RPCR, Noua Caledonie trebuie să rămînă franceză.

În pofida eforturilor guvernului, care, timp de un an, a acționat pentru reechilibrarea teritoriului finanțînd proiecte economice pentru melanezieni, și unei anumite relansări economice grație reinstaurării „păcii civile", acordurile de la Paris nu au schimbat cu nimic situația defavorizată a kanacilor. De asemenea, unii observatori apreciază că împărțirea în provincii autonome echivalează cu o divizare a Noii Caledonii.

Sudul Marii insule a arhipelagului, condus de RPCR, este singura provincie care are potențial economic. Cea mai mare parte a celor 100 000 locuitori ai săi, aproape toți de origine europeană, este ostilă independenței.

Nordul arhipelagului și insulele Loyauté se află sub controlul FLNKS și acuză o permanentă rămînere în urmă economică. Cei 50 000 de locuitori ai săi, aproape toți melanezieni, sînt în întregime separatiști.

Creșterea șomajului în țările O.E.C.D.

Rata șomajului în cele 24 de țări ale Organizației Economice pentru Comerț și Dezvoltare (OECD) a reprezentat, în anul trecut, 7,3 la sută din totalul populației apte de muncă, ceea ce constituie „unul din indiciile cele mai clare ale dezechilibrului economic existent", se evidențiază în raportul „Perspectivele ocupării forței de muncă", întocmit de OECD, care analizează situația de pe piața muncii în anul 1988 și tendințele evoluției acesteia în anii următori.

Totuși, situația în acest domeniu a fost relativ favorabilă anul trecut ; numărul șomerilor din țările OECD s-a redus cu 5 la sută. S-a intensificat tendința, apărută anterior, privind lipsa de forță de muncă bine calificată, în special în Suedia și Franța. Cu toate acestea, rezultatele satisfăcătoare înregistrate anul trecut nu justifică un optimism prea mare, notează agenția TASS. Dacă ponderea șomerilor în rîndul populației active va continua să se reducă, anul acesta, pînă la 7 la sută, ea va crește din nou, în 1990, pînă la 7,25 la sută. (Această cifră va crește în SUA de la 5,25 la 5,5 la sută, în Marea Britanie — de la 7 la 7,25 la sută, iar în Franța — de la 10 la 10,25 la sută).

Experți din cadrul organizației sînt de părere că obiectivul propus în primii ani postbelici — creșterea economică pentru a soluționa total problema ocupării forței de muncă — este irealizabil și, în consecință, trebuie să se renunțe la el treptat. Este momentul — opinează aceștia — să se treacă la reforme radicale care să permită revenirea la munca activă a tuturor celor care au fost concediați. Este vorba, în primul rînd, de creșterea calificării persoanelor rămase fără locuri de muncă, astfel încît să se lărgească posibilitatea angajării lor.

Pentru prima dată, raportul oferă date privind situația șomajului nu numai pe țări, ci și pe regiuni și chiar pe ramuri. Practic, se observă pretutindeni o reducere a gradului de ocupare a forței de muncă.

Neonazismul vizează școlile vest-germane *)

DER SPIEGEL

HAMBURG

În seara unei zile de la sfîrșitul primăverii, aproximativ 50 de elevi, o parte din ei înarmați, s-au adunat în fața unui liceu din cartierul Neukölln, din Berlinul de vest. De fapt, ei doreau să-și „întîmpine" părinții, convocați de conducerea liceului. Tema adunării ar fi trebuit să fie „Tendințe radicale de dreapta, în liceul Fritz-Karsen".

Din cauza manifestației neonaziste, directorul liceului s-a văzut obligat să amîne conferința cu părinții. Indignați, membrii organizației tineretului socialist, din cartier, au întrebat: „Să ne supunem în fața naziștilor ?".

În mod regulat, școlile din Stuttgart sînt mîzgălite cu lozinci naziste și zvastici. La un liceu din Westfalia, salutul hitlerist a devenit cotidian. În școlile din Hamburg, după cum remarcă publicația „Hamburger Morgenpost", jocurile pentru computer cu tematică fascistă „sînt mai ușor de obținut decît notele bune".

Fie prin inscripții pe pereți, cuvinte sau jocuri pentru calculator, spiritul sumbru al nazismului este tot mai prezent în școlile vest-germane.

Ministrul învățămîntului, J. Breitenbach, a cerut colegilor săi să „nu se mai eschiveze" de la noua problemă. Sybil Volkholz, membră în senatul profesoral din Berlinul de vest, remarcă faptul că în unele zone „situația s-a agravat mult".

Aceste zone sînt mai ales cartierele muncitorești unde locuiesc foarte mulți imigranți — cum ar fi cartierul Neukölln din Berlinul de vest — unde ura față de imigranți „nu poate fi oprită", firește, de zidurile școlii. În asemenea cartiere circulă manifeste aparținînd organizației „Inițiativa tineretului german", care conțin întrebarea: „Vrei ca în viitor să faci parte din minoritatea germană ?"

Potrivit unei anchete efectuate în landul Westfalia, în opt la sută din școlile acestui land, neonaziștii își desfășoară activitatea de propagandă în clase sau curțile școlilor. Două treimi din numărul școlilor sînt „împodobite" cu lozinci naziste, scrise pe pereți, pe table sau pe ușile toaletelor.

Neonaziștii și-au recrutat adepți și în universități. În luna mai, studenți din Hamburg au înființat prima grupă universitară a „Uniunii populare germane"; cercul „brun" al studenților și-a declarat intenția de a prezenta o listă proprie de candidați la primele alegeri universitare.

Ideile de extremă dreapta pătrund, la fel de repede, în rîndul copiilor și al adolescenților, prin intermediul jocurilor pentru calculator, care se pot multiplica și răspîndi cu ușurință. După cum formulează una din oficialitățile primăriei Berlinului de vest, aceste jocuri „au început să bîntuie școlile".

În jocul intitulat „Stalag-1", jucătorul — paznic al unui lagăr de concentrare — trebuie să lichideze pe „dușmanii poporului" care încearcă să evadeze din lagăr.

*) Dintr-un articol publicat de revista vest-germană **„Der Spiegel"** nr. 29/1989.

„Este necesar un efort la scara Statelor Unite pentru a combate drogurile și violența"

În Brooklyn, Maria Hernandez s-a trezit foarte devreme, la ora patru dimineața. Trebuia să parcurgă — după cum relatează ziarul „The New York Times" —, un drum destul de lung pentru a ajunge la locul de muncă, în New Jersey.

La 4,38, cel puțin cinci gloanțe au fost trase dintr-un automobil, prin fereastra apartamentului din Starr Street, unde Maria locuia împreună cu soțul și cei trei copii ai săi. Șase ore mai tîrziu, Maria a decedat în urma rănilor cauzate de gloanțe.

Poliția susține că soțul Mariei, Carlos Hernandez, este cunoscut ca un dușman declarat al traficanților de droguri de pe Starr Street. El îi denunță poliției și uneori patrulează pe străzile învecinate, înarmat cu o coasă de baseball, pentru a-i înfrunta pe traficanți.

Polițiștii au mai declarat că ura dintre Carlos Hernandez și traficanții de droguri ar putea explica crima comisă, dar că ei nu sînt prea siguri de asta. Cei care locuiesc pe Starr Street știu, însă, că acesta este adevărul.

Mulți newyorkezi cunosc acum numele Mariei Hernandez din presă sau de pe micul ecran.

La Washington, William Bennett nu auzise, desigur, de existența Mariei Hernandez în momentul în care termina, cu puțin timp în urmă, un raport în care schița un viitor plan de acțiuni al guvernului împotriva traficului de droguri. Sarcina lui era să conceapă un plan cuprinzător, în vederea combaterii traficului de stupefiante.

Traficul de droguri și armele au pus stăpînire pe mii de Starr Street, din toată America. Ele au transformat cartierele din aproape fiecare oraș mare din S.U.A. în locuri unde este periculos să trăiești. Milioane de americani trăiesc cu teama de a ieși din propriile case.

Cum se poate tolera așa ceva ? Un asemenea lucru ar trebui să tulbure conștiința fiecărui american. Ani de-a rîndul, președinți, guvernatori, primari și consilierii acestora nu și-au îndeplinit răspunderea lor esențială și obligatorie: aceea de a le permite tuturor americanilor să poată merge pe stradă fără teama de a fi bătuți, violați, jefuiți sau uciși.

Traficul de droguri sfidează și distruge cele mai elementare drepturi la o viață trăită în siguranță, pe care orice societate este datoare să o asigure cetățenilor săi.

William Bennett este conștient de această situație. Raportul său nu se referă numai la droguri și la crime; forța și semnificația sa sînt date de faptul că el refuză să se conformeze tendinței generale de a afirma că drogurile reprezintă o problemă „nerezolvabilă" și că tot ce se poate face în aceste condiții este o concentrare a eforturilor asupra unui singur aspect.

Raportul Bennett afirmă că această abordare unilaterală a eșuat de mult. Este necesar un efort la scara Statelor Unite pentru a combate această racilă sub toate aspectele, și aceasta reprezintă singura speranță că într-o bună zi epidemia drogurilor va începe să dispară. William Bennett pune accentul pe responsabilitatea care revine factorilor guvernamentali, educaționali și din domeniul asistenței sanitare, precum și cetățenilor înșiși. Cei șase milioane de narcomani americani creează o piață a drogurilor care infectează viețile tuturor celorlalți cetățeni ai S.U.A. Unul din principalele accente din cadrul raportului se pune pe necesitatea de a convinge fiecare narcoman să înceteze de a mai folosi droguri — prin educație și tratament medical sau prin constrîngerea cu pedepse severe. Și în acest punct, Bennett adoptă o poziție mai puțin convențională. El insistă asupra necesității de a-i urmări atît pe „micii" traficanți de droguri, care infestează străzile Americii, cît și pe capii rețelelor de traficanți. Toți aceștia trebuie hărțuiți, arestați și condamnați.

„Cel mai bun instrument pentru restabilirea ordinii și normelor de viață civilizată în cartierele în care drogurile au creat haos este controlul exercitat la nivelul străzii", se afirmă în raport.

Traficanții de droguri care au fost izgoniți dintr-un cartier se adăpostesc, de obicei, într-un alt cartier. Dacă, însă, cu ajutorul poliției și datorită perspectivei certe a unor condamnări pe termen lung, traficanții vor fi izgoniți din sute de cartiere, atunci nu le va mai fi deloc ușor să iasă în stradă și să-și plaseze „marfa". Tinerii nu vor mai vedea în traficanții de droguri o parte acceptabilă a peisajului social, ci un element dăunător pe care societatea încearcă să-l elimine.

Raportul Bennett este complex și realist, cu toate „golurile" pe care le conține, apreciază ziarul. Acest document stabilește obiective și dă speranțe. Una din speranțe este că într-o zi nu prea îndepărtată, în viitor, cetățenii americani vor putea merge din nou, liniștiți, pe toate străzile orașelor din S.U.A.

Tineri din mai multe țări occidentale manifestînd împotriva recrudescenței fascismului, pentru pace și înțelegere internațională

„Testul anti-turci", un alt joc, îi „răsplătește" pe jucătorii care introduc date „corecte" cu : „Bravo, tinere hitlerist !" În cazul în care unul din jucători „greșește", urmează comanda : „Direcția Auschwitz !" (Un exemplu din „Testul anti-turci" : jucătorul trebuie să indice care din următoarele patru „răspunsuri" este „corect" pentru întrebarea „De ce nu știu turcii limba germană ?" — a) Pentru că ei au dinții stricați ; b) Pentru că ei rumegă usturoi ; c) Pentru că nu au limbă ; d) Pentru că limba germană este vorbită numai de germani.).

„Inventatorul" acestui joc, în vîrstă de 18 ani, a declarat într-un interviu acordat publicației vest-germane pentru tineret „Blickpunkt" că el a prezentat jocul, prima dată, la cursurile de informatică de la liceu. Dar atît profesorul, cît și părinții, nu au avut nimic de obiectat. Jocul s-a „bucurat" de o largă audiență : „mulți din clasa mea au dorit să-și copieze jocul, deoarece ei gîndesc despre imigranți la fel ca mine", a declarat „inventatorul".

Un alt joc, „Dictatorul Kohl", și-a făcut apariția în școlile din nordul RFG. Jucătorul trebuie să „lichideze", cu ajutorul computerului, o personalitate politică importantă, de exemplu pe Helmut Kohl. După atentat, teroristul va fi calificat drept sabotor ; jocul oferă, în continuare, posibilitatea de lichidare a „organizațiilor bolșevice, precum ecologiștii și social-democrații". În final, jocul „Dictatorul Kohl" își ia rămas bun de la participanți proiectînd pe ecran imaginea lui Hitler și salutul „Sieg Heil !"

În ultimele șase luni, procuratura Berlinului de vest a efectuat mai mult de 600 anchete privind vînzarea jocurilor de calculator neonaziste, în incinta școlilor. Cifra ar fi mult mai mare dacă toate școlile ar discuta deschis această problemă. Din experiența lor pedagogică, profesorii „știu cît este de periculos atunci cînd «fixezi» un tînăr de 16-17 ani pe o poziție politică ; ei nu o vor mai părăsi niciodată".

Profesorul Breitenbach, din Saarland, intenționează să experimenteze „forme noi de educație politică", în școală. Astfel, cîțiva profesori, împreună cu elevii lor, „ar trebui să caute urmele trecutului nu prea îndepărtat și să stea de vorbă cu cei care au trăit ororile nazismului". Dar, spune același profesor, o rețetă sigură împotriva presiunilor exercitate de tendințele de dreapta, în sălile de clasă, nu se „întrevede, încă, la orizont".

De multe ori elevii, nu numai profesorii, sînt cei care iau atitudine împotriva neonazismului. Astfel, un grup de elevi de la un liceu din Duisburg a refăcut, cu forțe proprii, zugrăveala zidurilor pe care erau scrise lozinci naziste. Dar, spune Thorston Cochens, conducătorul grupului de elevi, pe zidurile școlii „au apărut, din nou, tîmpenii".

Raport al F.B.I. privind creșterea numărului asasinatelor

Într-un articol pe această temă, ziarul italian „L'Unita" scrie că, în 1988, în SUA au fost asasinate 20 675 persoane. Este un record istoric. Nici războiul din Coreea, nici cel din Vietnam n-au făcut atîtea victime în rîndul americanilor.

În raportul întocmit de FBI cu privire la „crimele din SUA" se arată că anul trecut s-au comis 560 000 de crime violente (răniri, jafuri, violuri și agresiuni, în creștere cu 5,5 la sută față de anul anterior) și un număr fără precedent de asasinate (în creștere cu 2,9 la sută față de 1987 și cu 30 la sută față de 1979).

America lăsată moștenire de Reagan este mult mai violentă decît în perioada în care era la modă tipul „cetățeanului care-și face singur dreptate".

Violența este mai concentrată ca oricînd în marile orașe, pe primul loc situîndu-se Washington (369 asasinate — 59,5 la 100 000 de locuitori), urmat de Detroit (629 asasinate — 57,9 la 100 000 de locuitori), Atlanta (217 victime — 48,8 la 100 000 de locuitori), New Orleans și Miami. Jumătate din totalul victimelor sînt din rîndul populației de culoare.

Unii criminologi susțin că explozia de violență este declanșată de războiul pentru controlul asupra pieței drogurilor.

„Nu există posibilitatea de a stabili exact raportul dintre numărul tot mai mare de asasinate și droguri, însă un lucru este cert, și anume faptul că s-a ajuns la un record în privința criminalității" — afirmă William Sessions, directorul FBI. Un alt record este implicarea persoanelor tinere și foarte tinere. În crimele comise în scop de jaf sînt implicați tineri între 14 și 20 de ani. Crimele cu deosebită violență sînt comise mai ales de cei în vîrstă de peste 30 de ani.

CONTRAPUNCT

Prioritatea de drept!

Spațiul aerian al Zaragozei a fost tulburat de cîteva incidente cu cintec.

Primul a intervenit acum trei săptămîni. Potrivit agenției madrilene „EFE", care citează „El Heraldo de Aragon", pilotul unui aparat de pasageri al companiei spaniole AVIACO a fost avertizat de controlorii de zbor că „obiecte neidentificate se apropie în mare viteză". Un grup de extratereștri ? Nu tocmai. S-a dovedit că fusese vorba de o formațiune de „extrateritoriali", mai precis de patru bombardiere americane care efectuau un exercițiu de antrenament, după ce decolaseră de la baza militară Zaragoza. Pilotul avionului civil a întreprins „o manevră îndrăzneață" spre a evita catastrofa.

Incidentul s-a repetat aidoma, în aceeași zi, un avion al companiei Alfa-Jet fiind pe punctul de a se ciocni tot cu patru bombardiere americane care se desprinseseră de la baza militară Zaragoza. Patru zile mai tîrziu, alte patru bombardiere americane s-au apropiat amenințător de o navă civilă a liniilor aeriene CANARIAS.

Reprezentanții aeroportului din Zaragoza au denunțat în scris incidentele, menționînd că aparatele americane zburau „pe coridoare și la altitudini contraindicate" și doar întîmplarea a făcut ca incidentele să nu se prefacă în accidente tragice.

Echipajele militare americane s-au aventurat, așadar, pe căi greșite, nerespectîndu-și obligațiile de a evolua pe rutele dinainte stabilite. Ele aveau datoria expresă de a acorda navelor civile spaniole prioritatea care le revine de drept mai ales că acestea circulau regulamentar și în propriul spațiu aerian.

Dar „afacerea Zaragoza" are și altă morală, confirmată, de altfel, de către nenumărate accidente petrecute în perimetrul NATO. Înfierbîntate de aroganța puterii, forțele militare străine se simt nu chiriașe, ci stăpîne ale spațiului aerian în care sînt dislocate, comportîndu-se ca atare. Pretinzînd că forța creează drept, militarii străini își permit să încalce normele contractuale, să procedeze după bunul plac, pierzînd simțul măsurii și considerîndu-se „mult mai egali" decît partenerii de bloc.

În cazul unui bloc normal, de locuințe, chiriașii care nu-și respectă obligațiile asumate și nesocotesc exigențele de comportament civilizat riscă să fie evacuați. Pe cînd o asemenea regulă sănătoasă, pe deplin legitimă și în funcționarea blocurilor militare ? Deși, la urma urmei, s-ar cuveni că înseși pactele militare să fie evacuate, ceea ce reprezintă o altă și înaltă prioritate de drept !

Ion Jercan

Creierul (1)

Englezul Ken Adams, docent în matematică la universitatea londoneză, are șapte copii, dar isprăvile unuia dintre ei, pe nume John, au fost înregistrate în „Cartea recordurilor Guiness". Datorită „antrenamentului" tatălui, la vîrsta de nouă luni, John pronunța cuvinte dintre cele mai dificile ; la doi ani, cunoștea alfabetul și reușea să citească titlurile din ziare ; la trei ani, juca șah și rezolva probleme de algebră ; la patru ani, parcursese manualele de matematică și de limba engleză, în așa fel încît, la cinci ani, era deja posesorul diplomei de absolvire a primului ciclu școlar. Și îi mai rămînea și timp pentru joacă. La opt ani, John termina școala pe care alții o sfîrșesc abia la 16 ani ; la nouă ani, era absolvent de liceu, cu bacalaureatul luat. Acum, la zece ani, se pregătește pentru universitate. Toate acestea le explica tatăl, Ken Adams, într-o carte („Copilul dv poate fi genial și fericit"), apărută nu de mult și căutată de cititori.

Performanțe de acest fel, tot atît de incredibile, au fost înregistrate de nenumărate ori de-a lungul timpului. Antonio de Marco Magliabechi, un italian care a trăit în veacul al XVII-lea, era capabil să memorizeze cărți întregi, inclusiv punctuația, la prima citire ; în cele din urmă, a reușit să memorizeze întreaga bibliotecă a marelui duce de Toscana.

A. C. Aitken, profesor la universitatea din Edinburgh, a fost rugat să exprime 4 împărțit la 47. După o pauză de patru secunde, profesorul a început : „Virgulă 08510638297-87234042553914" — spunînd totul în 24 de secunde ; a discutat problema cam un minut, după care a continuat „191489" ; a făcut o pauză de cinci secunde și a reluat : „3617021276595744 68. Acum să repetăm. Începem cu 085. Deci sînt 49 de cifre".

Fostul campion mondial de șah, Bobby Fischer, și-a demonstrat, o dată, capacitatea creierului învățînd, în cursul unei lecții de testare a inteligenței, suficientă limbă islandeză încît să poată avea o convorbire telefonică cu un străin. Gou Yan-ling, de 26 de ani, din China, a memorizat peste 15000 numere de telefon dintr-o provincie. Hans von Bulow a dirijat „Simfonia irlandeză" a lui Stanford doar din memorie. Citise o singură dată partitura pe care, în plus, o văzuse pentru prima oară ceva mai devreme în acea zi.

Toate aceste exemple spicuite din numeroase astfel de fenomene, chiar dacă surprinzătoare, pot în aparență să ne intimideze, sugerîndu-ne că ar fi vorba de indivizi supradotați, în general excepții de la media umană. Dar, deși, în multe cazuri, poate fi vorba, cu adevărat, de indivizi supradotați, în egală măsură puterea creierului uman nu trebuie să ne surprindă : oameni de știință de pe toate meridianele se străduiesc să ne convingă de faptul că o asemenea capacitate poate fi realizată și exersată, așa cum poate fi prevenită de „deteriorare", o dată cu înaintarea în vîrstă.

„Știința minții" este încă în faza copilăriei sale — susține Tony Buzan, care a publicat o carte intitulată sugestiv „Make the Most of Your Mind" (Obțineți cît mai mult din mintea dv.). 95 la sută din ceea ce cunoaștem despre creierul uman s-a descoperit în ultimii 15 ani. Creierul însuși există în forma în care îl cunoaștem de vreo 45000 de ani — o fărîmă de timp, dacă îl comparăm cu evoluția istorică. Și, doar în ultimii 500 de ani, oamenii de știință au ajuns la concluzia că toate capacitățile noastre mentale sînt localizate în capul nostru. Nu mai surprind „bîjbîielile" și stîngăcelile care le însoțește, atunci cînd descoperim cum funcționează creierul nostru și cum îl putem folosi.

Nu te poți aștepta să mergi prea departe în utilizarea unui computer — spune Tony Buzan — sau a oricărei alte mașinării complexe, fără să fi citit instrucțiunile, pentru a avea o idee de funcționare. Și cu toate acestea, cei mai mulți oameni trec prin viață străduindu-se să-și folosească creierul, care este de milioane de ori mai complex decît orice computer, fără să se intereseze cum lucrează acesta. Încît cei mai mulți oameni gîndesc despre creierul lor în termeni limitativi : „Nu sînt prea inteligent", „E prea greu pentru mine" ș.a.m.d.

Însă chiar și cel mai superficial studiu al științei creierului demonstrează că asemenea atitudini sînt lipsite de sens. Să ne imaginăm, o clipă, un creier atît de puternic, încît să poată înregistra constant și bine timpul atît ziua, cît și noaptea ; să poată detecta lumina ultravioletă și cîmpurile electric și magnetic ; să poată calcula unghiul soarelui ; să poată învăța din experiență și să se raporteze la ea ; să poată comunica cu alți semeni, transmițînd informații precise și detaliate ; să poată detecta cele mai neînsemnate modificări ale luminii, sunetului, mirosului și pipăitului ; să poată integra toate acțiunile musculaturii corpului său.

Posesorul unui asemenea creier ar apărea extraordinar de înzestrat; în fapt, acesta aparține unei albine. Creierul unei albine conține 900 celule nervoase sau neuroni. Un creier uman mediu conține între 10 000 000 000 și 15 000 000 000 neuroni de exact același fel. Fiecare dintre aceștia este capabil să formeze conexiuni cu orice număr de alți neuroni ai creierului. Dacă ar fi să dactilografiem numărul de cifre potențiale de legături neurale dintr-un creier uman mediu (spune Buzan, cît se poate de plastic), am obține (dacă am trăi suficient de mult timp) cifra 1 urmată de 10 500 000 kilometri de zerouri. Legăturile acestea se formează de milioane de ori pe secundă, în tot creierul nostru și în toată viața.

Pentru activități obișnuite — mîncat, dormit, mișcare, reproducere, munca de rutină — doar o mică fracțiune din această capacitate este folosită. Restul este o capacitate disponibilă, așteptînd, pur și simplu, să fie utilizată în procesul gîndirii. Profesorul Anohin, cel mai strălucit elev al lui Pavlov, declara : „Nu există om care să-și folosească întregul potențial al creierului. De aceea, nu putem accepta **nici o** estimare pesimistă privind limitele creierului uman. Acesta nu are limite".

Cît de mare este capacitatea creierului pentru societatea zilelor noastre și în ce privește conturarea celei viitoare o dovedesc și unele programe relativ recente. Japonezii au hotărît să dedice, în mod oficial, următorul deceniu creșterii inteligenței următoarei generații. Guvernul Venezuelei a înființat, nu demult, un minister al dezvoltării inteligenței umane. Companiile multinaționale din domeniul computerelor cheltuiesc sute de milioane de lire sterline pentru a-i învăța pe slujbași „dibăcille creierului". Iar unii experți, între care John Naisbitt, autorul unei cărți best-seller „Megatrends" (Megatendințe), au prezis că a învăța cum să utilizezi creierul sau a învăța cum să înveți va deveni curînd un subiect fundamental al întregii educații — ceva ce trebuie predat înaintatea cititului, scrisului și aritmeticii.

Există un mit potrivit căruia inteligența se reduce odată cu vîrsta. Dacă este adevărat că, statistic vorbind, inteligența tinde spre declin după 20 de ani, este, în egală măsură, adevărat că nu există o motivație științifică a acestei tendințe statistice. Cărțile despre creier afirmă, aproape invariabil, că celulele acestuia se pierd pe măsură ce înaintăm în vîrstă — se pare într-un ritm de 100 000 celule pe zi. Dar dovezi definitive nu au fost găsite încă. Astfel — susține Tony Buzan —, deși este posibil ca un creier normal să tindă să degenereze cu vîrsta, cum par să indice statisticile elaborate pornind de la curbele individuale, nu există nici un motiv să presupunem că creierul ca atare tinde să degenereze. Se pot găsi nenumărate exemple de genii din orice domeniu, ale căror puteri mentale au continuat să sporească de-a lungul vieții lor. Cercetări realizate recent în Statele Unite și R.F. Germania au demonstrat că nu există motive să se creadă că oamenii de știință și matematicienii n-ar continua să-și îmbunătățească munca pe măsură ce devin mai vîrstnici. Iar această ieșire din ceea ce s-ar putea numi „normă" se poate obține prin învățarea utilizării cît mai eficiente a creierului, în așa fel încît să fim siguri că, îmbătrînind, devenim mai înțelepți — și nu senili. Cu alte cuvinte, așa cum un atlet își îmbunătățește performanțele prin exercițiu fizic, putem învăța să ne îmbunătățim tehnicile mentale, sporind puterea creierului nostru de zi cu zi. (S. T. — Adaptare după **The Telegraph Sunday Magazine.**)

(Va urma)

Din culisele celui de-al doilea război mondial

„Omul care a indicat ziua Z" (8)

Grupul condus de Sorge este descris, în mod voit, ca „o rețea de spionaj a «roșilor» aflată sub ordinele Comin-ternului". Sînt înlăturate orice referiri cu privire la adevărata misiune a lui Richard Sorge în calitate de ofițer de informații al Biroului IV al armatei sovietice. Făcîndu-se referiri numai la Comintern și creîndu-se impresia că Sorge și camarazii săi erau membri ai unei organizații comuniste internaționale, Ministerul de justiție avea în vedere, în același timp, ca Uniunea Sovietică, cu care Japonia avea un tratat de neagresiune — în vigoare la data respectivă —, să nu fie implicată în această afacere ca un guvern național, și ca acuzații, membri ai unui partid comunist, să poată fi învinuiți pentru încălcarea „Legii privind respectarea păcii", care intra în competența Ministerului de justiție și nu a „Legii privind securitatea apărării naționale", care se putea demonstra că putea fi aplicată.

După anunțarea publică a trimiterii în judecată a acuzaților, următorul pas a fost anchetarea judiciară preliminară a principalilor acuzați, Sorge și Ozaki, și apoi a lui Saionji și Inukai, dar aici cu foarte multă precauție, avînd în vedere înaltele lor legături politice.

Faptul că politicienii japonezi de frunte erau implicați în această afacere, chiar dacă într-o manieră nu prea clară, cerea acestei anchetări preliminare a tuturor personalităților de frunte foarte multă atenție.

Acuzații sînt anchetați de tribunal în vara și toamna anului 1943. Procedura a fost filmată.

La început, drumul de la închisoarea Sugamo pînă la tribunal este un prilej binevenit pentru Sorge de a-l scoate din monotonia vieții de detențiune. Tradiția era ca prizonierii care așteptau să fie judecați să poarte pe cap niște coșuri mari, ca niște pălării. Prizonierul putea să vadă lumea înconjurătoare prin crăpăturile vizierei sale, dar ceilalți nu puteau să-i vadă fața. Prin această „vizieră", Sorge studia străzile și mulțimea de oameni, în timp ce mașina traversa orașul ; uneori, la tribunal, făcea cîte o mică digresiune, reproducînd reclamele pe care le zărea pe drum.

Profesorul Ikoma, interpretul judecătorului Nakamura și al procurorului, era conștient că, de fapt, el avea „un fel de poziție de mijlocitor între Nakamura și Sorge" și, de multe ori, discuta cu Sorge despre evoluția războiului germano-rus. Stalingradul era asediat, și Sorge, care a simțit și a înțeles că acesta este momentul de criză al războiului, manifesta un viu interes față de desfășurarea bătăliei. Cînd îl întîlnea pe Ikoma la tribunal, îl ruga să-i spună care sînt ultimele știri.

„Cînd judecătorul discuta cu funcționarii săi, Sorge mă întreba în șoaptă ce mai știu despre bătălia Stalingradului (a relatat Ikoma — n.a.). Îi răspundeam tot în șoaptă, dar îi spuneam care este situația generală. Judecătorul știa ce se întîmpla, dar nu ne oprea".

Ikoma își amintește că, atunci cînd situația s-a schimbat dramatic în favoarea sovieticilor, Sorge a fost încîntat, și „fața lui aspră și rigidă a devenit numai zîmbet".

Ikoma declară că ancheta judecătorului Nakamura a fost mai strictă decît cea a lui Yoshikawa. În interogatoriul procurorului exista întotdeauna timp și pentru mici discuții. După cum declară însuși Yoshikawa, „numai două treimi din timpul rezervat interogatoriului meu s-au referit la ancheta propriu-zisă ; o treime din acest timp era destinat discuțiilor generale, mai ales celor care priveau războiul germano-sovietic, iar Sorge spunea întotdeauna ce ar face el dacă ar fi comandant în armata sovietică".

Dar atmosfera anchetei conduse de judecătorul de instrucție părea să interzică discuțiile personale dintre prizonier și interpretul său. Ikoma găsea că nu este de loc ușor să traducă în limba germană din japoneza vorbită în procedurile legale. Raportul întocmit de Yoshikawa, care a constituit baza interogatoriului condus de judecătorul Nakamura, prezenta multe dificultăți. „Documentul — își amintea Ikoma — era foarte lung și dificil, exprimat în frazeologia juridică caracteristică, fără punctuație. De multe ori, mă cuprindea o transpirație rece, datorită efortului pe care-l făceam pentru a traduce textul într-o germană inteligibilă".

În sfîrșit, la 5 decembrie 1942, judecătorul Nakamura își încheiase ancheta în cazul Sorge și Ozaki și, zece zile mai tîrziu, se hotărăște în favoarea judecării oficiale a celor doi. (Aceeași procedură este aplicată și lui Saionji și Inukai, la 7 decembrie 1942 — n.a.).

Acuzații rămîn la închisoarea Sugamo pînă începe cea de-a treia fază a procedurilor legale — judecarea la tribunal —, care are loc în luna aprilie. Fiecare avea să fie judecat separat de Tribunalul Criminal Districtual din Tokio, accesul publicului fiind interzis. Audierile încep cu procesul lui Ozaki, în luna aprilie 1943, urmat de procesul lui Sorge, în luna mai, care va continua pînă în luna august.

Dovezile împotriva lui Sorge sînt adunate din interogatoriile anterioare luate de procuror și judecătorul de instrucție, împreună cu propria mărturisire a lui Sorge. Avocatului japonez care-l apăra pe Sorge, Asahuma Sumiji, i s-a permis să consulte acest dosar la tribunal și numai cu aprobarea președintelui.

Centrul de greutate al acuzației îndreptate împotriva lui Richard Sorge, exceptînd conspirația generală cu participarea lui Ozaki, Klausen, Vukelič și Miyagi, de a strînge informații în Tokio și alte zone, furnizate apoi unei puteri străine „în deplină cunoștință de cauză că ele ar putea fi folosite împotriva intereselor apărării noastre naționale", a fost transmiterea unor secrete de stat, „cea mai gravă dintre crimele comise de acuzat".

Cele două secrete asupra cărora s-a concentrat procesul au fost informațiile transmise de Ozaki lui Sorge în legătură cu conferința imperială de la 2 iulie 1941 și cu „proiectul propunerii japoneze către Statele Unite". În baza „Legii pentru securitate națională", o asemenea acțiune putea să-i aducă acuzatului pedeapsa cu moartea.

La proces nu se face nici o referire la legăturile lui Sorge cu Biroul IV al Armatei Roșii, numai o singură mențiune că Sorge a obținut anumite documente cu valoare militară de la generalul Matsky, atașatul militar al ambasadei germane din Tokio. De aceea, semnificația întregului caz se concentrează asupra activității rețelei conduse de Sorge în vara și toamna anului 1941, în direct legătură cu decizia, de importanță istorică, luată de guvernul Tojo de a lansa o lovitură militară în sud, în Oceanul Pacific, împotriva Statelor Unite și nu în Siberia împotriva Uniunii Sovietice.

Investigarea acestei reușite deosebite a lui Sorge și Ozaki a dezvăluit autorităților și guvernului japonez, spre marea lor îngrijorare, efectele alarmante ale acestei afaceri asupra vieții politice japoneze și a cauzat nu numai arestarea lui Saionji și Inukai, dar și suprimarea lui Sorge și a lui Ozaki.

Amîndoi speraseră că vor fi judecați în baza „Legii pentru respectarea păcii", ca membri ai unei organizații comuniste internaționale, deoarece o asemenea acuzație nu ar fi fost sancționată cu condamnarea la moarte. Dar cînd au apărut la tribunal, schimbarea în tactica Ministerului de justiție a fost înfricoșător de clară. Sorge a încercat, în declarația sa, o ultimă apărare : „Ar trebui amintit că tratativele dintre japonezi și americani nu au fost secrete. Problema era discutată atît în ziarele japoneze, cît și în cele americane. Se știe, de asemenea, foarte bine că ambasadorul american Grew a fost foarte activ în spatele scenei... Eu însumi am primit ordine din partea ziarului «Frankfurter Zeitung» să trimit rapoarte complete privind, mai ales, perspectiva medierii americane între Japonia și China. Am trimis lungi telegrame și nici una nu a fost cenzurată".

Și alte informații, pe care Sorge le-a transmis Uniunii Sovietice, au fost strînse voluntar și mai mult sau mai puțin pe față.

În continuare, susținîndu-și apărarea, Sorge declara :

„Legile japoneze pot fi interpretate, fie în mod larg, fie în stricta literă a textului. Deși divulgarea unor informații poate fi, strict vorbind, pedepsită prin lege, în practică sistemul social japonez nu este atît de strict în ce privește păstrarea secretelor — deci, consider că, în redactarea actului de acuzare, s-a acordat puțină atenție activității noastre și naturii informațiilor pe care le-am obținut. Informațiile furnizate de Vukelič nu au fost nici secrete, nici importante ; el aducea știri care erau cunoscute de fiecare corespondent de presă. Același lucru se poate spune despre Miyagi, care nu a obținut secrete de stat. Ceea ce poate fi categorisit ca informație politică a fost procurat de Ozaki și de mine".

„Mi-am procurat informațiile de la ambasada germană, dar aici, din nou, eu consider că puține informații, dacă nu chiar nici una, pot fi trecute în categoria «secretelor de stat». Aceste informații mi-au fost oferite voluntar. Pentru a le obține, nu am recurs la nici o strategie pentru care ar trebui să fiu pedepsit. Nu am folosit niciodată înșelătoria sau forța. Ambasadorul Ott și colonelul

---

Fragmente din cartea **The Case of Richard Sorge**, de F.W. Deakin și G.R. Storry.

Scholl mi-au cerut să-i ajut în redactarea rapoartelor — în special Scholl, care avea multă încredere în mine și mă ruga să-i citesc toate rapoartele înainte de a le trimite în Germania. În ceea ce mă privește, am avut multă încredere în aceste informații, deoarece erau elaborate și apreciate de atașați militari și navali competenți, urmînd a fi folosite de Statul Major General german. Cred că guvernul japonez, atunci cînd a furnizat unele informații ambasadei germane, s-a așteptat ca unele din ele să fie transmise mai departe.

Ozaki a obținut multe informații la «Breakfast Club», care nu era o organizație oficială. Informațiile schimbate în acest club puteau fi discutate și de alte cluburi similare, destul de numeroase la Tokio în acele zile. Chiar acele date informative, pe care Ozaki le considera importante și secrete, nu mai aveau de mult acest caracter, deoarece el le procurase indirect după ce părăsiseră sursa secretă".

Dar pledoaria lui Sorge a fost zadarnică. La 29 septembrie 1943, Tribunalul districtual din Tokio îl condamnă pe Richard Sorge la moarte.

Procesul lui Ozaki a avut o desfășurare similară. Amîndoi — și Sorge, și Ozaki — au făcut recurs la Curtea Supremă a Japoniei. Apelul lui Sorge a fost respins la 20 ianuarie 1944, pe motiv că nu ar fi fost înaintat „în limita legală de timp". La sfatul avocaților săi, Ozaki face o declarație finală pentru Curtea Supremă, însoțită de apelul său pentru recurs. După îndelungate dezbateri, și apelul lui Ozaki este respins de Curtea Supremă, la 5 aprilie, și sentința de condamnare la moarte este confirmată.

În ceea ce privește ceilalți acuzați, Max Klausen și Vukelič, sînt condamnați la închisoare pe viață, iar Anna Klausen — la trei ani închisoare.

În dimineața zilei de 7 noiembrie 1944, Ozaki îi scria soției sale o scrisoare. Îl neliniștea bătrînul său tată, care urma să se întoarcă în satul său, pe insula Formosa, cu sufletul „zdrobit de procesul fiului său și de condamnarea sa la moarte. Adîncit în singurătatea și monotonia celulei sale, Ozaki nu știa că, peste cîteva minute, avea să primească un vizitator. Ușa celulei sale s-a deschis și a intrat guvernatorul închisorii Sugamo. Într-o ceremonie rece și rituală, el întreabă care este numele, vîrsta și domiciliul condamnatului și, după această identificare, anunță că, prin ordinul ministrului de justiție, Ozaki va fi executat în dimineața respectivă.

Ozaki ascultă cuvintele guvernatorului cu un calm aparent și se înclină ceremonios în fața guvernatorului. Își pune haine curate, aduse în ultimul moment, și își ocupă locul în mica procesiune formată din oficiali ai tribunalului și martori ; este în cătușe și poartă pe cap o pălărie de paie. Micul grup traversează curtea închisorii și pătrunde într-o construcție de beton cu pereți înalți. Aici, Ozaki este întîmpinat de capelanul închisorii, într-un vestibul luminat de lumînările de ceară ale altarului budist. Preotul îl întreabă care-i sînt ultimele dorințe și îi oferă o ceașcă de ceai, împreună cu cîteva prăjituri. După rugăciunile rituale, Ozaki este condus în spatele altarului, într-o cameră vecină ; era o cameră goală, fără ferestre, avînd ridicată în mijloc o spînzurătoare. Știreangul este trecut în jurul gîtului, în timp ce se așază pe trapă. Ozaki recită rugăciunea budistă prin care cerea mîngîierea sufletului său și trapa este declanșată. Era ora 9,33 dimineața. 18 minute mai tîrziu, doctorul închisorii va certifica, oficial, că Ozaki Hotsumi, în vîrstă de 43 de ani, era mort.

La cîteva minute după îndepărtarea cadavrului lui Ozaki, guvernatorul închisorii și escorta sa vizitează celula lui Richard Sorge. Nici el nu se aștepta la o asemenea vizită în acea zi. Se repetă aceleași formalități și Sorge este întrebat dacă are ceva de spus. Răspunsul este : „Nu, nimic altceva", după care mulțumește preotului și personalului închisorii pentru amabilitate. Potrivit mărturiilor oficiale, „Sorge se îndreaptă foarte calm spre locul execuției". El trece prin același vestibul în care se afla altarul budist, fără să se oprească, și se îndreaptă direct spre spînzurătoare. Nu a scos nici un cuvînt. Trapa a fost declanșată la ora 10,20 și, șaisprezece minute mai tîrziu, moartea sa va fi pronunțată oficial. Avea patruzeci și nouă de ani.

Era ziua de 7 noiembrie 1944, cea de-a 27-a aniversare a Revoluției din Rusia.

În ziua următoare, o scurtă telegramă trimisă la Berlin de ambasadorul german din Tokio va închide „cazul Richard Sorge".

„Ziaristul german Richard Sorge care, așa cum s-a raportat anterior, a fost condamnat la moarte pentru spionaj în favoarea Uniunii Sovietice, a fost spînzurat la 7 noiembrie, potrivit unui comunicat al Ministerului de externe. Lista cu întrebări redactată de ambasadă în legătură cu activitatea comunistă desfășurată de Sorge împotriva Germaniei va primi răspuns din partea procurorului de stat japonez, pe baza materialelor documentare disponibile".

Într-o dimineață, în celula sa din Sugamo, Max Klausen aude niște pași pe coridor. În celulele din închisorile japoneze există spațiu liber între dușumea și partea de jos a ușii — prin acea deschizătură, Klausen a recunoscut ale cui erau picioarele. Era Sorge, se ducea la camera de interogatoriu. Aceasta a fost ultima oară cînd Klausen l-a văzut pe Sorge. Mai tîrziu, a aflat, la baie, de la un prizonier japonez, că Sorge a fost executat.

În timpul unui raid al aviației americane asupra orașului Tokio, Klausen era cît pe ce să moară. Bucăți de lemn aprins au pătruns prin fereastra celulei sale și rogojina pe care dormea a luat foc. Klausen s-a înăbușit în fumul ce a cuprins încăperea. Imediat a fost transportat în închisoarea Akita, de unde a fost eliberat de trupele americane la 8 octombrie 1945. Era atît de slab și de epuizat, încît a trebuit să fie de urgență transportat la spitalul american din localitate.

După o scurtă perioadă de refacere, Klausen a fost dus cu o escortă americană într-un tren militar la Tokio. Ca și în cazul celorlalți supraviețuitori ai rețelei lui Sorge, autoritățile americane au trecut sub tăcere existența lor. Nu, însă, la fel a procedat ambasada sovietică din Tokio. Imediat ce Klausen s-a întîlnit cu soția sa, cu ajutorul unui avocat japonez, și și-au recuperat lucrurile personale de la un fost servitor, funcționarii ambasadei sovietice s-au îngrijit de ei. Ei au fost transportați la bordul unui avion militar pînă la Vladivostok, unde Klausen, care se îmbolnăvise de ficat, datorită unei injecții nesterilizate, a fost internat în spital.

Mai tîrziu, au luat Transsiberianul, același tren care, în urmă cu șaisprezece ani, îi dusese spre răsărit, spre Japonia, și au ajuns la Moscova „unde au fost călduros primiți de prietenii lor". Acțiunea rapidă a ambasadei sovietice din Tokio i-a scos pe Max și Anna Klausen în afara razei de acțiune a autorităților americane în anul 1945. Din acel moment, a dispărut orice urmă a celor doi, pînă la 6 noiembrie 1964, cînd Sovietul Suprem l-a decorat post-mortem pe Richard Sorge ca Erou al Uniunii Sovietice, după ce, în presa sovietică, apăruseră o serie de articole depre „cazul Sorge".

Versiune românească și note de Georgeta Blaj

(Va urma)

QATAR

Repere economice

La 3 septembrie, poporul emiratului Qatar sărbătorește 18 ani de la proclamarea independenței, eveniment marcant al istoriei sale, care a pus capăt unei îndelungate perioade de dominație colonială, deschizînd calea unei dezvoltări economico-sociale de sine stătătoare. Situat în peninsula cu același nume, Qatarul are o suprafață de 22 000 kmp și o populație de aproximativ 300 000 locuitori, din care aproape jumătate este concentrată în capitală. În subsolul deșertic al Qatarului se găsesc însemnate rezerve de petrol și gaze naturale, a căror exploatare și comercializare asigură emiratului cele mai mari venituri pe cap de locuitor din țările Orientului Mijlociu.

În cadrul planului de dezvoltare a industriei petrochimice, autoritățile de la Doha au hotărît punerea în aplicare a unui proiect în trei etape, eșalonat pe o perioadă de 15 ani, care va pune în valoare rezervele de 9 000—12 000 miliarde mc, considerate ca cele mai mari din lume. Potrivit estimărilor, acestea ar fi suficiente pentru a asigura necesarul intern și exportul, la nivel actual, pe durata unui secol. În prima etapă, se prevede o extracție zilnică de circa 25 milioane mc gaze naturale, care se vor utiliza la producția de energie electrică, desalinizarea apei de mare, pentru industria națională, o parte fiind, totodată, destinată exportului. În a doua etapă, extracția se va dubla, ceea ce va permite livrarea de gaze naturale spre alte țări din zona Golfului. În fine, într-o ultimă etapă se prevede atingerea unei extracții zilnice de 72 milioane mc, din care o mare parte pentru aprovizionarea noii instalații de la Umm Said de lichefiere a gazelor, a cărei producție este destinată, în special, exportului.

Poporul român, prieten sincer al popoarelor arabe, urmărește cu simpatie eforturile poporului emiratului Qatar pe calea dezvoltării economice și sociale independente. Între România și Qatar s-au stabilit, de-a lungul anilor, relații de prietenie și colaborare, a căror dezvoltare, în continuare, servește interesele ambelor state, cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

Savanții avertizează

Trăim pe o planetă fragilă (19)

Cu totul altfel se prezintă lucrurile în zonele de coastă. Acestea reprezintă doar 10 la sută din suprafața mărilor și oceanelor, dar aici se desfășoară o importantă activitate de pescuit. Zona de coastă este nu numai cea mai susceptibilă de a primi cantități ridicate de diverse produse ce rezultă din unele activități umane, dar și cea dintîi care suferă efectele lor nefaste, impactul fiind aici mai puternic și mai rapid.

Catastrofa ecologică marină de cea mai regretabilă publicitate a fost probabil aceea care s-a produs în anii '50 în golful Minamata, cînd o uzină chimică a deversat în apele mării clorură de metilmercur. Unii din locuitorii regiunii care au consumat fructe de mare contaminate de această substanță au murit, alții au suferit afecțiuni grave.

Aportului de metale în mediul marîn datorat eroziunii geologice și vulcanismului li s-au adăugat tot mai mult, de-a lungul anilor, metalele provenind din activități umane, care au ajuns să constituie surse potențiale de poluare marină : exploatarea minieră, evacuarea deșeurilor, activități agricole și portuare.

Din cele aproximativ 20 000 de noi substanțe chimice organice sintetizate anual de om (aproximativ 10 000 din ele sînt produse și comercializate) o categorie din cele mai poluante potențial o reprezintă hidrocarburile halogen. Efectele lor pot fi deosebit de nefaste : imposibilitatea reproducerii unor specii de păsări, datorită subțierii coajei oului ; inhibiția fotosintezei de către fitoplancton ; toxicitatea și imposibilitatea reproducerii peștilor; distrugerea unor insecte utile.

Principalul mod de transport al acestor substanțe de pe uscat în oceane îl constituie vaporii de apă și ele se regăsesc astăzi aproape pretutindeni în mediul marin de la planctonul care se întîlnește în toate oceanele lumii pînă la focile din Arctica și pinguinii din Antarctica.

Un alt dușman redutabil al vieții în mediul marin îl constituie difenilii policloruați, compuși organici de sinteză, care sînt produși de peste 35 de ani, dar despre care s-a aflat numai de curînd că încep să polueze mediul. În plus, se apreciază că în fiecare an în oceanele lumii sînt deversate între 6 și 10 milioane de tone de hidrocarburi petroliere, care sînt toxice pentru organismele marine.

„Oceanul poate fi exploatat în scopuri diverse, fără riscul distrugerii mediului sau al creării unor probleme pentru omenire, cu condiția, totuși, de a se proceda cu rigoare și înțelepciune, cu prudență, la primele semne de afectare a mediului" — conchide cercetătorul Neil Andersen.

Mările și oceanele lumii — remarcă adesea cercetătorii — ocupă aproximativ 70 la sută din suprafața Pămîntului. Corpul uman conține apă în proporție tot de circa 70 la sută. Iar proporția elementelor în compoziția apei de mare și a celei din corpul uman este, de asemenea, comparabilă. „În vinele noastre — remarcă Howard Brabyn, curge marea. Dacă nu va lua măsurile care se impun pentru protejarea sa, omenirea se va îndrepta spre o catastrofă colectivă".

Soarta pădurilor

Cu cîțiva ani în urmă, un institut pentru sondarea opiniei publice din Germania Federală a inițiat o anchetă în rîndul copiilor și adolescenților pentru a vedea cum își imaginează ei lumea anului 2000, adică lumea în care ei vor fi la vîrsta deplinei maturități. În multe din răspunsurile primite, soarta pădurilor a circulat ca un adevărat laitmotiv. Un adolescent de 15 ani prevedea : „Pădurile vor fi din nou verzi ; noțiunea de apărare a mediului înconjurător va dispărea, pentru că oamenii vor fi ajuns să inventeze dispozitive speciale de protecție pentru natură". Un alt coleg de generație, cu un an mai mic ca vîrstă, avea o viziune mult mai puțin optimistă pentru că, spunea el, „copacii vor crește în sere iar pădurile care vor supraviețui vor fi supuse unei riguroase protecții ecologice". Dar cel mai surprinzător răspuns, cea mai ingenioasă soluție vin de la un băiat de 12 ani, care vede lucrurile în felul următor : „Copacii care ne dau astăzi oxigenul vor fi înlocuiți de către noi cu replici de-ale lor din material plastic, care vor produce însă aer curat".

Cînd se gîndesc, așadar, la ceea ce maturii numesc problemele mediului înconjurător, cei mai tineri cetățeni ai unei țări din centrul continentului european au în vedere, în primul rînd, soarta pădurilor. Iar faptul nu este deloc întîmplător. Amenințarea la adresa pădurilor este, în această zonă a lumii, una din ipostazele cele mai evidente ale deteriorării mediului înconjurător și ea se datorează pragului ridicat atins de poluarea atmosferică, urmată de poluarea lacurilor, solurilor, comunităților vegetale și animale, ca și a clădirilor și monumentelor construite de om.

Un studiu privitor la problemele mediului în Germania Federală, întocmit de institutul Internationes din Bonn, începe cu următoarea constatare : „Ferestrele catedralei din Augsburg au supraviețuit o mie de ani ; fațada de piatră a catedralei din Köln, multe secole. Dar poluarea aerului amenință acum să distrugă asemenea importante monumente de artă în numai cîteva decenii". Este, desigur, și aceasta o consecință a creșterii aciditații din atmosferă.

În zonele centrale ale Germaniei Federale — se remarcă în același studiu — circa 50 la sută din speciile de păsări sînt amenințate cu dispariția, ca urmare a prejudiciilor aduse pădurilor de către ploile acide, care le lipsesc într-o măsură tot mai mare de hrană. După aprecierea specialiștilor, aproximativ jumătate din pădurile Germaniei Federale și-au pierdut vitalitatea sau au fost afectate în mod considerabil. Creșterea procentajului de bioxid de sulf și de alți compuși incluzînd acizi aduc prejudicii frunzelor, tulpinilor, rădăcinilor și organismelor din sol prin intermediul ploilor acide.

„Mai întîi dispar pădurile, apoi este în pericol chiar omul" — avertizează oameni de știință vest-germani. Se constată, într-adevăr, o creștere a numărului maladiilor condiționate de deteriorarea mediului : alergii, tulburări respiratorii, creșterea concentrației de plumb în sînge etc. Poluarea solului — spun experții — duce nu numai la dispariția pădurilor, dar și la poluarea hranei. Multă vreme, remarcă ei, s-a acordat o atenție deosebită poluării aerului și apei, nu însă și celei a solului. Pînă cînd avea să se constate că de fapt solul suferă mai mult, ca urmare a acțiunii poluanților, îndeosebi acizi, care se depozitează aici după ce au circulat în aer și în apă.

Poluarea atmosferică, percepută altădată ca o problemă legată de urbanizare și industrializare, care creează dificultăți pentru sănătate, a devenit o problemă complexă ce afectează deopotrivă aerul, solul, apele, clădirile și chiar ecosisteme întregi, cu riscuri tot mai grave pentru sănătatea generală. În circulația lor în atmosferă, emisiile de oxid de sulf și de azot și hidrocarburile volatile se transformă în acid sulfuric și acid nitric, în săruri de amoniu, în ozon. Și toate acestea coboară, uneori la sute sau chiar la mii de kilometri depărtare de locul emisiei, sub formă de particule uscate sau în ploaie, zăpadă, ceață, brumă, rouă. Nu există încă studii aprofundate asupra costurilor socio-economice ale acestor „căderi acide", dar se știe în mod cert că ele sînt foarte importante și tot mai numeroase. Ele atacă vegetația, poluează solul și apele, macină imobilele, structurile metalice, vehiculele și provoacă pagube în valoare de miliarde de dolari în fiecare an.

„Căderile acide"

Pagubele au fost sesizate mai întîi în Scandinavia, în anii '60. Ulterior, lacurile din Suedia, din alte țări europene și din America de Nord au înregistrat un procentaj sporit de aciditate, ceea ce a dus la declinul sau chiar la dispariția resurselor lor de viață. Pătrunzînd în sol și în apele freatice, acizii au accelerat procesul de coroziune a conductelor de apă potabilă în țările scandinave.

Cercetătorii apreciază că situația s-a înrăutățit îndeosebi în zona Europei centrale, unde fiecare metru pătrat de teren primește în medie pe an mai mult de un gram de sulf.

Amenințarea la adresa pădurilor este una din ipostazele cele mai evidente ale deteriorării mediului înconjurător

Dacă la începutul anilor '70 pădurile din Germania Federală ofereau o imagine sănătoasă, tonifiantă, la începutul deceniului următor frunzele veștede înainte de vreme au putut fi remarcate în păduri din cele mai diverse regiuni ale țării. În Suedia se înregistrează pagube apreciate ușoare sau medii în circa o treime din pădurile țării ; cifrele privitoare la situația din alte țări europene sînt, de asemenea, preocupante din acest punct de vedere. În prezent, se arăta în volumul „State of the World 1987", apărut la Londra, 14 la sută din întreaga suprafață împădurită a Europei ar fi afectată de căderile acide. „Pădurea este un ecosistem a cărui existență este determinată de un anumit număr de condiții ecologice — constată Alf Johnels, de la Muzeul de istorie naturală al Suediei. Dacă aceste condiții sînt modificate, ecosistemul va fi la rîndul lui modificat. Este foarte dificil pentru ecologi să prevadă schimbările care vor interveni, dat fiind imensa complexitate a sistemelor. Cauzele directe ale morții unui arbore pot să se găsească la mii de kilometri de presiunea primară care a fost într-o zi la originea echilibrului sistemului. Aceasta poate fi la fel de bine ozonul sau solul, ca și otrăvirea cu aluminiu".

Există indicii, dacă nu încă și statistici cuprinzătoare, privind acidificarea solurilor în unele zone ale Europei, mai ales a solurilor sărace în elemente nutritive, cum sînt cele din sudul Suediei. Cercetătorii nu au ajuns încă să explice „rădăcinile răului", dar toate ipotezele formulate conduc la poluarea aerului, ca principala cauză. Apele acide afectează arborii prin frunze și prin rădăcini, îngreunînd capacitatea acestora de a asigura apa necesară frunzelor, astfel încît arborii devin deosebit de sensibili în perioadele de secetă sau la alte „agresiuni". „Europa suferă, poate, în prezent, de o acidificare ireversibilă" — atrag atenția autorii unui studiu al O.N.U., iar costul estimativ al măsurilor care se impun a fi luate este deosebit de ridicat. Un studiu elaborat în 1985 pentru Congresul S.U.A. de către Oficiul de evaluare tehnologică aprecia că pentru reducerea la jumătate a emisiilor de anhidridă sulfuroasă provenind din surse deja existente, numai în partea de est a Statelor Unite ar fi necesare 5 miliarde de dolari pe an. Dacă ar fi luate și măsuri împotriva oxidului de azot, suma s-ar ridica la 6 miliarde.

Pe de altă parte însă, același studiu apreciază că numai de pe urma coroziunii se înregistrează, într-un număr de 17 state din partea de est a S.U.A., pagube în valoare de 7 miliarde de dolari pe an.

În ce privește Europa Occidentală, un studiu elaborat de O.E.C.D. în 1985, intitulat „Starea mediului înconjurător", apreciază că reducerea cu 55—65 la sută a emisiilor de sulf în țările membre ale C.E.E. ar costa, anual, între 1980 și 2000, circa 4.6—6,7 miliarde de dolari. Cercetătorii au ajuns la concluzia că pierderile de material și de pește datorate acidificării se ridică anual la 3 miliarde de dolari, iar pagubele produse culturilor agricole, pădurilor, ca și deteriorarea stării de sănătate a oamenilor fac ca această notă de plată să se ridice la 10 miliarde de dolari pe an.

Poluarea atmosferică și acidificarea nu se manifestă însă doar în Europa și America de Nord. Fenomenul se înregistrează și în Japonia, în noile țări industrializate din Asia, Africa și America de Sud (îndeosebi în țări cum sînt Brazilia, Columbia, Ecuador și Venezuela). Deocamdată însă se cunoaște prea puțin concentrația de sulf și de ozon în aceste regiuni, ca și capacitatea lacurilor tropicale și a solurilor împădurite de a neutraliza aciditatea.

Adoptarea de măsuri împotriva procesului de acidificare se impune însă, indiferent de prețul ridicat, spun experții, și aceasta cu atît mai mult cu cît pagubele directe produse de această formă de deteriorare a mediului tind să atingă valori tot mai mari.

...Mai întîi s-a vorbit de ploile acide ; acum începe să se vorbească tot mai insistent și de ceață acidă. Cercetări recente arată că procentul de sulfați și nitrați acizi în ceață poate ajunge la niveluri foarte ridicate. În sudul Californiei, de pildă, ceața poate fi uneori de peste 100 de ori mai acidă decît ploile. Specialiștii ne explică de ce : particulele de apă din ceață sînt mai acide decît apa de ploaie, întrucît ceața se formează aproape de sol, adică acolo unde poluarea este cea mai puternică.

În plus, picăturile de ceață conțin mai puțină apă decît cele de ploaie și, ca urmare, nu pot dilua prea mult aciditatea. Ceața se formează adesea din picături de apă de mare aciditate. Pe măsură ce picăturile cresc în dimensiune, iar ceața devine mai densă, aciditatea scade. Cînd ceața se evaporă, aciditatea crește din nou. În California de sud s-a constatat că aciditatea ceții este mai ridicată imediat după producerea smogului. Aceste observații au dus la concluzia că există o relație smog-ceață-smog. Pe lîngă sulfat și nitrat, ceața acidă mai poate conține și alți poluanți. De curînd s-a descoperit urma a 16 substanțe pesticide într-o ceață acidă, iar concentrația lor este în general de cîteva ori mai mare decît cea din apa de ploaie.

Aceste constatări i-au determinat pe cercetători să se ocupe cu toată atenția de pagubele pe care ceața acidă le poate produce vegetației, culturilor și de prejudiciile la adresa sănătății. După unele studii, dintre legume, lăptucile și fasolea sînt în mod deosebit afectate de ceața acidă.

În timpul iernii, în țările din zonele de nord ale globului, ceața se condensează pe frunzele arborilor, ceea ce constituie un factor important de distrugere a pădurilor. Efectele ceții acide asupra sănătății sînt încă puțin elucidate, dar se știe oricum că datorită ceții, în general, se înregistrează un procentaj sporit de morbiditate și mortalitate. Se știe încă puțin și despre efectele ceții din zonele industriale și de aceea P.N.U.E. recomandă efectuarea unor studii detaliate privind rolul pe care îl au „depozitele acide" și efectele lor asupra mediului și sănătății în asemenea zone.

Corneliu Vlad

(Va urma)

Curajul de a trăi...

Viața este un dar, cel mai prețios din cîte ne sînt oferite. Odată primit, acest cadou fenomenal începe să capete sens și consistență, o anume valoare de semnificație inegală de la un om la altul și de la o colectivitate la alta.

Cel născut bogat poate sărăci sau poate muri tot bogat, cel născut sărac se poate îmbogăți sau nu, sclavul se poate elibera, omul născut liber poate muri sclav, unii trăiesc mult și degeaba, alții în cîțiva ani comprimă potențialul creator al unui secol întreg. Dincolo de tot acest du-te vino al alternativelor și ipotezelor, dincolo de jocul stihinic și captivant al destinelor, al șanselor și neșanselor amestecate de-a valma, al capcanelor și premiilor care ne-au pîndit și ne vor pîndi în vecii vecilor, sensul vieții rămîne dominat de o singură glorioasă, amară și subtilă dimensiune : curajul. Curajul de a trăi. Îl poți avea fără să știi sau să nu accezi niciodată la el fiind convins de contrariu. În orice caz, în lipsa curajului real de a trăi, viața este doar forma vieții, matriță vidată de finalitate, joc gratuit al trecerii timpului printr-un organism supus sfîrșitului.

Curajul de a trăi umplînd viața de patos, de strălucire, de împlinirea frenetică și țemeinică a propriului ei sens moral este o coordonată fundamentală a afirmării individului, dar și a maselor. O colectivitate de înfricoșați, o masă de anesteziați nu este cu nimic mai impozantă decît un individ tremurînd, pe cont propriu, în fața spaimelor dumisale. În schimb, un singur om deținînd, într-o doză adecvată, curajul de a trăi poate mobiliza, prin simpla, dar determinanta sa combustie interioară, zone întinse ale colectivității.

Istoria este un inventar al diverselor acte de curaj sau de lașitate în fața vieții. Toate piscurile și toate abisurile, perioadele de strălucire și cele de decadență, învingerea temerară a necunoașterii și letargia epocilor de adîncire în necunoaștere, toate desenează aceeași mișcare a pendulului între curaj și absența sa.

Popoarele, care și-au azvîrlit peste gard asupritorii, care au pus piciorul în prag și și-au făcut, într-o clipă, dreptatea visată decenii și veacuri, exprimă, în termenii univoci ai chimismului politic, pragul de trecere de la apatie la curaj.

Curajul de azi al popoarelor — cel mai bine conturat, mai stabil și repartizat constant pe toate meridianele — este frica de a pierde pacea. O frică rațională, firească, deplin argumentată. Frica de a pierde pacea naște, printre altele, curajul de a se împotrivi războiului. Mai rămîn, desigur, obiective ale materializării curajului și în alte cîteva zone ale vieții : curajul de a trăi pe o planetă curată, între oameni de bine, încurajați să nu se înfricoșeze dacă își așază progresul în ogradă...

Radu Budeanu

Experienţe nucleare

Viorel Duma, Bucureşti. Potrivit Anuarului SIPRI din 1988, în momentul de faţă există în lume cinci puteri dotate cu arme nucleare : SUA, prima ţară care a efectuat o experienţă nucleară în 1945, urmată de URSS, care a efectuat prima experienţă în 1949, Marea Britanie (1952), Franţa (1960) şi R. P. Chineză (1964). În 1974, India a procedat la o experienţă nucleară subterană, declarînd însă că aceasta a avut scopuri paşnice. Din 1945 şi pînă la sfîrşitul lui 1987, au avut loc 1 741 experienţe nucleare — în atmosferă, în spaţiu, sub apă şi sub pămînt. 899 au fost efectuate de SUA, 620 de Uniunea Sovietică, 151 de Franţa, 41 de Marea Britanie şi 30 de China.

Distrugerile fără precedent provocate de cele două bombe lansate asupra oraşelor japoneze Hiroshima şi Nagasaki, în august 1945 (200 000 de morţi în primele cinci luni de după bombardament, 100 000 de răniţi şi un număr nedeterminat de victime în urma efectului pe termen lung al radiaţiilor), precum şi căderile radioactive în urma experienţelor nucleare, în special a celor efectuate în atmosferă în cursul anilor '50, au suscitat o nelinişte crescîndă în lumea întreagă. O serie de incidente survenite în apropierea locurilor unde au avut loc experienţele a sensibilizat comunitatea internaţională faţă de riscurile de propagare a radioactivităţii şi de transferare a acesteia în ţesuturile organice, prin alimentaţie. Comitetul ştiinţific al Naţiunilor Unite pentru studierea efectelor radiaţiilor ionizante, creat în 1955, a ajuns la concluzia că singurul mijloc de a lupta împotriva pericolului căderilor radioactive era interzicerea tuturor exploziilor nucleare experimentale. A fost propusă interzicerea experienţelor cu arme nucleare, fie ca măsură independentă, fie în cadrul unui acord de dezarmare mai general.

În cursul deceniilor următoare, convorbiri şi negocieri privind o interzicere completă a acestor experienţe au avut loc în diverse instanţe, precum Conferinţa trilaterală privind încetarea experienţelor cu arme nucleare, desfăşurată la Geneva, între 1958 şi 1962, la care au participat Uniunea Sovietică, Marea Britanie şi Statele Unite ; Comitetul celor 18 puteri privind dezarmarea şi organismele care, apoi, au fost însărcinate cu negocieri asupra dezarmării (numită azi Conferinţa pentru dezarmare) ; negocierile trilaterale ţinute între 1977 şi 1980 între URSS, SUA şi Marea Britanie ; Adunarea Generală a ONU, în special cele trei sesiuni extraordinare consacrate dezarmării ; negocierile bilaterale începute între Uniunea Sovietică şi Statele Unite în noiembrie 1987.

În 1963, URSS, SUA şi Marea Britanie au semnat tratatul interzicînd experienţele cu arme nucleare în atmosferă, în spaţiul extraatmoferic şi sub apă sau Tratatul de interzicere parţială a experienţelor (nu sînt incluse cele subterane). Din acel an, cele trei state semnatare n-au mai efectuat nici o experienţă în atmosferă, în spaţiu sau sub apă. Anuarul SIPRI arată că, între 1963 şi 1967, SUA au procedat la 568 experienţe subterane, URSS la 435 şi Marea Britanie la 18. Franţa şi China n-au devenit părţi ale Tratatului. În 1974, Franţa a anunţat că se va abţine să mai efectueze experienţe în atmosferă. De atunci, ea a procedat la 93 experienţe subterane. China a efectuat ultima sa experienţă în atmosferă în 1980 ; în martie 1986, şi-a confirmat intenţia de a nu mai proceda la experienţe nucleare în atmosferă. Din 1980 — se arată în Anuarul SIPRI — China a efectuat patru experienţe subterane. Pînă în prezent, la Tratat au aderat 117 state.

Alexandru Coman, Bucureşti. Fondul Naţiunilor Unite pentru populaţie (F.N.U.A.P.) a fost înfiinţat în 1969, ca organ subsidiar al Adunării Generale a O.N.U., în vederea acordării de ajutoare ţărilor în curs de dezvoltare, pentru găsirea de soluţii problemelor lor demografice. Depinde direct de Consiliul de administraţie al Programului Naţiunilor Unite pentru dezvoltare (P.N.U.D.). Directorul executiv al F.N.U.A.P. este numit de către secretarul general al O.N.U. Din 1987, în această funcţie se află Nafis Sadik (Pakistan), medic specialist. Ea are rangul de secretar general adjunct al Naţiunilor Unite.

Contribuţiile la F.N.U.A.P. sînt voluntare şi nu fac parte din bugetul O.N.U. Fondurile financiare provin de la 144 de ţări. Acest organism a fixat un ansamblu de criterii potrivit cărora se determină ce ţări anume au cea mai mare nevoie de asistenţă în domeniul populaţiei. Aceste criterii se bazează pe : venitul naţional ; numărul de copii per familie şi creşterea demografică ; mortalitatea infantilă ; densitatea populaţiei rurale ; rata analfabetismului în rîndul femeilor. Peste jumătate din cele 56 de ţări ce au, în momentul de faţă, prioritate la ajutorul F.N.U.A.P. se află în Africa.

Programele Fondului vizează întărirea participării femeilor la procesul de dezvoltare, precum şi favorizarea unei dezvoltări susţinute, a unui echilibru între locuitori, mediu înconjurător şi creşterea economică. În cei douăzeci de ani de existenţă, F.N.U.A.P. şi-a desfăşurat activitatea în 141 de ţări în curs de dezvoltare, în special din Asia, Africa şi America Latină.

Erupţii solare (I)

Sorin Ispas, Brăila. La fiecare unsprezece ani, planeta noastră resimte din plin efectele exploziilor solare : emisiunile radio pe unde scurte îşi pierd intensitatea sau sînt bruiate, aurore boreale apar în locurile cele mai neaşteptate ,departe de cercurile polare, porţile garajelor comandate electronic se deschid şi se închid singure, oraşe întregi rămîn brusc în pană de curent electric, cum a fost, la 10 martie a.c., cazul oraşului Montreal (Canada).

În primăvară — relatează revista „Paris Match" —, astronomii au remarcat o zonă de pete solare, de mărimea a 70 de globuri terestre, apărute în jurul marginii sale estice. Provocate de cîmpuri magnetice intense, aceste pete păreau întunecoase; una singură se distingea prin strălucirea ei, lăsînd în urmă-i o „trenă" de cîteva mii de kilometri pătraţi, reprezentînd miliarde de tone de materie „vărsată" în spaţiu, o bombă gigantică de radiaţii şi particule. Era ocazia ideală pentru savanţi de a cunoaşte mai bine Soarele. În timpul acestor erupţii, mase incandescente sînt proiectate la zeci de mii de kilometri depărtare de suprafaţa astrului. Haloul ce înconjoară Soarele, vizibil în timpul eclipselor totale, devine din ce în ce mai luminos. Miliarde de tone de gaze arzînd „scapă" în spaţiu, cu viteze atingînd pînă la 3 milioane km/h. Curenţi electrici de milioane de amperi parcurg atmosfera şi produc „evenimente" pînă şi pe Planeta noastră.

Iniţial, astronomii aşteptau o explozie de o asemenea amplitudine abia în 1991 sau 1992. Activitatea solară a început însă mai devreme decît se prevăzuse. Declanşată acum trei ani, ea s-a dezvoltat cu o rapiditate fără precedent (în general, Soarele poate rămîne calm timp de şapte sau chiar 17 ani). „Este activitatea cea mai rapidă înregistrată pînă în prezent — declara revistei «Time» astronomul Ron Moore. Atît de rapidă, încît va atinge punctul culminant în 1990 sau chiar la sfîrşitul acestui an. În ce va consta aceasta ? Specialiştii în erupţii solare, helioseismologii, sînt de părere că va fi atinsă activitatea record din 1957—1958, care a declanşat cinci mari furtuni geomagnetice şi aurore boreale extrem de puternice".

Prevăzători, astronomii au pus la punct un program mondial de observaţie ,desfăşurat în a doua jumătate a lunii iunie, avînd la dispoziţie observaţiile făcute de satelitul Maximum Solar Mission (supranumit Solar Max), aflat pe orbită din 1980, pentru a urmări activitatea solară, precum şi observaţiile culese de circa o sută de centre, legate printr-o reţea de „mesagerie electronică". Acest program urmează să furnizeze o serie de indicaţii privind întrebări rămase fără răspuns sau doar cu răspunsuri parţiale, ca, de pildă : Influenţează aceste cicluri climatul planetei noastre ? Care sînt mecanismele interne ce acţionează ? Se răceşte oare Soarele sau se încălzeşte ?

Din fericire pentru locuitorii Terrei ,erupţia din martie — susţin astronomii — s-a produs la marginea extrem orientală a Soarelui. Dar, la 10 martie, cînd rotaţia astrului a îndreptat uriaşele flăcări spre Pămînt, o deflagraţie de raze X şi ultraviolete a traversat straturile superioare ale atmosferei noastre. Unul dintre primele obiecte ce au resimţit efectele acestui „bombardament" a fost Solar Max. Satelitul a „leşinat", pur şi simplu, timp de un minut, apoi şi-a recăpătat suflul. Potrivit revistei „Time", un satelit secret al Departamentului american al apărării s-a prăbuşit, iar sistemul de supraveghere a circa 19 000 de sateliţi aflaţi pe orbita terestră a pierdut, pentru o clipă, urma a 11 000 dintre ei. Un sistem de navigaţie a pazei de coastă a fost perturbat temporar. Cîmpuri magnetice foarte puternice au indus curent în liniile şi cablurile de transmisie electrică. Aceste fenomene alarmante nu i-au neliniştit pe specialişti, care consideră că o erupţie într-adevăr importantă ar fi capabilă să furnizeze suficientă energie pentru a alimenta un mare oraş cu electricitate timp de... 200 milioane de ani.

POSTA REDACȚIEI

Petele negre de pe suprafața Soarelui aveau să fie descoperite de Galilei și de alți astronomi, care, la începuturile secolului al XVII-lea, și-au îndreptat telescoapele spre cer. Dar abia în secolul al XIX-lea, farmacistul german Henrich Schwabe, astronom amator, descoperea strania succesiune ciclică a petelor solare. Căutînd planeta Vulcan, el a observat și a înregistrat cu meticulozitate aceste pete timp de 17 ani, pentru ca, în 1843, să anunțe că ele sînt supuse unor cicluri de unsprezece ani. Descoperise „regatul Soarelui" — cu un diametru de circa 1 400 000 kilometri și compus în mare parte din hidrogen (72 la sută) și heliu (27 la sută), cu o masă de 330 000 de ori mai mare decît cea a Terrei. În nucleul Soarelui, temperaturile ating circa 27 milioane grade Fahrenheit ; aici, în nucleu, 600 milioane tone de hidrogen intră, la fiecare secundă, în fuziune cu heliu. La suprafața solară — fotosfera — temperatura atinge 10 000 grade Fahrenheit. Uriașă centrală nucleară a cerului, Soarele iradiază imense cantități de energie, creînd un vînt solar ce suflă în toate direcțiile și care deformează și cîmpul magnetic terestru. Acest vînt declanșează aurorele boreale la latitudini neobișnuite. Iar de peste trei miliarde și jumătate de ani, lumina Soarelui menține temperatura Terrei într-un echilibru ce permite existența vieții.

(va urma)

Ion Cotea, Drobeta-Turnu Severin. Protocolul Convenției privind poluarea atmosferică la lungă distanță cu oxizi de azot (NOx), factor esențial responsabil de ceața poluantă (smog) din marile orașe, a fost negociat sub auspiciile Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa — C.E.E.-O.N.U. (Europa de est și de vest, Statele Unite și Canada) și a fost semnat la Sofia (Bulgaria), la 1 noiembrie 1988. Odată ratificat de 16 țări, Protocolul va impune majorității țărilor participante la convenție, o limitare a emisiunii de NOx la nivelul din 1987, și aceasta începînd cu anul 1995.

„Ariane 4"

Ștefan Csiki, Sovata. Racheta vest-europeană „Ariane 4" — aflată la cel de-al șaselea zbor al său în acest an — a reușit să plaseze pe o orbită geostațională primul satelit științific occidental de astronomie spațială „Hipparcos" și satelitul vest-german de televiziune „TVSAT-2". Și de această dată, factorii de răspundere de la „Arianespace" și de la Centrul spațial de la Kourou (Guyana franceză) au avut emoții, deoarece, cu cîteva secunde înainte de start, numărătoarea inversă a fost întreruptă. Directorul general al „Arianespace", C. Bigot, a explicat ulterior ce s-a întîmplat. „Cu șapte secunde înainte de lansare, calculatorul care controlează, în ultimele șase minute, toate operațiunile, a semnalat că o duză de la unul din cele patru motoare ale primului etaj al rachetei nu era plasată corect în raport cu unghiul de înclinare prevăzut, de 0,4 grade. Calculatorul și-a făcut imediat datoria și a oprit lansarea. Tehnicienii au remediat rapid această deficiență, și racheta a putut fi lansată cu 33 de minute mai tîrziu".

Este a 15-a lansare consecutivă reușită a rachetei vest-europene de la premiera din 24 decembrie 1979.

Comunitatea astronomică internațională așteaptă, la rîndul ei, multe de la satelitul „Hipparcos", care poate să stabilească cu mare precizie pozițiile a 120 000 de stele și, cu ceva mai puțină exactitate, pe ale altor 400 000 de stele. Astfel, „Hipparcos" va fi un precursor al „Marelui Telescop Spațial Hubble" (HST — Hubble Space Telescope), pe care naveta spațială americană „Atlantis" urmează să-l plaseze pe orbită la începutul anului viitor.

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

35 (1347) 31 august 1989

DOCUMENTELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

– Opțiune fermă pentru socialism, aplicare creatoare a concepției revoluționare despre lume și viață. Radu Pascal 1

– Intensă participare a economiei românești la schimburile mondiale. N. Pătrașcu 4

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Nu trebuie să se uite învățămintele istoriei privind cel de-al doilea război mondial. dr. Eugen Preda 6
Întîlnirea miniștrilor afacerilor externe ai României și U.R.S.S. 8
Mișcarea de nealiniere – un rol crescînd în viața internațională. Liana Nichifor 8
Haga. Înaintea alegerilor anticipate. Mihaela Brumă 10
Cipru. Noi dificultăți pe calea dialogului. I. Madoșa 11
Manila. Subiecte controversate. Liana Enescu 12
Oslo. Toamnă electorală. Adrian Dascălu 13
Ciudad de Panama. În căutarea unei soluții politice. Anca Voican 14

REPORTAJ PE GLOB
Pe șoseaua Volokolamskului. Crăciun Ionescu 16

1000 + 1 18–20

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE
R.S. Vietnam. Repere ale dezvoltării 21

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ
L'Unita, Jeune Afrique, Pravda 22

DIN LUMEA CAPITALULUI
Neonazismul vizează școlile vest-germane 24

CONTRAPUNCT
Prioritatea de drept ! Ion Jercan 25

IN LUMEA ȘTIINȚEI
Creierul (1) 26

SERIALE
Din culisele celui de-al doilea război mondial. „Omul care a indicat ziua Z" (8) 27
Savanții avertizează. Trăim pe o planetă fragilă (19). Corneliu Vlad 29

ACCENTE
Curajul de a trăi... Radu Budeanu 30

POȘTA REDACȚIEI 31

Colectivul redacțional : Radu Budeanu — redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Adrian Ionescu, Raluca Ionescu, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici, Angelica Trancă. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export–import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 16

AVANPREMIERĂ LA NOUL AN ŞCOLAR !

Încă de pe acum, magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat au pus în vînzare UNIFORME ŞCOLARE pentru elevii de toate vîrstele, costume de pionieri şi şoimi ai patriei.

UNIFORME ŞCOLARE

DRAGI PĂRINŢI !

Economisiţi timp şi evitaţi aglomeraţia din ultimele zile, cumpărînd chiar AZI uniforme şcolare pentru copiii dv.

UN NOU AN ŞCOLAR, O NOUĂ UNIFORMĂ ŞCOLARĂ !

Lei 5

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

Nr. 37 14 septembrie 1989

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Noi perspective dezvoltării relaţiilor româno-afgane

Cursul ascendent al conlucrării româno-cehoslovace

Din actualitatea săptămînii

NAŢIUNILE UNITE
Înaintea deschiderii sesiunii Adunării Generale

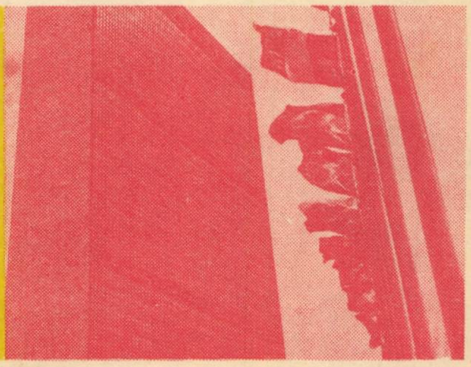

BELGRAD
Documentele Conferinţei la nivel înalt a ţărilor nealiniate — apel la noi eforturi pentru soluţionarea problemelor centrale ale vieţii internaţionale

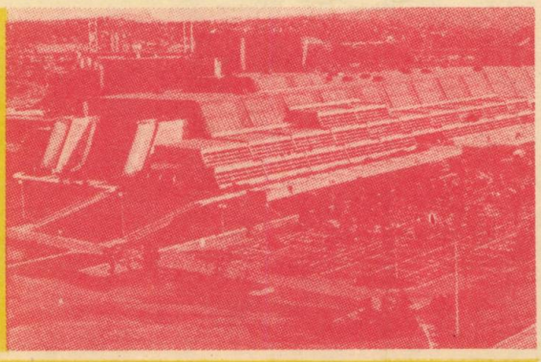

BEIRUT
Accentuarea încordării

DIN LUMEA CAPITALULUI
PANORAMIC
1 000 + 1
POŞTA REDACŢIEI
SERIALE

DOCUMENTELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R.

Poziție activă, consecventă în favoarea unor soluții politice, negociate

Participarea României la dezbaterea și soluționarea complexelor probleme ale lumii actuale, fie ele politice, economice sau de altă natură, înscrie, ca pe o coordonată esențială, — așa cum se subliniază și în Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. — poziția principială, consecventă și activă, manifestată prin acțiuni și demersuri de largă notorietate, în favoarea abolirii definitive a forței și amenințării cu forța din practica relațiilor internaționale, a reglementării politice, exclusiv pașnice, a stărilor de încordare și conflict, a oricăror probleme litigioase dintre state. Este o opțiune decurgînd, firesc, din conștiința marilor pericole și răspunderi actuale, a interdependențelor ce caracterizează evoluția lumii, a caracterului indivizibil al păcii și securității popoarelor. Existența armelor nucleare, a altor mijloace de distrugere în masă, nivelul atins de perfecționarea cantitativă și calitativă a cursei înarmărilor, ca și pericolul permanent al eliberării acestui imens potențial distructiv au determinat și determină preocupări vii, legitime, în legătură cu orice factor de întrerupere a păcii, de așezare a ei în cumpăna armelor, a iluzoriilor soluții militare. Aceasta impune, în mod evident, evaluarea posibilelor implicații globale ale războaielor și conflictelor așa-zis „locale", în număr de peste 138 în epoca postbelică, preîntîmpinarea consecințelor pe care ele le pot avea pentru cauza păcii și destinderii internaționale. În ce privește efectele lor pentru chiar țările și popoarele implicate, este evident că „dialogul armelor" și promovarea soluțiilor **manu militari** nu au dus și nu puteau duce, în mod obiectiv, la rezolvări durabile, viabile, în nici unul din cazurile cunoscute. Dimpotrivă, consecințele unor asemenea abordări s-au făcut simțite, cu precădere, prin marile daune materiale și umane suferite de popoarele respective, prin agravarea și complicarea continuă a unor probleme sau aspecte litigioase. Cum atestă îndelungata experiență a epocii postbelice, conflictele și ostilitățile militare au favorizat, de regulă, pătrunderea și manifestarea unor interese străine, imperialiste, în diferite zone ale lumii, au îndepărtat perspectivele de progres economico-social liber, independent, al popoarelor respective.

Sînt acestea, desigur, tot atîtea argumente solide, temeinice, în favoarea poziției principiale, active, a României, a promovării unei noi abordări și în acest domeniu, a cărei principală latură să o constituie recurgerea permanentă la tratative, la soluții pașnice, constructive, în acord cu normele de drept și legalitate internațională. **„Avînd în vedere existența diferitelor zone de încordare,** — sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu — România s-a pronunțat și se pronunță cu hotărîre pentru încetarea conflictelor militare dintre state, pentru soluționarea problemelor numai și numai pe calea tratativelor. Oricît de grele și îndelungate vor fi tratativele, ele sînt incomparabil mai bune decît orice conflict militar. Este în interesul fiecărui popor, cît și al cauzei generale a colaborării și păcii, să se renunțe la calea armelor, să se treacă la tratative, pentru soluționarea tuturor problemelor dintre state".**

Statuat ca o normă de bază a politicii externe românești, de o nedezmințită forță și actualitate, deziderатul soluțiilor politice, negociate, a fost permanent promovat de președintele Nicolae Ceaușescu în cadrul amplului dialog la nivel înalt cu șefi de state și guverne din toate zonele lumii, în cursul celor peste 250 de vizite oficiale întreprinse peste hotare, ca și al numeroaselor întîlniri și convorbiri avute pe pămîntul României. Săptămîna trecută, cu ocazia vizitei de lucru efectuate în țara noastră, la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu, de către șeful statului afgan, Najibullah, această poziție fermă, principială și-a găsit o nouă și grăitoare expresie în legătură cu una dintre cele mai preocupante „zone fierbinți" ale evoluțiilor politice actuale, cu situația din Afganistan. **„Ca prieten sincer al poporului afgan,** — arăta președintele **Nicolae Ceaușescu,** în toastul rostit la dejunul oferit în onoarea înaltului oaspete — **România salută eforturile dumneavoastră, domnule președinte, ale guvernului dumneavoastră pentru soluționarea pe calea tratativelor, pașnică, a problemelor existente în Afganistan. Apreciem inițiativele privind reconcilierea națională și realizarea unității naționale între toate forțele și categoriile sociale, unitatea întregului dumneavoastră popor fiind de o importanță deosebită pentru viitorul poporului afgan. Susținem pe deplin inițiativa dumneavoastră pentru încetarea luptelor și așezarea tuturor forțelor la masa tratativelor".**

În continuare, în toast au fost expuse considerentele șefului statului român privind marea importanță pe care ar avea-o realizarea unei conferințe a reconcilierii naționale în Afganistan, cu participarea guvernului de la Kabul, dar și a așa-zisului guvern din exil, ca și necesitatea ca toți cei care doresc independența și bunăstarea poporului afgan să se așeze la masa tratativelor, să acționeze pentru crearea condițiilor necesare ca poporul Afganistanului să-și soluționeze fără nici un amestec din afară problemele sale pe cale democratică, independentă. **„Țările care mai acordă sprijin militar unor forțe din opoziție** — sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu — trebuie să renunțe la aceasta și să acționeze în sprijinul realizării păcii și reconcilierii naționale".**

Este convingerea fermă a țării noastre, expusă cu deosebită claritate de președintele Nicolae Ceaușescu, că numai printr-o asemenea politică — de dialog și tratative, de reconciliere și unitate națională, de încetare a sprijinului militar acordat forțelor din opoziție — poate fi găsită o soluție viabilă problemelor din Afganistan, în acord cu aspirațiile poporului din această țară, cu cauza păcii și securității internaționale ; în acest spirit, România se pronunță pentru realizarea, într-un timp cît mai scurt, a conferinței pentru reconciliere națională și încetarea luptelor, în așa fel încît să se poată trece la elaborarea unui program corespunzător intereselor poporului afgan — de dezvoltare economică și socială, de asigurare a independenței și suveranității sale.

Poziția României cu privire la căile de soluționare a situației din Afganistan — reafirmată cu ocazia dialogului la nivel înalt de săptămîna trecută — evidențiază, deopotrivă, constanța și caracterul principial, neconjunctural și neinfluențat de nici un fel de considerente aleatorii, al atitudinii ei cu privire la sursele de încordare și conflict existente în lume. Într-adevăr, în concordanță cu întreaga ei politică externă, țara noastră se pronunță și acționează pentru rezolvarea politică, negociată, a tuturor conflictelor actuale, fie ele din Asia, din Orientul Mijlociu, din Africa, America Latină sau din alte părți ale globului. Convingerea țării noastre este că, deși s-au înregistrat unii pași pe calea destinderii, situația în-

(Continuare în pag. 4)

„Lumea"

Noi perspective pentru dezvoltarea raporturilor de prietenie şi colaborare româno-afgane

Săptămîna trecută, cronica relaţiilor româno-afgane a înregistrat un nou moment important prin vizita de lucru, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, pe care Najibullah, secretarul general al C.C. al Partidului Democratic al Poporului din Afganistan, preşedintele Republicii Afganistan, a efectuat-o în ţara noastră. Dialogul la cel mai înalt nivel a pus în evidenţă voinţa comună de a conferi noi dimensiuni colaborării bilaterale pe multiple planuri şi, deopotrivă, în sfera vieţii internaţionale, în interesul reciproc, al cauzei păcii şi înţelegerii în întreaga lume.

Convorbirile de la Bucureşti dintre cei doi şefi de stat, desfăşurate într-o atmosferă caldă, prietenească, au constituit un cadru favorabil pentru o analiză a relaţiilor româno-afgane, relevînd că există ample perspective pentru dezvoltarea raporturilor de prietenie şi colaborare statornicite între ţările şi popoarele noastre. În cadrul convorbirilor — expresie a dorinţei comune de identificare a căilor pentru extinderea colaborării bilaterale în domenii multiple — s-a convenit asupra continuării eforturilor în direcţia întăririi şi dezvoltării, şi în viitor, a relaţiilor bilaterale pe diverse planuri — politic, economic, tehnico-ştiinţific, cultural, ca şi pe arena internaţională. Înscriindu-se pe coordonatele acestor înţelegeri de principiu, s-a convenit ca guvernele celor două ţări să organizeze, în perioada care urmează, convorbiri pentru a stabili programe corespunzătoare de dezvoltare a conlucrării în fiecare din domeniile stabilite. Ca o expresie elocventă în această direcţie se remarcă hotărîrea de a se trece la deschiderea ambasadelor României şi Afganistanului, respectiv, la Kabul şi Bucureşti.

Consecventă politicii sale externe principiale, de dezvoltare a relaţiilor cu statele care au păşit pe calea dezvoltării independente, de sine stătătoare, aflate pe drumul făuririi unui viitor de progres şi prosperitate, România manifestă sentimente de simpatie şi prietenie faţă de poporul afgan. Salutînd victoria Revoluţiei din aprilie 1978, din Afganistan, ţara noastră şi-a manifestat sprijinul deplin faţă de eforturile poporului afgan, aflat la începutul perioadei unor schimbări economico-sociale. De asemenea, dînd expresie continuităţii poziţiei sale consecvente în favoarea soluţionării problemelor exclusiv pe calea reconcilierii naţionale, fără nici un amestec din afară, România a salutat acordurile de la Geneva din aprilie 1988, menite să pună capăt războiului sîngeros din ultimii ani, soldat cu uriaşe pierderi şi suferinţe pentru poporul afgan.

În timpul convorbirilor de la Bucureşti, preşedintele Najibullah a făcut o expunere a problemelor actuale ale Afganistanului, a principalelor preocupări ale autorităţilor de la Kabul. Apreciind eforturile depuse de guvernul afgan pentru soluţionarea situaţiei, în toastul rostit la dineul oficial oferit în onoarea oaspetelui, preşedintele **Nicolae Ceauşescu** a spus : **„Sperăm şi vă urăm dumneavoastră, tuturor forţelor naţionale, realiste din Afganistan, realizarea într-un timp cît mai scurt a conferinţei pentru reconciliere naţională şi încetarea luptelor, pentru a se putea trece la elaborarea unui program care să corespundă intereselor poporului afgan — de dezvoltare economico-socială, de asigurare a independenţei şi suveranităţii poporului".**

La rîndul său, şeful statului afgan s-a referit la lucrările Conferinţei de la Belgrad a ţărilor nealiniate, unde, în documentele adoptate, a fost reafirmată necesitatea reglementării pe cale paşnică a diferendelor din întreaga lume, inclusiv a problemelor existente în Afganistan. Totodată, preşedintele Najibullah a relevat contribuţia de seamă pe care România, preşedintele Nicolae Ceauşescu o aduc la promovarea mijloacelor negociate, politice, în soluţionarea oricăror stări conflictuale din lume, aceasta fiind în interesul tuturor popoarelor : **„Cu gîndirea dumneavoastră luminoasă şi cu influenţa de care vă bucuraţi în rîndul conducătorilor lumii, precum şi pe lîngă preşedintele în funcţiune al mişcării de nealiniere, puteţi avea, fără îndoială, — a subliniat şeful statului afgan — un rol important în soluţionarea pe cale paşnică şi politică a problemelor din Afganistan".**

Exprimînd poziţia consecventă a ţării noastre în direcţia soluţionării exclusiv pe calea negocierilor a tuturor conflictelor şi stărilor tensionate de pe glob, aceasta fiind în interesul instaurării unui climat de securitate şi pace în întreaga lume, preşedintele Nicolae Ceauşescu a dat o înaltă apreciere eforturilor şi iniţiativelor guvernului afgan în direcţia realizării unei conferinţe a reconcilierii naţionale, cu participarea guvernului de la Kabul, dar şi a aşa-numitului guvern din exil. **„Susţinem pe deplin iniţiativa dumneavoastră** — sublinia şeful statului român — **pentru încetarea luptelor şi aşezarea tuturor forţelor la masa tratativelor".** Poporul afgan însuşi este singurul capabil să-şi soluţioneze problemele pe cale democratică, fără nici un amestec din afară, releva preşedintele Nicolae Ceauşescu în toastul său. În viziunea ţării noastre, nu există alternativă în găsirea unor soluţii, decît aceea a tratativelor, a reconcilierii, a unităţii naţionale.

În cursul convorbirilor la nivel înalt de la Bucureşti, s-a efectuat, de asemenea, un schimb de opinii cu privire la unele probleme ale situaţiei politice şi economice mondiale. Desfăşurîndu-se într-un moment în care viaţa internaţională continuă să fie gravă şi contradictorie, dialogul la cel mai înalt nivel româno-afgan a pus în evidenţă preocupările celor două ţări în direcţia înfăptuirii dezarmării şi asigurării păcii, a rezolvării problemelor subdezvoltării şi instaurarea unei noi ordini economice internaţionale.

O analiză aparte a fost consacrată soluţionării conflictelor existente în unele regiuni ale lumii. Din schimbul de opinii, s-a degajat, cu pregnanţă, ideea că singura modalitate care poate oferi o rezolvare viabilă oricăror diferende este calea politică, a tratativelor, relevîndu-se necesitatea înlăturării folosirii forţei şi ameninţării cu forţa din relaţiile internaţionale. În spiritul acestor acorduri de principiu, cei doi preşedinţi au reafirmat voinţa comună de a contribui activ la instaurarea unui climat de pace şi securitate, de înţelegere şi cooperare în întreaga lume, la înfăptuirea aspiraţiilor de libertate, independenţă şi progres ale tuturor popoarelor.

Dialogul la nivel înalt româno-afgan de la Bucureşti a marcat o etapă importantă în extinderea şi diversificarea relaţiilor dintre România şi Afganistan, deschizînd noi perspective pentru dezvoltarea raporturilor de prietenie şi colaborare statornicite între ţările şi popoarele noastre. Totodată, convorbirile la cel mai înalt nivel se înscriu ca un factor determinant pentru cursul ascendent al raporturilor de conlucrare dintre cele două state pe arena mondială.

Mihaela Maxim

Cursul ascendent al relațiilor de conlucrare româno-cehoslovace

Primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășului Ladislav Adamec, membru al Prezidiului C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, președintele Guvernului Republicii Socialiste Cehoslovace, a reprezentat momentul de vîrf al vizitei oficiale de prietenie pe care acesta a efectuat-o săptămîna trecută, în țara noastră, concluziile evidențiate în timpul întrevederii punînd pregnant în lumină cursul continuu ascendent al raporturilor reciproce, ca și voința comună de amplificare și intensificare a lor pe mai departe.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost transmise, cu acest prilej, din partea tovarășului Milos Jakes, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, și tovarășului Gustav Husak, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace, a întregului Prezidiu al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, un călduros salut.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a mulțumit și a transmis tovarășilor Milos Jakes și Gustav Husak, conducerii Partidului Comunist din Cehoslovacia salutul său, al conducerii partidului nostru, împreună cu cele mai bune urări.

Întrevederea s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, tovărășească, fiind evocată, cu satisfacție, în cadrul ei, continua dezvoltare, în spiritul înțelegerilor convenite la nivel înalt, a bunelor relații de prietenie și colaborare statornicite între partidele, țările și popoarele noastre. Apreciindu-se, totodată, că nivelul de dezvoltare economică a celor două țări asigură condiții pentru intensificarea schimburilor economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii, a fost exprimată dorința de a se face totul pentru amplificarea raporturilor româno-cehoslovace, astfel încît acestea să se afirme ca exemplu de raporturi trainice între țări socialiste prietene, care își unesc eforturile și conlucrează activ pentru edificarea noii orînduiri, pentru cauza socialismului și păcii în lume.

Schimbul de vederi în probleme actuale ale situației politice internaționale a pus în evidență necesitatea întreprinderii unor acțiuni ferme, din partea tuturor statelor, a forțelor progresiste de pretutindeni, pentru soluționarea gravelor și complexelor probleme ce confruntă omenirea, pentru instaurarea în Europa și în lume a unui climat de destindere, securitate, încredere și colaborare pașnică.

Partidele și țările noastre — s-a constatat în cursul convorbirilor — au aceleași poziții în construcția socialismului, precum și în principalele probleme ale vieții politice mondiale, fapt ce creează o bună bază pentru intensificarea colaborării româno-cehoslovace, atît pe plan bilateral, cît și pe arena internațională, în lupta pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, pentru instaurarea unui climat de pace și largă colaborare între toate națiunile lumii.

Convorbirile oficiale dintre primul-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, tovarășul Constantin Dăscălescu, și președintele Guvernului Republicii Socialiste Cehoslovace, tovarășul Ladislav Adamec, au avut o agendă cuprinzătoare. Un loc important, în cadrul acestora, l-a ocupat, în mod firesc, informarea reciprocă asupra realizărilor obținute de popoarele celor două țări, sub conducerea partidelor lor comuniste, în construcția socialistă, în îndeplinirea planurilor de dezvoltare economico-socială, în înflorirea științei și culturii, precum și despre pregătirea celui de-al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român și a celui de-al XVIII-lea Congres al Partidului Comunist din Cehoslovacia.

Constatînd că, între cele două țări, se desfășoară o colaborare rodnică și dinamică pe multiple planuri, cei doi prim-miniștri au reliefat importanța determinantă a întîlnirilor frecvente și a îndeplinirii integrale a hotărîrilor concrete adoptate, cu aceste prilejuri, de conducătorii de partid și de stat ai celor două țări, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășii Milos Jakes și Gustav Husak, pentru dezvoltarea tot mai intensă a raporturilor tradiționale de prietenie și colaborare româno-cehoslovace, în interesul întăririi cuceririlor socialismului în cele două țări, pentru amplificarea conlucrării pe plan internațional.

După cum au constatat, în convorbirile purtate, cei doi prim-miniștri, realizarea Programului de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre Republica Socialistă România și Republica Socialistă Cehoslovacă pînă în anul 2000 asigură condiții favorabile pentru dezvoltarea trainică, la un nivel calitativ superior, a relațiilor economice reciproc avantajoase. Aceștia au subliniat, totodată, că folosirea formelor superioare de colaborare, în primul rînd a cooperării și specializării în producție, inclusiv prin dezvoltarea de legături directe între întreprinderi de producție și unități de cercetare științifică, reprezintă principala cale de adîncire, în continuare, a conlucrării economice între cele două state. S-a exprimat convingerea că îndeplinirea prevederilor Programului de adîncire, în continuare, a cooperării și specializării în producție între Republica Socialistă România și Republica Socialistă Cehoslovacă, semnat în luna mai a.c., la Praga, va duce la sporirea eficienței colaborării economice și tehnico-științifice, la creșterea schimburilor de mărfuri.

Cei doi prim-miniștri, se arată în Comunicatul cu privire la vizită, au relevat importanța deosebită a coordonării planurilor economice ale Republicii Socialiste România și Republicii Socialiste Cehoslovace, în perioada 1991—1995, pentru dezvoltarea și creșterea eficienței economiilor celor două țări. S-a constatat că această activitate se desfășoară în conformitate cu programele de colaborare economică bilaterală și, potrivit înțelegerilor dintre președinții organelor centrale de planificare, se va finaliza pînă la sfîrșitul semestrului I/1990.

În cursul convorbirilor oficiale dintre cei doi prim-miniștri au fost apreciate rezultatele favorabile obținute în dezvoltarea schimburilor comerciale în perioada care a trecut de la începutul actualului cincinal, în special cele din anul 1988, cînd s-a realizat cel mai mare volum și s-a stabilit ca organele de comerț exterior din cele două țări să ia măsuri pentru realizarea integrală a volumului de mărfuri prevăzut pentru anul în curs și încheierea cît mai curînd a Protocolului comercial și a contractelor pentru anul 1990.

Prim-miniștrii celor două guverne au semnat Protocolul cuprinzînd măsuri pentru dezvoltarea în continuare a colaborării economice dintre cele două țări.

Convorbirile primilor miniștri român și cehoslovac au subliniat, pornind de la rezultatele obținute pînă în prezent, importanța devoltării, în continuare, a colaborării pe planul culturii, învățămîntului, științei, sănătății, mijloacelor de informare în masă, turismului și în alte domenii, în interesul aprofundării cunoașterii reciproce, al întăririi prieteniei dintre popoarele celor două țări.

Schimbul de păreri cu privire la situația internațională a dat expresie hotărîrii ferme a României și Cehoslovaciei de a acționa pentru instaurarea în lume a unei politici noi, de destindere și pace.

Prin rezultatele lor, recentele convorbiri româno-cehoslovace au pus în evidență hotărîrea comună de a se acționa, și în viitor, pentru intensificarea conlucrării, pe baze reciproc avantajoase, în interesul construcției noii orînduiri în cele două țări, în beneficiul mutual și al cauzei socialismului și păcii.

N. Pătrașcu

Poziție activă, consecventă în favoarea unor soluții politice, negociate

(Urmare din pag. 1)

ternațională actuală continuă să fie deosebit de complexă, contradictorie și gravă. Aceasta impune intensificarea, nu slăbirea eforturilor pentru soluționarea tuturor marilor probleme contemporane, în rîndul cărora potențialul destabilizator al conflictelor locale, căruia i se adaugă imensele suferințe pricinuite popoarelor respective, se detașează cu claritate. Aceasta reclamă, înainte de toate, eforturi pașnice, constructive, în acord cu interesele fundamentale ale tuturor națiunilor, ale păcii și securității internaționale. Aceasta reclamă, în mod global, promovarea unui nou mod de gîndire și acțiune pe plan mondial, care să țină seamă, neabătut, de dreptul popoarelor de a se dezvolta libere, independente, de a-și determina ele însele propriul viitor. Aceasta reclamă, de asemenea, creșterea rolului ONU, al altor organizații și organisme internaționale în abordarea și rezolvarea negociată a tuturor stărilor de încordare și conflict, a problemelor litigioase dintre state, în vederea asigurării liniștii și securității popoarelor.

Fidelă acestei norme de conduită internațională, România s-a afirmat, în conștiința lumii, ca unul dintre promotorii cei mai activi ai abolirii forței și amenințării cu forța din relațiile interstatale, ai unor soluții pașnice, constructive, în consens cu voința și cu aspirațiile tuturor națiunilor. Stau mărturie, în acest sens, nu doar pozițiile concrete adoptate în legătură cu un conflict sau altul, cu o stare de tensiune sau alta, ci și inițiativele consecvente de la ONU, din alte foruri internaționale, în favoarea renunțării la forță și la amenințarea cu forța, dacă ar fi să amintim doar **„Declarația privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale"**, adoptată la sesiunea din 1982 a Adunării Generale a ONU, **„Apelul solemn către toate statele aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor și Angajamentul statelor membre ale ONU de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței și amenințarea cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state"**, document prezentat și adoptat la cea de-a 40-a sesiune, jubiliară, a Adunării Generale a ONU, din 1985, ca și **propunerea privind crearea unei comisii permanente a Națiunilor Unite de bune oficii, mediere și conciliere** pentru reglementarea diferendelor și prevenirea conflictelor dintre state. În acest spirit, de înaltă răspundere și principialitate, România este hotărîtă să acționeze, și de acum înainte, pentru recunoașterea și promovarea tratativelor ca normă universală de conduită, convinsă că aceasta reprezintă o necesitate obiectivă a lumii contemporane, o cerință a asigurării păcii și securității internaționale, a dezvoltării libere a tuturor națiunilor.

110 ani de la stabilirea relațiilor diplomatice între România și Bulgaria

Raporturi tradiționale de strînsă prietenie și colaborare

La 18 septembrie se împlinesc o sută zece ani de la stabilirea relațiilor la nivel diplomatic între România și Bulgaria, eveniment politic de profundă semnificație în istoria legăturilor dintre cele două țări și popoare vecine și prietene.

După cum este cunoscut, acest act cu profunde semnificații a intervenit la scurt timp după victoria obținută în războiul de independență din 1877 — 1878, cînd armata română a luptat eroic, împreună cu voluntarii bulgari, alături de armata rusă, cimentînd, prin glorioase fapte de arme, prin sîngele vărsat în comun prietenia dintre popoarele noastre. În semn de prietenie față de Bulgaria, care devenise stat autonom, România a numit reprezentanți diplomatici și consulari și a primit la București un reprezentant diplomatic bulgar, acțiuni care au venit în sprijinul năzuințelor țării vecine de a obține deplina independență de stat.

Într-adevăr, istoria consemnează, ca un luminos exemplu de bună vecinătate, că, trăind de veacuri împreună, pe ambele maluri ale Dunării, popoarele român și bulgar au colaborat strîns în lupta pentru libertate și neatîrnare, pentru înfăptuirea idealurilor lor nobile de progres și o viață mai bună. Este, astfel, bine cunoscut că, îndeosebi după crearea statului român modern, mișcarea bulgară de eliberare națională și-a stabilit centrul în România, unde s-a bucurat de sprijin și caldă ospitalitate ; de aici și-au desfășurat acțiunile marii democrați revoluționari Rakovski, Karavelov și Botev, a căror activitate, în fruntea unor organizații patriotice, a adus o contribuție de seamă la renașterea națională, politică și culturală a Bulgariei.

După stabilirea relațiilor la nivel diplomatic, s-au dezvoltat continuu legăturile româno-bulgare, colaborarea pe plan politic și comercial. Totodată, s-au întărit raporturile între forțele progresiste, revoluționare, angajate în lupta pentru eliberare socială. Bogatele tradiții de solidaritate dintre mișcările muncitorești și socialiste din țările noastre au fost continuate și îmbogățite de cele două partide comuniste în lupta comună împotriva reacțiunii și fascismului, a exploatării și asupririi, pentru eliberare socială.

Cu asemenea vechi și trainice rădăcini în trecutul de luptă al celor două popoare vecine, legăturile româno-bulgare au intrat într-o etapă calitativ nouă de dezvoltare în anii edificării socialismului în cele două țări, s-au amplificat pe plan politic, economic, tehnico-științific și cultural, precum și în domeniul vieții internaționale.

Rolul determinant în stimularea acestui curs ascendent al raporturilor reciproce îl au relațiile dintre forțele politice conducătoare din cele două țări : Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar și, în acest cadru, întîlnirile și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Todor Jivkov. Perspectivele largi pe care dialogul româno-bulgar la cel mai înalt nivel le-au deschis colaborării pe multiple planuri dintre partidele, țările și popoarele noastre au asigurat o intensificare permanentă a relațiilor mutuale, în avantajul reciproc, al cauzei socialismului și păcii.

Beneficiind de condițiile favorabile stabilite prin Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală, ale cărui prevederi și-au găsit concretizarea în numeroase declarații comune semnate la nivel înalt, în alte importante documente bilaterale, colaborarea dintre țările noastre capătă un conținut tot mai bogat. În ritm susținut s-a dezvoltat colaborarea în domeniul economiei, o trăsătură caracteristică în acest sens fiind creșterea ponderii cooperării și specializării în importante ramuri ale producției. În același timp, se extinde colaborarea pe plan tehnico-științific, tot mai legată de rezolvarea unor probleme concrete ale progresului economiilor naționale ale celor două țări, în alte domenii de activitate.

Amplul tablou al raporturilor româno-bulgare cuprinde, firește, și o rodnică colaborare în domeniul vieții internaționale, în lupta pentru promovarea destinderii, pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în vederea întăririi securității popoarelor din Europa și din întreaga lume. Totodată, România și Bulgaria militează pentru statornicirea unor relații de bună vecinătate și prietenie în regiunea noastră geografică, pentru transformarea Peninsulei Balcanice într-o zonă a înțelegerii și păcii, fără arme nucleare și chimice, a colaborării multilaterale și înțelegerii.

Aniversarea a 110 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice între România și Bulgaria constituie un fericit prilej pentru poporul român de a-și exprima convingerea că, prin eforturi comune, în spiritul convorbirilor și înțelegerilor la care s-a ajuns în cadrul dialogului la cel mai înalt nivel, legăturile multilaterale dintre partidele, țările și popoarele noastre vor cunoaște o dezvoltare continuă, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, al păcii și colaborării în Balcani, în Europa și în întreaga lume.

Forumul de la Belgrad al statelor nealiniate

Direcții de acțiune în consens cu aspirațiile fundamentale ale popoarelor

Cea de-a IX-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate, găzduită de capitala Iugoslaviei în intervalul 4—7 septembrie (de fapt ședința finală a avut loc în cursul nopții de 7—8 septembrie, încheindu-se în zorii zilei, din cauza numărului mare de vorbitori), s-a desfășurat într-un moment de răscruce pentru mișcarea de nealiniere, după cum a fost acesta, apreciat de numeroase state membre prin declarații premergătoare sau în intervențiile de la tribuna reuniunii. Faptul că nu a putut fi respectat programul fixat de organizatori se explică prin dorința a numeroase delegații de a interveni în dezbateri, atît în ședințele plenare, cît și în lucrările organismelor de lucru — Comitetul politic și Comitetul economic, practica „majorității tăcute" care marca nu puține întruniri importante ale statelor nealiniate rămînînd, la Belgrad, de domeniul trecutului.

Dezbaterile generale au pus în evidență preocuparea țărilor membre față de problemele mari cu care se confruntă omenirea : asigurarea păcii și securității, înfăptuirea dezarmării, democratizarea relațiilor internaționale, soluționarea crizei economice mondiale —, marcată în primul rînd de creșterea continuă a poverii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și adîncirea decalajelor dintre statele bogate și cele sărace —, reglementarea prin mijloace pașnice a situațiilor conflictuale de pe glob, eradicarea colonialismului și rasismului ; s-a acordat o atenție deosebită întăririi capacității de acțiune a mișcării de nealiniere.

În numeroase intervenții ale șefilor delegațiilor a fost reliefată concluzia că, în pofida unor tendințe pozitive ce s-au manifestat în ultima vreme, situația internațională continuă să prezinte pericole grave pentru viitorul umanității. Între acestea a fost relevată amenințarea unei catastrofe nucleare globale, subliniindu-se că, după încheierea tratatului dintre U.R.S.S. și S.U.A. privind rachetele nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune, speranțele într-o accelerare a negocierilor de dezarmare nu au fost împlinite, acest proces fiind puternic subminat de concepții anacronice, precum cea a „descurajării nucleare". S-a subliniat **necesitatea realizării dezarmării nucleare** sub un strict control internațional, a abolirii tuturor armelor de distrugere în masă, ca și a reducerii echilibrate a armamentelor convenționale. În context, s-a cerut accelerarea aplicării Programului de acțiune al Conferinței internaționale asupra relației dintre dezarmare și dezvoltare, pentru crearea mecanismelor care să faciliteze transferul spre scopuri pașnice al resurselor eliberate prin măsuri de dezarmare.

Mijloacele de purtare a războiului nuclear trebuie să dispară de pe planetă — s-a subliniat în repetate rînduri. Cele două mari puteri trebuie să accelereze negocierile vizînd reducerea arsenalelor proprii, iar celelalte puteri nucleare trebuie să se ralieze procesului dezarmării, pentru a contribui, astfel, la atingerea obiectivului eliminării armelor nucleare, a tuturor armelor de distrugere în masă, al realizării dezarmării generale și complete.

În discursurile șefilor delegațiilor au revenit cu regularitate **problemele economiei mondiale**, arătîndu-se că de la precedenta conferință la nivel înalt, desfășurată în urmă cu trei ani la Harare, pe acest plan nu a intervenit nici o schimbare pozitivă. Numeroase țări în curs de dezvoltare — s-a relevat — continuă să se afunde în marasmul crizei economice, neîntrezărindu-se nici o șansă de depășire a situației actuale. Problema datoriei externe își păstrează întreaga acuitate, reprezentînd principalul obstacol în calea eforturilor acestor state de a ieși din subdezvoltare și a se înscrie pe curba progresului economico-social. Totalul datoriei externe a atins un nivel critic, determinat de nivelul excesiv al dobînzilor, de fluctuațiile cursurilor valutare, de barierele protecționiste aflate în calea produselor de export ale țărilor în curs de dezvoltare. S-a ajuns, astfel, la situația paradoxală a existenței unui transfer masiv de resurse spre statele bogate, care are ca efect adîncirea continuă a prăpastiei dintre acestea și țările „lumii a treia". Pentru soluționarea cuprinzătoare și durabilă a problemei datoriei externe — au arătat vorbitorii — este imperios necesară o abordare orientată spre dezvoltarea statelor debitoare, realizabilă atît prin anulări, reduceri și reeșalonări în condiții avantajoase pentru acestea ale plății sumelor scadente, cît și printr-un flux adecvat de resurse financiare spre țările în curs de dezvoltare.

S-a subliniat necesitatea intensificării luptei țărilor „lumii a treia" pentru a determina o schimbare în poziția statelor bogate, pentru ca acestea să accepte calea realismului și „coresponsabilității". Măsurile ce ar urma să fie adoptate nu trebuie să aibă un caracter conjunctural, fiind obligatorie o acțiune în profunzime vizînd eliminarea treptată a gravelor dezechilibre și inechități actuale. Participanții la dezbateri au subliniat că se impune definirea unei noi strategii în ceea ce privește lansarea celui de-al patrulea Deceniu al dezvoltării, care va acoperi ultimii ani ai acestui mileniu. De asemenea, s-a insistat asupra importanței intensificării cooperării Sud-Sud.

În **problema situațiilor conflictuale de pe glob**, au fost semnalate o serie de evoluții pozitive, între care încetarea focului dintre Iran și Irak, declanșarea procesului accesului la independență al Namibiei și semnarea acordurilor de la New York privind Africa de sud-vest, convorbirile asupra situației din America Centrală și asupra problemei cambodgiene. S-a subliniat, însă, că trebuie intensificate eforturile pentru soluționarea altor conflicte regionale, în primul rînd a situației din Orientul Mijlociu. Mișcarea de nealiniere — s-a arătat în context — trebuie să acționeze mai mult ca oricînd în direcția convocării unei conferințe internaționale de pace în această zonă, unicul cadru adecvat pentru desfășurarea de negocieri asupra elementelor esențiale ale unei soluții juste și durabile. De asemenea, s-a relevat că instaurarea păcii în Liban trebuie să figureze între preocupările majore ale mișcării.

A fost relevată însemnătatea O.N.U. ca organism indispensabil pentru menținerea păcii, asigurarea securității internaționale, ca și pentru promovarea progresului și dezvoltării tuturor popoarelor lumii pe baza egalității, justiției și echității.

Între obiectivele majore, stabilite în urmă cu 28 de ani la prima întrunire la nivel înalt, pentru mișcarea de nealiniere, a figurat **întreprinderea de eforturi concertate în vederea eliminării dominației imperialiste și a neocolonialismului,** în toate formele lor de manifestare — s-a relevat în intervenții. Acest obiectiv rămîne încă a fi atins, mișcarea de nealiniere trebuind să acționeze cu hotărîre, în continuare, pentru instaurarea unei noi ordini politice internaționale, bazată pe egalitatea suverană a națiunilor, pe democratizarea autentică a relațiilor interstatale.

O temă întîlnită în aproape toate discursurile pronunțate de la tribuna conferinței a constituit-o **examinarea rolului mișcării de nealiniere în actuala situație internațională.** Referindu-se la validitatea principiilor și obiectivelor esențiale ale mișcării de nealiniere, s-a subliniat necesitatea unei adaptări dinamice a ei la realitățile lumii de azi. Au fost evocate dificultățile care au existat și continuă să existe într-o anumită măsură în cadrul mișcării, expresia lor cea mai gravă reprezentînd-o conflictele dintre unele state membre, care au avut un impact serios asupra credibilității, a rolului său pe arena internațională. S-a subliniat că a IX-a Conferință la nivel înalt trebuie să reafirme voința statelor membre de a acționa pentru pace, dezarmare, securitate, dezvoltare și progres.

Numeroși vorbitori s-au referit, pe de altă parte, la **pericolele care planează în prezent asupra mediului înconjurător.** Subliniindu-se că sînt necesare eforturi concertate, globale pentru soluționarea problemelor ecologice, s-a evidențiat responsabilitatea principială ce revine pe acest plan statelor bogate, care sînt vinovate în cea mai mare măsură de reducerea stratului de ozon din atmosferă, de tendința de încălzire a climei, de depozitarea necorespunzătoare a unor mari cantități de reziduuri periculoase, inclusiv nucleare, de diminuarea suprafețelor împădurite ale Terrei în secolele de dominație colonială.

În ședința finală a Conferinței au fost adoptate **Declarația reuniunii,** precum și documentele examinate de organismele de

lucru — 23 în Comitetul politic și 18 în cel economic.

Relevînd că, deși starea de tensiune pe plan global nu se mai află într-un punct critic, încă nu se poate vorbi de o pace stabilă, de împlinirea aspirațiilor tuturor popoarelor la libertate, independență și identitate națională, Declarația adoptată de participanți subliniază : Realizarea dezarmării complete, îndeosebi în privința armelor de distrugere în masă, este imperioasă, întrucît de aceasta depinde însăși existența rasei umane pe planeta noastră. Discrepanța puternică dintre cheltuielile militare enorme și sărăcie pune în evidență importanța aplicării, într-o formă concretă, a conceptului privind relația dintre dezarmare și dezvoltare. Se impune ca toate țările, în special cele care posedă arsenalele nucleare și convenționale cele mai puternice, să canalizeze resurse financiare și umane sporite în direcția dezvoltării.

Alianțele militare există încă, deși — se subliniază în document — rațiunea lor de a fi este tot mai mult pusă la îndoială. Destinderea ce s-a făcut simțită în ultima perioadă are la bază, înainte de toate, faptul că popoarele sînt conștiente de pericolul la adresa supraviețuirii speciei umane reprezentat de cursa înarmărilor nucleare — relevă Declarația.

După ce se referă la unele focare de criză, la faptul că acestea sînt agravate de ingerințe și intervenții din partea unor puteri străine, documentul exprimă voința mișcării de nealiniere de a participa activ la reglementarea acestora.

Situația economică în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare — continuă Declarația — s-a deteriorat dramatic. Ca și în urmă cu 15 ani, instaurarea noii ordini economice internaționale rămîne un obiectiv la fel de dificil de realizat.

În ceea ce privește problemele ecologice, documentul menționează : Nu există nici un dubiu că statele avansate au contribuit în cea mai mare măsură la accentuarea serioasă a amenințării reprezentate de deteriorarea mediului. Ele au, totodată, resursele și tehnologia necesare pentru a se face față acestei probleme. În țările în curs de dezvoltare, protecția mediului trebuie să fie văzută ca o parte integrantă a procesului dezvoltării.

Importantul proces al decolonizării intră într-o fază decisivă — se arată în document, subliniindu-se că nu toate formele de dependență, în special dependența economică, au dispărut o dată cu accesul națiunilor la independență. Eradicarea colonialismului și neocolonialismului, emanciparea economică a tuturor popoarelor, ca o condiție prealabilă indispensabilă pentru menținerea și întărirea independenței politice, reprezintă, în continuare, o sarcină primordială pentru mișcarea de nealiniere.

Arătîndu-se că rasismul și discriminările sînt practicate încă în perioada actuală, în document este condamnat apartheidul, calificat drept o crimă împotriva umanității. Declarația reliefează rolul Organizației Națiunilor Unite ca instrument de neînlocuit pentru plasarea relațiilor internaționale pe un făgaș normal și soluționarea problemelor internaționale. În prezent, într-un moment în care lumea devine tot mai multipolară, interesele esențiale ale mișcării impun sporirea eficienței ei, asumarea unui rol activ și direct în soluționarea problemelor lumii — se spune în document.

În partea finală a Declarației se stabilesc principalele priorități în activitatea mișcării : eforturile în direcția păcii, dezarmării și soluționării prin mijloace pașnice a diferendelor ; găsirea unor soluții efective și acceptabile la problemele relațiilor economice internaționale ; sprijinirea luptei popoarelor aflate încă sub dominație colonială sau străină, sau sub ocupație, pentru autodeterminare și independență ; protejarea mediului înconjurător (subliniindu-se, în context, necesitatea combaterii cu hotărîre a depozitării reziduurilor toxice și periculoase pe teritoriile țărilor în curs de dezvoltare sau în apele internaționale) ; respectarea drepturilor omului ; întărirea rolului O.N.U.

În **documentul asupra securității internaționale și dezarmarea** — emanația principală a Comitetului politic — se afirmă că dezarmarea, relaxarea tensiunii, respectarea țelurilor și principiilor Cartei O.N.U., în special a principiilor suveranității, independenței, egalității în drepturi, soluționării pașnice a diferendelor, interzicerii utilizării forței sau amenințării cu forța, dreptul la dezvoltare economică și socială al poporelor, eradicarea colonialismului, apartheidului și altor forme de rasism constituie o condiție a păcii și securității.

În Comitetul economic, **principalul document dezbătut s-a referit la economia mondială și relațiile economice internaționale.** Considerînd că actualele evoluții economice și, mai ales, înrăutățirea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare reclamă măsuri și acțiuni de natură să determine schimbări structurale în relațiile economice internaționale, stabilirea unui sistem care să permită creșterea echilibrată a economiei mondiale, îndeosebi progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă, documentul reafirmă angajamentul statelor nealiniate de a acționa în direcția instaurării unei noi ordini economice internaționale.

În intervențiile șefilor delegațiilor, de la tribuna conferinței, în documentele adoptate se regăsesc, așadar, idei majore ale poziției României, a președintelui Nicolae Ceaușescu față de procesele și tendințele ce au loc în lumea contemporană, față de rolul pe care trebuie să-l aibă mișcarea de nealiniere în actualele condiții internaționale. **Mesajul** adresat conferinței de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU,** care, după cum este cunoscut, a fost primit cu un deosebit interes, avînd un amplu ecou în rîndul participanților la reuniune, releva între altele : **„România dă o înaltă apreciere rolului important al țărilor nealiniate în afirmarea în lume a unei politici noi, democratice, de independență și egalitate, în respingerea politicii imperialiste și neocolonialiste de exploatare și amestec în treburile interne ale altor state."**

„Astăzi, mai mult ca oricînd, — se arată în Mesajul conducătorului partidului și statului nostru — **capacitatea de acțiune a mișcării de nealiniere, puterea ei de a exercita o influență pozitivă pe plan internațional depind de întărirea unității și solidarității țărilor nealiniate. Actualele condiții internaționale impun ca mișcarea de nealiniere să-și întărească și mai puternic caracterul său antiimperialist și anticolonialist, să acționeze cu și mai multă forță și consecvență pentru promovarea țelurilor și obiectivelor sale fundamentale — de independență, progres și pace în lume".**

Întreaga desfășurare a forumului de la Belgrad a confirmat, o dată în plus, justețea modului în care țara noastră — care, după cum este cunoscut, participă încă din anul 1976 la mișcarea de nealiniere cu statut de invitat permanent, acordîndu-i întregul sprijin pentru promovarea principiilor și obiectivelor ei esențiale — abordează problemele legate de sarcinile pe care trebuie să și le asume în prezent statele nealiniate, de contribuția pe care acestea o pot aduce la făurirea unei lumi a păcii, înțelegerii și cooperării între națiuni.

Constantin Țintea

Conferința Uniunii Interparlamentare

În perioada 4—9 septembrie 1989 a avut loc, la Londra, Conferința Centenară a Uniunii Interparlamentare, la care au participat un număr record de delegații din țările membre, majoritatea lor fiind conduse de președinții parlamentelor, precum și reprezentanți ai O.N.U. și altor organizații internaționale.

Numeroase au fost intervențiile în care s-au făcut referiri la drumul parcurs de dialogul interparlamentar, de la un club restrîns de deputați, cu precădere europeni, la organizația de astăzi din care fac parte 112 țări. Supraviețuind celor două războaie mondiale, depășind crize care i-au pus sub semnul întrebării însăși existența ca organizație internațională, forumul mondial al parlamentelor și-a adaptat mecanismul de acțiune potrivit exigențelor lumii contemporane, și-a intensificat preocupările în direcția mobilizării parlamentarilor la înfăptuirea aspirațiilor popoarelor de a trăi în pace, înțelegere și colaborare.

Parlamentarii români consideră că, în epoca contemporană, confruntată cu multe probleme grave și complexe, a căror rezolvare urgentă și echitabilă nu mai poate fi amînată, mișcarea mondială a parlamentarilor trebuie să-și aducă o contribuție și mai substanțială la edificarea unei lumi fără arme și fără războaie, o lume a păcii și colaborării.

În spiritul acestei concepții generoase și novatoare, delegația țării noastre la Conferința Centenară a Uniunii Interparlamentare, condusă de Marin Ivașcu, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale, președintele Grupului Român din Uniunea Interparlamentară, a reafirmat atașamentul parlamentarilor români la obiectivele forumului mondial interparlamentar, dorința lor de a conlucra strîns cu parlamentarii de pe toate meridianele, indiferent de concepțiile politice sau ideologice, în vederea participării tot mai active a instituțiilor parlamentare la soluționarea justă și durabilă a problemelor de care depind prezentul și viitorul omenirii.

Delegația română la conferință a apreciat că, în primul rînd, în centrul activității Uniunii Interparlamentare, trebuie să fie situată, cu și mai mare fermitate, **problema fundamentală a epocii contemporane : înlăturarea pericolului unei catastrofe nucleare, prin abordarea și soluționarea, în mod unitar, a problemei dezarmării,** care să ducă la eliminarea concomitentă a armelor nucleare, chimice și a altor arme de distrugere în masă, la reducerea substanțială a armelor convenționale, a efectivelor și cheltuielilor militare.

Dosarul atît de complex și controversat al dezarmării nu putea lipsi de pe ordinea de zi a Conferinței Centenare. Este semnificativ faptul că, după abordarea la multe reuniuni a diferitelor aspecte ale cursei înarmărilor pe Pămînt, marcînd jubileul organizației, parlamentarii s-au oprit și asupra unei teme de mare actualitate — folosirea în scopuri pașnice a spațiului cosmic. Delegația română, ca și multe alte delegații, a relevat imperativul prevenirii pericolului extinderii cursei înarmărilor în spațiul extraatmosferic. Totodată, s-a relevat faptul că în explorarea și utilizarea spațiului extraatmosferic trebuie să se țină seama de interesele tuturor statelor, avînd în vedere, în special, specificul necesităților țărilor în curs de dezvoltare.

Rezoluția, adoptată în unanimitate, evi-

Imperativul unei politici noi în viața internațională

denţiază rolul cooperării internaţionale în acest domeniu atît de important pentru dezvoltarea economico-socială a omenirii.

Tot la capitolul dezarmare, se cuvine a releva faptul că adoptarea hotărîrii privind organizarea, în mai 1990, a Conferinţei interparlamentare a dezarmării este o nouă şi edificatoare manifestare a angrenării şi mai puternice a mişcării interparlamentare mondiale în eforturile pentru edificarea unei lumi fără arme şi fără războaie.

Promovarea securităţii şi cooperării în Europa a fost abordată de delegaţia română ca a doua direcţie prioritară de acţiune pe plan parlamentar, cu deosebire de către parlamentele statelor participante la CSCE. Există o părere unanimă că cele şase conferinţe interparlamentare pentru cooperare şi securitate în Europa, desfăşurate pînă în prezent, au formulat propuneri constructive, unele dintre ele deschizătoare de drumuri, care s-au bucurat de consideraţia necesară din partea guvernelor, fiind incluse în documentele finale ale reuniunilor general-europene la nivel guvernamental. Sînt argumente care reclamă înlăturarea barierelor artificiale în calea organizării celei de-a şaptea Conferinţe Interparlamentare pentru cooperare şi securitate pe continent, care să dea un nou impuls acţiunii parlamentelor în stimularea şi dinamizarea procesului edificării unei Europe unite, în diversitatea orînduirilor sociale, o Europă a naţiunilor libere şi independente. Pronunţîndu-se şi acţionînd cu hotărîre în această direcţie, delegaţia română a evidenţiat imperativul renunţării la orice încercări de amestec în treburile interne ale altor state, la tendinţele de a pune în discuţie probleme care ţin exclusiv de competenţa suverană a popoarelor respective şi a organismelor democratice alese, acţiuni care contravin flagrant scopurilor şi principiilor dialogului interparlamentar. S-a reiterat cu toată claritatea dorinţa Marii Adunări Naţionale, a parlamentarilor români, de a promova ample raporturi de conlucrare cu parlamentele europene, de a-şi aduce o contribuţie tot mai mare la transformarea Europei într-un continent al păcii şi înţelegerii.

În al treilea rînd, delegaţia română a apreciat că un obiectiv de cea mai mare actualitate trebuie să-l reprezinte **intensificarea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării,** care condamnă două treimi din populaţia planetei la cumplite suferinţe şi lipsuri şi care reprezintă o serioasă primejdie pentru însăşi pacea lumii. Majoritatea covîrşitoare a participanţilor la conferinţă a relevat însemnătatea deosebită a înscrierii pe agenda Conferinţei Centenare a problemei datoriei externe. Apreciind că s-a ajuns la o situaţie dramatică, de natură să pericliteze stabilitatea şi dezvoltarea viitoare a ţărilor în curs de dezvoltare, delegaţiile din aceste ţări au chemat conferinţa să se pronunţe cu fermitate pentru soluţionarea globală şi echitabilă a amintitei probleme. Adoptarea în unanimitate a rezoluţei pe această temă — faţă de care ţările dezvoltate au în continuare o atitudine neconstructivă — este un indiciu relevant al noului raport de forţe în cadrul forumului mondial al parlamentelor. Documentul relevă măsurile coercitive folosite de unele ţări dezvoltate ca instrument de presiune politică asupra statelor din lumea a treia, cheamă la adoptarea proiectului de hotărîre al Adunării Generale a O.N.U., sprijinit de „Grupul celor 77", privind instituţionalizarea unui mecanism care să permită aplicarea unor măsuri efective de rezolvare a problemei datoriei externe. Participanţii s-au pronunţat pentru reducerea urgentă a dobînzilor, prelungirea perioadei de graţie pentru anularea datoriilor ţărilor celor mai puţin dezvoltate. Se face un apel la Fondul Monetar Internaţional să renunţe la politica de a pune condiţii care nu iau în considerare situaţia reală, obiectivele economice, politice şi sociale ale diferitelor ţări debitoare. Comunitatea internaţională este chemată să acţioneze pentru convocarea, sub auspiciile O.N.U., a unei conferinţe internaţionale pe problema datoriei externe, la care să participe, cu drepturi egale, toate statele membre şi care să conducă la soluţionarea durabilă şi justă a acestei probleme.

Populaţia şi resursele alimentare au făcut, şi de această dată, obiectul unei aprofundate analize. Subliniind că principalul obiectiv al Conferinţei mondiale a alimentaţiei din 1974 — respectiv eliminarea definitivă a foametei într-un deceniu — nu va fi atins nici pînă la sfîrşitul acestui secol, participanţii au chemat parlamentele şi guvernele să elaboreze şi să pună în aplicare pe plan naţional programe prioritare care să asigure condiţii de viaţă demnă.

În al patrulea rînd, delegaţia română s-a pronunţat pentru un **rol crescînd al parlamentelor şi al Uniunii Interparlamentare,** în eforturile consacrate lichidării politicii de forţă şi de ameninţare cu forţa, renunţării la calea militară de rezolvare a diferendelor, relevînd poziţia ţării noastre, acţiunile perseverente ale preşedintelui Nicolae Ceauşescu pentru rezolvarea tuturor conflictelor exclusiv pe cale paşnică, prin negocieri.

Delegaţia română s-a pronunţat, în al cincilea rînd, pentru **adoptarea de către parlamente a unei atitudini fără echivoc faţă de recrudescenţa, în unele ţări, a manifestărilor neofasciste, rasiste, iredentiste, naţionalist-şovine,** care aduc grave prejudicii relaţiilor dintre state, climatului internaţional în ansamblul său. Împlinirea unei jumătăţi de secol de la declanşarea marii conflagraţii mondiale trebuie să determine o profundă meditaţie asupra învăţămintelor istoriei.

În sfîrşit, delegaţia română a relevat faptul că una din îndatoririle cele mai nobile ale instituţiilor parlamentare o constituie **dreptul inalienabil al fiecărui popor de a fi pe deplin stăpîn pe destinele sale, de a-şi alege singur calea dezvoltării economico-sociale, potrivit voinţei şi aspiraţiilor proprii, fără nici un amestec din afară.** În acest spirit trebuie să fie abordată şi problema deosebit de importantă a drepturilor fundamentale ale omului. Şomajul cronic, lipsa de locuinţe, extinderea sărăciei, persistenţa inechităţilor şi discriminărilor de tot felul, accentuarea violenţei, creşterea criminalităţii, proliferarea drogurilor sînt probleme care afectează milioane şi milioane de oameni de pe întinse zone ale lumii. Ele nu pot să nu trezească îngrijorarea parlamentarilor, să nu-i determine la o acţiune hotărîtă. Şi, mai presus de orice, dreptul la viaţă, la pace, trebuie să stea în centrul acestor preocupări.

Intrînd în al doilea secol al existenţei sale, Uniunea Interparlamentară va putea să-şi amplifice activitatea ei generoasă, intensificîndu-şi în mai mare măsură eforturile pentru promovarea obiectivelor care au stat la însăşi baza creării forumului mondial al parlamentelor : pacea şi cooperarea.

George Petricu

În această săptămînă...

O recomandare total neavenită

Potrivit unei informaţii publicate în ziarul „Washington Post", Ministerul energiei al S.U.A. a hotărît să recomande Administraţiei repunerea în funcţiune, în iulie 1990, a reactorului de la Savannah River (Carolina de Sud), care produce tritiu pentru arme nucleare. Trebuie amintit — relevă agenţia „TASS", într-un comentariu pe marginea acestei ştiri — că, în aprilie anul acesta, un grup de laureaţi ai Premiului Nobel au trimis lui M. Gorbaciov şi G. Bush scrisori în care cereau să se pună capăt producţiei de tritiu folosit la fabricarea de arme nucleare. În iulie a.c., Camera Reprezentanţilor a Congresului S.U.A. a cerut preşedintelui american să înceapă convorbiri cu U.R.S.S. privind interzicerea producţiei de plutoniu şi uraniu îmbogăţit. Sistarea producţiei de tritiu — subliniază „TASS" — ar contribui la realizarea de noi progrese la tratativele privind reducerea armelor strategice ofensive şi ar duce, de asemenea, la diminuarea treptată a arsenalelor nucleare. Problema este că rata de descompunere a tritiului din focoasele nucleare este de 5,5 la sută anual. Specialiştii estimează că, dacă ar fi încheiat un acord privind sistarea producţiei de tritiu, numărul focoaselor nucleare s-ar reduce la jumătate, în mod natural, în decurs de aproximativ 12 ani. Unii experţi americani susţin că sistarea producţiei de tritiu ar putea fi anunţată pînă la încheierea tratatului privind reducerea cu 50 la sută a armelor strategice ofensive, ceea ce ar reprezenta un pas în direcţia sporirii încrederii.

Reluarea producţiei de tritiu — arată, pe de altă parte, agenţia menţionată — ar evidenţia lipsa de dorinţă a conducătorilor americani de a da curs apelurilor opiniei publice americane, fără a mai vorbi de apelurile ţărilor Tratatului de la Varşovia. În plus, adoptarea unei decizii în această problemă ar reprezenta un punct de cotitură în politica Administraţiei privind producţia de materiale fisionabile destinate armelor nucleare. Pentagonul solicită, de mult timp, fonduri importante pentru modernizarea întregului complex de fabricare a armelor nucleare — în primul rînd, pentru întreprinderile producătoare de materiale fisionabile. În consecinţă, după cît se pare, multe depind de hotărîrea Casei Albe privind reluarea producţiei de tritiu — conchide comentariul agenţiei „TASS".

NAȚIUNILE UNITE

Înaintea deschiderii sesiunii Adunării Generale

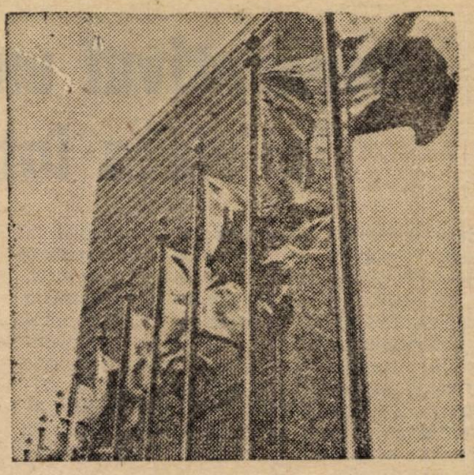

Agenda politică internațională este marcată, în aceste zile, de apropierea sesiunii Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Săptămîna viitoare, marți la amiază, reprezentații celor 159 de state membre ale forului mondial, reuniți la sediul central din New York, urmează să participe la cea dintîi întîlnire din cadrul noii sesiuni, așteptată cu interes și speranță.

Pe agenda sesiunii a 44-a a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite figurează teme de recunoscută importanță și actualitate. Ordinea de zi preliminară, difuzată în vara acestui an, cuprinde 149 de puncte acoperind un vast registru problematic al vieții internaționale.

Este de la sine înțeles că actuala sesiune își plasează existența sub semnul dorinței de a dezbate și găsi soluții la ecuațiile complicate ale lumii în care trăim, pornind de la constatarea că, deși în ultimii ani s-au înregistrat anumite semne de însănătoșire a situației mondiale, aceasta continuă a se dovedi contradictorie, complexă și gravă. Nu întîmplător, un mare număr de puncte ale agendei de lucru ce urmează a fi adoptată se referă, într-un fel sau altul, la înfăptuirea dezarmării, la aspecte esențiale, concrete, ale acestui deziderat vital al omenirii, mai presant ca oricînd, ținînd seama de cotele înspăimîntătoare atinse de cursa înarmărilor, îndeosebi în sfera înarmării nucleare, de forța de distrugere existentă pe planeta noastră, de perspectivele îngrijorătoare deschise prin continuarea experiențelor nucleare, prin activitățile de creare a noi mijloace de luptă, de perfecționare a celor existente. Reținem, prin urmare, atenția punctele înscrise pe ordinea de zi referitoare la urgentarea încheierii unui tratat cuprinzător de interzicere a experiențelor nucleare, reducerea bugetelor militare, dezarmarea nucleară și convențională, interzicerea dezvoltării, producerii, stocării și folosirii armelor radiologice, interzicerea producerii de materiale fisionabile în scopul fabricării de armament, prevenirea cursei înarmărilor în spațiul cosmic. Propunîndu-și să dezbată, cu participarea tuturor statelor membre, subiecte strîns legate de viitorul dezarmării, în fapt legate de viitorul popoarelor, actuala sesiune și-a asumat sarcina de a analiza și modul în care sînt transpuse în practică ideile, propunerile, măsurile cristalizate în cursul sesiunilor speciale consacrate dezarmării, desfășurate la New York în anii din urmă, tocmai ca un reflex al atenției de excepție acordate opririi neîntîrziate a cursei înarmărilor și trecerii la dezarmare, cu deosebire la dezarmarea nucleară. În această ordine de idei, se cuvine menționat portativul problematic amplu înscris pe agenda sesiunii din acest an, vizînd dezarmarea regională, crearea de zone denuclearizate în diferite părți ale globului, nefolosirea armelor nucleare și prevenirea unui război nuclear.

Concentrîndu-și atenția asupra înfăptuirii acestor obiective, izvorîte din preocuparea majoră a popoarelor lumii față de evoluția neconvenabilă a situației mondiale, din aspirația lor la liniște și pace, Adunarea Generală a O.N.U. pornește de la necesitatea luării în considerație a problemelor dezarmării în corelația lor nemijlocită cu alte dominante ale existenței umane. În acest sens, este de observat prezența, pe lunga listă a temelor în dezbatere, a relației dezarmare-dezvoltare, a binomului dezarmare-securitate internațională, a efectelor unui eventual război nuclear asupra climei planetei.

În mod previzibil, argumentat și necesar, sesiunea Adunării Generale își propune analiza unor aspecte de esență ale situației economice a lumii de azi. Pornindu-se de la starea de fapt existentă, este de așteptat ca, în luările de cuvînt ale șefilor de delegații, pe parcursul dezbaterilor generale, precum și în examinarea problemelor de pe ordinea de zi, în cadrul comitetelor principale, să se insiste, cu deosebire, asupra problemelor subdezvoltării, marilor decalaje dintre diferite state, poverii datoriei externe care afectează evoluția economico-socială a țărilor debitoare. Din acest unghi, se impune conturarea unor soluții imediate și de perspectivă, în vederea vindecării rănilor create de vechile politici în domeniul relațiilor internaționale, eradicării practicilor protecționiste, conturării de soluții viabile în direcția unor schimbări profitabile pentru toate țările, a instaurării unei noi ordini economice mondiale. În această ordine de idei, atrag atenția preocupările legate de pregătirea viitoarei sesiuni speciale a Adunării Generale consacrate cooperării economice internaționale, îndeosebi revitalizării creșterii economice și progresului țărilor în curs de dezvoltare, prevăzută pentru intervalul 23—27 aprilie 1990. Apropiata sesiune ordinară, care se deschide în ziua de 19 septembrie, și-a asumat, totodată, sarcina de a definitiva ansamblul de măsuri preparatorii circumscrise strategiei pentru cea de-a patra decadă a Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1991—2000), în vederea adoptării acesteia în anul 1990.

Agenda dezbaterilor apropiatei sesiuni include și un număr important de teme și subiecte născute din dorința statelor membre de a angaja Organizația Națiunilor Unite în analiza unui cerc cît mai larg de probleme privind mersul înainte al lumii în care trăim. Între acestea figurează dezvoltarea științei și tehnologiei și impactul acestora asupra securității internaționale, eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, campania împotriva traficului de droguri, strategii referitoare la prezența femeii în societate, politici și programe privind tineretul. Un loc distinct îl ocupă, pe agenda sesiunii, problemele relative la informație, lăsîndu-se astfel deschisă perspectiva trecerii în revistă și definirii unor acțiuni adecvate creșterii responsabilității mijloacelor de informare în masă, a contribuției acestora la mai buna înțelegere între popoare, la promovarea prieteniei și colaborării internaționale.

După cum se știe, prezența românească la lucrările Organizației Națiunilor Unite este, în mod constant, activă, de implicare responsabilă în dezbaterea problemelor aflate în atenție, de inițiativă benefică pe frontul larg al identificării de soluții, de permanent efort pentru rezolvarea neîntîrziată a marilor probleme ale lumii contemporane. Delegația țării noastre participă la actuala sesiune a forului mondial hotărîtă să acționeze, pe baza mandatului încredințat, pentru adoptarea de către Națiunile Unite a unor măsuri cît mai eficiente, capabile să asigure promovarea în relațiile internaționale a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, avantajului reciproc, în consens cu exigențele de dezvoltare liberă și independentă a fiecărui popor. Și la actuala sesiune, în baza propunerilor aprobate recent de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., delegația țării noastre va face cunoscută hotărîrea României socialiste de a-și aduce o contribuție de substanță la creșterea rolului O.N.U. — cadrul larg, democratic de colaborare între toate statele membre —, pentru rezolvarea, fără amînare, a problemelor cu care se confruntă omenirea, pentru edificarea unei lumi a păcii și conlucrării între națiuni.

Neagu Udroiu

În această săptămînă...

Contacte în vederea impulsionării negocierilor iraniano-irakiene

Secretarul general al O.N.U., Perez de Cuellar, s-a întîlnit la Belgrad cu ministrul de externe al Iranului, Ali Akbar Velayati, în încercarea de a da un nou impuls negocierilor de pace iraniano-irakiene — relatează agenția „EFE". După întrevedere, Cuellar a declarat: „Am procedat la un schimb de opinii pentru a avansa în direcția unei soluții. Nu am făcut nici o nouă

BEIRUT

Violență, certuri între „aliați" și demersuri diplomatice

La Beirut, situația rămîne în general neschimbată din punct de vedere militar, duelurile de artilerie și schimburile de focuri de pe așa-numita „linie verde", care divizează orașul, continuînd cu intensitate în tot cursul săptămînii trecute și sporind numărul victimelor de ambele părți. Exodul precipitat al populației micșorează, fără încetare, numărul locuitorilor capitalei libaneze, procentul scăzînd pînă la mai puțin de o șesime, în comparație cu 1975, anul declanșării războiului civil. Rachetele sol-sol și proiectilele de artilerie grea transformă în ruine alte clădiri și străzi, completînd imaginea apocaliptică a acestui oraș considerat cîndva „perla Orientului".

Demersurile diplomatice în scopul realizării unei durabile încetări a focului — stagnate la un moment dat, ca urmare a intensificării luptelor — par a se revigora după ce Comitetul tripartit, format, în acest scop, din suveranii Marocului și Arabiei Saudite și președintele Algeriei, a hotărît să-și reia activitatea, fiind programată o reuniune la 13 septembrie, în orașul saudit Djeddah de la Marea Roșie. După cum s-a mai scris, acest comitet se desistase în luna iulie de misiunea încredințată, considerînd, atunci, că situația creată în Liban era fără ieșire. Între timp, au intervenit și alte demersuri diplomatice — sovietic și francez —, dar prezența amenințătoare, în apropierea coastei libaneze, în ultima decadă a lunii august, a unei escadre navale franceze a complicat și mai mult lucrurile, blocînd, în fapt, orice posibilitate de negociere cu părțile interesate. Elementul cel mai nou, în cadrul conflictului în desfășurare, îl constituie criticile vehemente din cursul săptămînii trecute, proferate de generalul Aoun, șeful armatei și guvernului din enclava creștină a Beirutului și împrejurimilor sale, împotriva politicii Administrației americane în Liban, gest urmat de retragerea

O scenă obișnuită din cursul luptelor de la Beirut

spectaculoasă a întregului personal al misiunii diplomatice a S.U.A. din această țară, în frunte cu ambasadorul John Mc Carthy.

„Războiul rece" dintre guvernul militar creștin al generalului Aoun și Statele Unite a surprins pe observatorii politici, dat fiind alianța statornică existentă între forțele creștine de dreapta și americani, aceștia din urmă constituind, de mult timp, sprijinul lor politic și logistic. Nu este, desigur, nici un secret că atît armata libaneză statală, cît și milițiile de dreapta creștine sînt echipate, în general, cu armament american, ajutorul primit de acestea din partea S.U.A. fiind deloc neglijabil.

În cursul întregului război civil, Statele Unite au susținut — permanent și pe toate căile — forțele de dreapta creștine, a căror orientare politică pro-occidentală s-a dovedit, la rîndul ei, constantă. Dar S.U.A. trebuie să țină seama, în implicarea lor în zona Orientului Mijlociu, și de alte interese, legate de lumea arabă. Și, așa cum s-a întîmplat și în alte ocazii, sacrificarea aliaților nu lipsește din practicile diplomatice de mare putere, atunci cînd apar necesități de ordin „personal". Fără îndoială, Statele Unite ar dori să mențină un cap de pod pe teritoriul libanez, fie chiar circumscris la enclava creștină din Beirutul de Est și împrejurimile sale, dar relațiile lor cu unele țări arabe, printre care și Siria, par a constitui o cerință prioritară și, deci, în cazul raporturilor cu generalul Aoun, ele au prevalat.

Generalul Aoun, ca și partizanii săi din grupările de dreapta creștine s-au simțit „trădați" de vechii lor aliați și, în spiritul mîniei spontane tradiționale, au trecut la amenințări directe antiamericane. În periodicul „Al Anwar", editat în enclava creștină, a apărut un comunicat al unei organizații total necunoscute pînă atunci — „Armata libaneză republicană" —, exprimînd decizia de a ataca „interesele americane în Liban". Totodată, circa o mie de manifestanți au demonstrat amenințător în fața ambasadei S.U.A., aflată în cartierul creștin, pe care, pînă la urmă, au ocupat-o. Între timp, ambasadorul John McCarthy și 29 de diplomați — cîți mai rămăseseră din personalul misiunii S.U.A., altădată cu mult mai numeros (în 1975, funcționarii americani depinzînd de ambasada din Beirut depășeau cifra de o mie) — au fost evacuați cu elicopterele în Cipru, gest considerat de guvernul militar al generalului Aoun mai mult decît inamical.

Folosindu-se de manifestările anti-americane, Washingtonul a găsit un pretext binevenit de a ieși, deocamdată, din „viesparul libanez", în care s-a aflat, de multe ori, într-o postură incomodă și păgubitoare. Decizia de evacuare a ambasadei sale de la Beirut, dictată direct de Casa Albă, poate servi foarte bine și pentru a demonstra țărilor arabe că S.U.A. nu sînt legate necondiționat de forțele creștine de dreapta din Liban și că, situîndu-se deasupra taberelor în conflict, pot acționa, în viitor, cu „imparțialitate". Desigur, purtătorii de cuvînt americani s-au grăbit să nege orice caracter politic al evacuării ambasadei lor din Liban, invocînd considerente de ordin practic, respectiv periculozitatea prezentată pentru diplomați de bombardamentele de artilerie. Dar argumentul respectiv n-a găsit prea mult credit în ochii foștilor aliați creștini de dreapta, ținînd seama că ambasada americană, aflată la zece kilometri de Beirut, nu este situată într-o zonă intens bombardată pînă în prezent.

Cu sau fără americani la Beirut, conflictul intern libanez continuă să se perpetueze și toate speranțele într-o opțiune a încetării focului se îndreaptă, în special, spre Comitetul tripartit al Ligii Arabe, în eficiența demersurilor sale pe lîngă părțile în cauză, pentru a se reuși stingerea tragediei libaneze, care persistă de aproape un deceniu și jumătate. Poate că reuniunea Comitetului tripartit, programată să se țină în aceste zile la Djeddah, va aduce o rază de lumină printre norii negri de fum ce plutesc sinistru deasupra capitalei libaneze.

Crăciun Ionescu

---

propunere, deoarece planul de pace este inclus în rezoluția 598 a O.N.U., de la care nu ne putem îndepărta". Secretarul general al O.N.U. a precizat că discuțiile „au fost utile și au dovedit că acționăm în aceeași direcție". La rîndul său, A. Velayati — arată „EFE" — a subliniat că schimbul de păreri „a fost rodnic și constructiv", fiind destinat clarificării mai multor aspecte privind aplicarea rezoluției O.N.U. În context, agenția „EFE" citează un interviu acordat ulterior televiziunii iraniene de către ministrul de externe al Iranului, în care acesta a afirmat că țara sa acceptă sugestia secretarului general al O.N.U. de a se acorda un nou termen pentru aplicarea rezoluției 598. Velayati a precizat că propunerea — care prevede un termen de două săptămîni pentru retragerea trupelor iraniene și irakiene în cadrul frontierelor naționale și un termen limită de 90 de zile pentru schimbul de prizonieri — este acceptată „în principiu" și cu unele rezerve.

De asemenea, secretarul general al O.N.U. a conferit, la Belgrad, cu ministrul de externe al Irakului, Tariq Aziz. După întrevedere, șeful diplomației irakiene a declarat că discuțiile s-au referit la „modalitățile de a realiza, în viitor, progrese" în stabilirea unui acord durabil de pace între Iran și Irak. În acest sens, Irakul își exprimă disponibilitatea în vederea unui schimb total și grabnic de prizonieri de război cu Iranul, se subliniază într-o scrisoare adresată secretarului general al ONU de însărcinatul cu afaceri ad-interim al reprezentanței permanente a Irakului pe lîngă Națiunile Unite. S-a propus ca, în acest proces, să se acorde prioritate copiilor, bolnavilor, răniților și invalizilor, precum și prizonierilor aflați de mult timp în detenție.

S.U.A. — Piața comună și diferendul agricol

Reuniunea americano-comunitară de la 7 septembrie, desfășurată la sediul C.E.E. de la Bruxelles, s-a încheiat, relatează agențiile internaționale de presă, „fără rezultate tangibile în problema agricolă".

TOAMNA RELUĂRII DISPUTELOR. Ministrul american al agriculturii, Clayton Yeutter, a descins în capitala belgiană și a purtat convorbiri cu oficialități ale C.E.E. vizînd stadiul negocierilor în probleme agricole din cadrul „Rundei Uruguay", aspecte existente în desfășurarea schimburilor reciproce de produse agricole și dezacordurile dintre cele două părți în domeniul schimburilor comerciale bilaterale de produse din acest sector. Yeutter a conferit, în primul rînd, cu omologul său, comisarul pentru agricultură, Ray MacSharry, și, apoi, cu vicepreședintele Comisiei și comisar pentru relații externe, Frans Andriessen. Ulterior, în cadrul unei conferințe de presă, reprezentanții celor două blocuri comerciale occidentale, Yeutter și MacSharry, nu au fost prea locvace. MacSharry a indicat drept principală temă a discuțiilor „stadiul curent al negocierilor privind dosarul agriculturii din cadrul «Rundei Uruguay» (prevăzută să se încheie în decembrie 1990, la Bruxelles) și programul de lucru pentru luna viitoare." El și-a exprimat însă fățiș „dezacordul cu omologul său american, asupra somatotropinei bovine (BST)". Subiectul generează un nou „conflict potențial", în cadrul „războiului comercial", declanșat în ianuarie, în jurul „cărnii tratate cu hormoni". Un aspect de fond al problemei îl reprezintă amînarea hotărîrii luate la nivelul „celor 12" vizînd interzicerea temporară a „hormonului biotehnologic BST" care permite creșterea producției de lapte cu 25 la sută. Acțiunea „celor 12" contrastează cu intenția S.U.A. de a aproba folosirea BST începînd cu anul viitor. Yeutter s-a mulțumit să declare că „ambele părți trebuie să continue negocierile" pentru aplanarea divergențelor.

Un alt subiect abordat — s-a făcut cunoscut ulterior — l-a reprezentat „recenta hotărîre americană asupra tarifării". Comisia executivă a Pieței comune a insistat asupra menținerii principiilor de bază ale politicii agricole comune, ceea ce intră în conflict cu poziția americană. Dar, și în acest caz, s-a exprimat speranța în continuarea negocierilor. De fapt, acesta este un principal „măr al discordiei" : S.U.A. doresc să fie aplicat un sistem ce constă în convertirea în tarife a tuturor măsurilor protecționiste existente — cote, protocoale, derogări etc. ; C.E.E. răspunde că ar fi necesar să se procedeze la o reechilibrare a subvențiilor, în măsura în care, în cadrul comunității, anumite produse sînt foarte bine protejate, în timp ce altele nu sînt deloc. Aplicarea „tarifării" — se consideră în cercurile comunitare — ar reprezenta o adevărată „revoluție" în cadrul Pieței comune și, în consecință, aceasta ar prefera să-și mențină sistemul de prețuri duble, „deoarece nu este pregătită să îi expună exclusiv legilor pieței pe fermierii săi" („EFE").

Printre alte probleme bilaterale conflictuale, un loc aparte îl ocupă „carnea fără hormoni". MacSharry a cerut, cu acest prilej, autorităților americane „să ridice măsurile unilaterale de represalii la adresa produselor comunitare importate", ca urmare a hotărîrii „celor 12" de a împiedica importul și comercializarea cărnii tratate cu hormoni provenind din S.U.A. MacSharry l-a asigurat pe Yeutter că a propus (ca un semn de bunăvoință) „o oprire temporară — după unele surse, pentru doi ani — a folosirii BST, în cadrul comunității, pînă la apariția rapoartelor, în curs de întocmire, asupra efectelor acestui produs".

Dosarul agricol S.U.A. — C.E.E. este complex și s-a încărcat, treptat, cu fricțiuni în cele mai diverse ramuri. De pildă, la Bruxelles, ministrul american al agriculturii a fost informat că „cei 12" cer o a doua rundă de consultări cu S.U.A. în cadrul G.A.T.T. în problema deciziei unilaterale privind politica C.E.E. în sectorul semințelor de oleaginoase, decizie luată de S.U.A. la 5 iulie 1988. Piața comună a hotărît să supună această dispută spre rezolvare Acordului General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.).

Ministrul american al agriculturii a negociat la Bruxelles, după ce, cu o zi mai înainte, vizitase Parisul, care deține, în acest semestru, președinția activităților Pieței comune. Corespondența agenției „DPA" din capitala franceză se intitula „S.U.A. amenință C.E.E. cu sancțiuni împotriva «turbo-vacii»". Iată ce scrie agenția vest-germană : „Clayton Yeutter a amenințat C.E.E. cu represalii, pentru ca aceasta să nu interzică «superhormonul». În legătură cu conflictul cu C.E.E. asupra exportului S.U.A. de produse tratate cu hormoni, Yeutter a declarat la Paris : «Mingea a căzut în Piața comună. Interzicerea hormonului nu are nici un fundament științific». Vitele tratate cu hormoni dau (după această sursă, n.n.) cu 40 la sută mai mult lapte (în jargonul C.E.E. «turbo-vaci»)".

Yeutter a conferit în capitala franceză cu miniștrii pentru agricultură și comerț, Henri Nallet și, respectiv, Jean-Marie Rausch. El le-a cerut interlocutorilor săi ca Piața comună să reducă subvențiile la export și să mărească cotele la import pentru produsele agricole americane. Pînă în prezent, a afirmat oficialul american, Bruxelles-ul a urmărit numai „progrese timide" în privința reducerii subvențiilor. Washington-ul a acuzat, întotdeauna, Bruxelles-ul că practică protecționismul și cere o reducere puternică, pînă la eliminarea totală, a subvențiilor agricole, în timp ce a denunțat crearea „Europei-fortăreță" în 1992. În ceea ce o privește, Piața comună a atacat, întotdeauna, S.U.A. pentru noua lor legislație comercială (Trade Act) care permite Administrației să sancționeze, în mod unilateral, o țară, atunci cînd consideră că-i prejudiciază comerțul. Primăvara trecută, guvernul de la Washington „a avertizat că diferite țări comunitare folosesc practici neloiale în materie de proprietate industrială" („EFE"). Piața comună se pronunță în favoarea „reducerii substanțiale" a subvențiilor și nu a eliminării lor totale. La Paris, Yeutter a aflat părerea francezilor, care se referă la existența subvențiilor interne americane, evaluate la circa 22 miliarde dolari pe an, și care au insistat să se aibă în vedere imediat — și nu abia la încheierea „Rundei Uruguay" — sacrificiile făcute deja de agricultorii vest-europeni, ale căror subvenții au fost substanțial reduse.

TURNEE-FULGER, DEZACORDURI REACTUALIZATE. S.U.A. sînt supuse unor critici convergente din partea principalilor săi parteneri. De remarcat că și reluarea tratativelor comerciale japono-americane la nivel de lucru (Honolulu, 8 septembrie) a prilejuit părții nipone formularea unor critici hotărîte la adresa „secțiunii 301" din Legea comercială americană de anul trecut. Surse guvernamentale nipone, citate de agenția „Kyodo", afirmă că Tokio a cerut S.U.A. să depună, ele însele, eforturi pentru a-și reduce deficitul comercial ; totodată, partea japoneză a apreciat că „secțiunea 301", bazată pe amenințarea cu sancțiuni, este „inacceptabilă" și a chemat S.U.A. să respecte reglementările Acordului General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.). În aceeași zi, Japonia făcea cunoscut, prin reprezentanții săi la Washington, că respinge cererea din partea S.U.A. de a reduce substanțial cota privind exporturile de oțel, pe piața americană, de la nivelul actual de 5,8 la sută (convorbirile pe această temă urmează să fie continuate și după 15 septembrie). Președintele George Bush cerea, se pare zadarnic, zilele trecute, într-un interviu acordat ziaristului britanic David Frost, ca „Japonia să deschidă mai larg piața internă companiilor americane".

Faptul că părțile americană și comunitară nu au ajuns la nici un fel de acord asupra problemelor abordate recent la Bruxelles a reaprins, la acest început de toamnă, diferende latente existente în alte sectoare. Aceasta îi determină pe observatorii politici să aprecieze că se va menține, în perioada următoare, o stare de tensiune în raporturile economice dintre C.E.E. și S.U.A., de natură să marcheze agenda Consiliului ministerial al Pieței comune, de la 2 octombrie, și așa încărcată cu problemele stringente cu care se confruntă „cei 12".

Nu întîmplător, săptămîna aceasta, ministrul american al comerțului, Carla Hills, începe un turneu vest-european, cu escale la Londra, Paris, Bonn, Bruxelles, Geneva, și Berna, pentru a discuta (pe lîngă teme bilaterale) reducerea subvențiilor agrare în cadrul „Rundei Uruguay". Dar nu numai atît : tema subvențiilor pentru „Airbus" este „garantată" pe listă — a declarat ea presei de la Washington, înaintea plecării spre Europa. Țările membre ale Pieței comune sînt, însă, nemulțumite, unele chiar ostile. Ele au înregistrat, în primul semestru al acestui an, un deficit comercial global de 1,470 miliarde dolari în cadrul schimburilor cu Statele Unite : în perioada ianuarie-iunie, S.U.A. au importat produse în valoare de 41,883 miliarde dolari din țările membre ale C.E.E. și au exportat în valoare de 43,353 miliarde dolari. Țara care a înregistrat cel mai mare deficit comercial cu S.U.A. a fost Olanda (— 3 349,6 milioane dolari), urmată de Marea Britanie (—1 491,8 milioane dolari) și Spania (—859,2 milioane dolari). Nervozitatea pe care o manifestă „cei 12" se datorează și faptului că ei se consideră a reprezenta cea mai importantă putere comercială din lumea occidentală : ponderea

C.E.E. în comerțul mondial se ridică la aproximativ 20 la sută, în timp ce ponderea S.U.A. este de 14 la sută ; exporturile de mărfuri și servicii ale C.E.E. în terțe țări reprezintă circa 15 la sută din produsul său național brut, față de 12 la sută în Japonia și 7 la sută în S.U.A. ; procentul importurilor de mărfuri și de servicii provenite din țările din afara comunității este de 13 la sută, față de 6 la sută în S.U.A., și 7 la sută în Japonia.

S.U.A. au fost criticate, în ultimele luni, pentru că au adoptat sau au amenințat să adopte — în virtutea anumitor dispoziții ale noii lor legi comerciale — măsuri de represalii împotriva unor state ale căror practici comerciale sînt apreciate a fi neloiale (de pildă, India și Brazilia au fost înscrise pe o „listă neagră"). Însuși directorul general al G.A.T.T., Arthur Dunkel, a chemat discret la ordine S.U.A., la începutul acestei luni, punîndu-le în gardă asupra oricărei măsuri unilaterale și discriminatorii în activitatea de reglementare a diferendelor comerciale pe care le au cu alte țări. Dunkel a apreciat drept „justificată" îngrijorarea manifestată de numeroase țări, în perspectiva „unei aparente tendințe de a se încerca o soluționare a dificultăților comerciale prin intermediul adoptării de măsuri unilaterale și discriminatorii, aplicate în afara cadrului G.A.T.T.".

Doina Topor

PRETORIA

„Alegeri" — fără 70 la sută din populație

„În preajma alegerilor, țara prezintă imaginea unui stat polițist, în care forțele de ordine folosesc gaze lacrimogene chiar și împotriva elevilor care protestează contra sistemului de apartheid, cîinii sînt asmuțiți asupra cetățenilor de culoare ce pătrund în sectorul rezervat albilor, în care sute de demonstranți, ce participă la marșuri de protest, sînt arestați și se iau diferite alte măsuri de reprimare a revendicărilor organizațiilor de opoziție". Astfel prezenta o agenție internațională de presă imaginea Africii de Sud înaintea alegerilor de la 6 septembrie, destinate albilor, metișilor și indienilor, dar nu și negrilor — peste 70 la sută din populație.

În mod normal, convocarea la urne a albilor, metișilor și indienilor trebuia să aibă loc mai tîrziu, peste aproape un an ; devansarea scrutinului a intervenit după ce, la începutul anului, în urma unei congestii cerebrale, șeful statului și, totodată, lider al Partidului Național (la guvern, fără întrerupere din 1948), Pieter Willem Botha, a fost nevoit să cedeze a doua sa funcție lui Frederik de Klerk. Însă, o dată cu trecerea timpului, în sînul conducerii formațiunii politice respective s-a pus, din ce în ce mai des, problema rezolvării „coabitării" Botha-Klerk prin convocarea alegerilor anticipate, deși șeful statului n-a agreat ideea. Mai mult, divergențele acestuia cu Klerk și alți membri ai guvernului, precum omonimul său de la externe („Pik" Botha), s-au ascuțit, astfel încît, în final, Pieter W. Botha (prim-ministru, de la 29 septembrie 1978, și șef al statului, după ce s-a adoptat sistemul prezidențial, de la 14 septembrie 1984) și-a dat demisia la 12 august a.c., președinte interimar devenind, conform prevederilor constituționale, liderul partidului ce deține majoritatea parlamentară (Partidul Național), Frederik de Klerk. Într-un fel, evoluția respectivă a fost anticipată de observatori, care evidențiaseră, în mai multe rînduri, atît încordarea dintre Botha și Klerk, cît și tendința primului de a rămîne, cu orice preț, în fruntea statului, deși chiar conducători ai partidului său îl considerau un om politic depășit, reprezentant al unei etape revolute.

În ce le privește, alegerile nu s-au deosebit de cele precedente decît prin faptul că au fost anticipate. În rest, la urnele separate s-au prezentat doar albii, metișii și indienii (în total — 5,71 milioane cetățeni cu drept de vot), dar nu și cei 26 milioane negri — adică peste 70 la sută din populație ! Este adevărat, agențiile internaționale de presă citează mai mulți observatori, potrivit cărora „este foarte posibil ca acesta să fie ultimul scrutin din Africa de Sud fără participarea majorității de culoare din țară". Cu toate aceste perspective, reacția negrilor n-a fost deloc nesemnificativă, ei au lansat o campanie, la scara întregii țări, în care se cerea boicotarea alegerilor. „Scrutinul rasist nu ne va hotărî viitorul, acest lucru îl vom face noi înșine", declara Jay Naidoo, secretar general al Congresului Sindicatelor Sud-Africane (COSATU).

Potrivit prevederilor constituționale, la noua consultare electorală au avut drept de vot 3,17 milioane albi, 1,78 milioane metiși și 666 000 indieni. De reținut că, după cum s-a stabilit în septembrie 1984, la scrutinul pe baza căruia au fost create Camera Reprezentanților (pentru 80 de deputați ai metișilor) și Camera Delegaților (40 deputați ai indienilor), acestea două au numai rol consultativ, iar hotărîrile luate pot fi oricînd anihilate, în toate „problemele naționale", de majoritatea voturilor albilor din Camera Reprezentanților (166 membri). În consecință, preciza un comentator, în cazul metișilor și indienilor, un rol important îl joacă doar participarea la alegeri, nu și succesul unei anumite grupări politice.

În perspectiva alegerilor s-a opinat că Partidul Național (de 41 de ani la conducerea guvernului), deși este condus acum de Frederik de Klerk, apreciat ca o personalitate cu vederi mai deschise decît P.W. Botha și adaptat, într-un fel, noii situații, ar fi putut pierde, pentru prima oară, majoritatea absolută. (Deținea 123 din cele 166 locuri ale Camerei Reprezentanților). În sprijinul părerii s-a invocat faptul că programul politic prezentat de el (care, între altele, are în vedere eliminarea graduală, în decurs de cinci ani, a principalelor forme de apartheid) n-ar întruni consensul alegătorilor albi. Pînă la urmă, opinia respectivă s-a confirmat numai parțial, Partidul Național pierzînd 30 de mandate, dar revenindu-i cu 9 mai mult (93) decît minimul necesar pentru a guverna, în continuare, de unul singur. Rezultatele au fost apreciate ca „destul de satisfăcătoare" de Frederik de Klerk, pentru care voturile „au acordat un mandat clar" guvernului său spre a „continua politica de reforme prevăzute". Un cîștigător evident este Partidul Democrat (creat în aprilie a.c., în urma unei fuziuni, cu orientare liberală, condus de Zacharias Beer, Denis Worrall și Wynand Malan), care, de la 19 locuri, a ajuns acum la 33, formațiunea politică respectivă declarîndu-se gata să acorde și negrilor drepturile de care se bucură, azi, doar albii.

Un fenomen interesant se înregistrează în cazul Partidului Conservator, de extremă dreapta, condus de Andries Treurnicht. Deși un sondaj de opinie publicat la finele lunii iulie de ziarul „Sunday Times" îl credita cu 52 și chiar 60 de mandate, el a obținut doar 39, față de 22 anterior. Cîștigul său nu este, deci, convingător, ceea ce demonstrează că, în ce-l privește, optimismul unora dintre liderii săi a fost nefondat, exagerat, deși numeroșii săi candidați (dintre cei 763 pe care i-au prezentat diferitele partide politice) au dus o campanie acerbă, cu atacuri peste atacuri la adresa principalilor oponenți.

Revenind la cele trei importante partide politice ale albilor, se remarcă faptul că ele au perspective politice diferite. Astfel, Partidul Național (în pofida programului său de reforme) nu intenționează, în nici un caz, să admită ca negrii să dispună de „o majoritate pe care să o folosească, eventual, în detrimentul intereselor albilor". Trebuie menținute cartiere de locuințe și școli separate ale celor două comunități — se susține în programul electoral al acestei formațiuni. Partidul Conservator, care, în anul 1982, s-a separat de Partidul Național, sprijină, cu și mai mare fermitate, principiile apartheidului. În schimb, democrații sînt de acord să aibă loc negocieri cu toate grupările, inclusiv cu Congresul Național African (A.N.C.), care acționează în condiții de ilegalitate. De altfel, recent, la Harare (Zimbabwe), au avut loc convorbiri între 30 de juriști albi sud-africani și reprezentanți de frunte ai A.N.C. Democrații cer, însă, adoptarea unei clauze potrivit căreia, după abolirea sistemului de apartheid, să fie asigurată „supraviețuirea politică a albilor și a celorlalte minorități".

Congresul Național African, cea mai veche mișcare de eliberare de pe continentul negru, a declarat din nou, înaintea alegerilor pentru parlamentul tricameral, că este dispus să negocieze cu guvernul de la Pretoria, cu condiția ca acesta să acorde amnistie deținuților politici, să ridice interdicția asupra organizațiilor de opoziție, să pună capăt stării de urgență din țară și să retragă armata și poliția din „townships"-uri — orașe locuite doar de negri.

Desigur, dincolo de rezultatele în sine, semnificativă pentru întreaga desfășurare a acestui simulacru de consultare electorală este imaginea de stat polițist pe care am citat-o, după relatările unei agenții internaționale, prezentînd-o în preambulul articolului nostru. Este adevărat, unii comentatori au scris că „albii au votat (doar ei) pentru ultima oară", însă la fel de grăitor este și titlul unui alt comentariu : „Albii (minoritari) votează, iar negrii (majoritari) protestează" ! Este o realitate pe care viitoarea evoluție din Africa de Sud n-o mai poate eluda în continuare.

Dumitru Constantin

BLACKPOOL

T.U.C. și revirimentul sindical

Al 121-lea congres al Confederației sindicatelor britanice (T.U.C.) s-a desfășurat într-o atmosferă net diferită de cea constatată în ultimul deceniu : există din nou speranța că laburiștii pot reveni la putere.

Anul acesta, observatorii vieții politice britanice au remarcat cu surprindere o seamă de modificări ce pot avea implicații sau prelungiri majore în perspectivă. După aproape un deceniu în care a existat tendința apariției unei a treia forțe, menită să zdruncine, dacă nu chiar să spulbere tradiționala dichotomie britanică (două mari partide ce alternează la putere, orice altă forță fiind exclusă, chiar prin sistemul de vot), s-a revenit la înfruntarea a două partide, toate consultările electorale dînd procente infime altor grupări politice. După un deceniu de guvernare conservatoare, în care primul ministru a dorit transformarea radicală a țării — în structurile economice și mentalități — se constată că a fost imposibil să se impună acea așa-numită „revoluție conservatoare" și că cetățeanul britanic a rămas mai mult sau mai puțin fidel tradiției. Un exemplu al acestei eșuări a „thatcherismului" îl constituie modul cum sînt privite sindicatele.

Între direcțiile principale pe care și le-a fixat în urmă cu zece ani guvernul Thatcher, s-a numărat și reforma sindicatelor, premierul fiind hotărît să adopte o linie intransigentă și să limiteze, pe toate căile posibile, acțiunile revendicative de orice fel. Întrucît, în perioada imediat anterioară, un val de greve în mai multe domenii paralizaseră, practic, și activitatea economică și capacitățile guvernului (pe atunci laburist) de a acționa, nemulțumirea unor categorii sociale destul de largi crease o anumită stare de spirit favorabilă premierului Margaret Thatcher și de care acesta a profitat, introducînd în Camera Comunelor și făcînd să fie acceptate succesive legi antisindicale din ce în ce mai restrictive : se interziceau grevele fără consultarea prealabilă, prin vot secret, a membrilor sindicatului ; se interziceau grevele de solidaritate ; se înființa un tribunal special ; se impuneau amenzi mari pentru orice încălcare a noilor stipulații ș.a. În paralel, politica monetaristă a guvernului, cu accent pe reducerea rapidă a inflației, a provocat un val de șomaj fără precedent, rămas și astăzi foarte ridicat (mai precis, mai ridicat decît la revenirea conservatorilor la putere, în urmă cu un deceniu). Or, pe de o parte, amenințate cu penalizări aspre prin lege, iar, pe de altă parte, aflate sub spectrul șomajului, sindicatele și-au moderat atitudinea, față de aceea din deceniile anterioare, și numărul conflictelor sociale a scăzut considerabil, preocuparea principală fiind aceea a găsirii unui loc de muncă. Desigur, greve și alte conflicte de muncă s-au mai înregistrat, unele chiar de durată, în ansamblu însă, grija de căpătîi era găsirea unui loc de muncă și menținerea lui. Astfel că, în 1986, zilele de lucru pierdute în Marea Britanie, ca urmare a grevelor, s-au ridicat la 1,9 milioane, cifra cea mai scăzută după 1963 ; deși această cifră a sporit la 3,5 milioane în 1987, rămînea mult inferioară nivelului de 11 milioane înregistrat în perioada 1977—1986. Dar, în ultimele luni, a apărut un fenomen nou : aceste greve s-au înmulțit, cu toate că politica economică a guvernului nu s-a modificat, influența și rolul sindicatelor în societate s-a redus și guvernul a continuat să se arate opac față de conflictele de muncă. Surprinderea observatorilor a fost că, deși conflictele de muncă (în general, axate pe revendicări salariale) s-au extins la mai multe domenii — docheri, muncitori din transporturi, mecanici ș.a. —, publicul larg n-a privit cu ostilitate aceste acțiuni, ca la începutul deceniului. Practic, comenta un profesor la Universitatea Essex, Ivor Crewe, s-a restabilit „legitimitatea sindicatelor în ochii publicului". Adică grevele nu sînt socotite neîntemeiate.

Dacă, în urmă cu cîteva luni, asemenea afirmații puteau părea speculații, în ultimele săptămîni, mai multe sondaje de opinie descopereau că s-a petrecut cu adevărat o modificare în mentalitate — dar, în nici un caz, nu în sensul dorit de premierul conservator. De pildă, un sondaj MORI-„Sunday Times" constata că o majoritate a britanicilor consideră că proasta conducere a economiei — și nu sindicatele — trebuie blamată pentru problemele Marii Britanii ; iar 80 la sută susțineau că sindicatele au un rol esențial în apărarea intereselor muncitorilor. Alt sondaj (Gallup-„Sunday Telegraph") releva că o proporție majoritară a britanicilor critică guvernul, și nu sindicatele, pentru costul ridicat al vieții și că grevele sînt, astfel, justificate.

Or, aceste opinii trebuie, în mod necesar, alăturate altor coordonate ale tabloului larg britanic : în economie, guvernul nu și-a îndeplinit decît în foarte redusă măsură promisiunile ; inflația a sporit din nou ; preferințele pentru conservatori se reduc, după cum au arătat mai multe alegeri parțiale, ca și alegerile pentru Parlamentul vest-european, la care aceștia au fost drastic înfrînți ; opoziția laburistă, cu care sindicatele au legături vechi, și-a definitivat un nou program ce pare mult mai atrăgător pentru electorat, în felul acesta existînd perspectiva reală ca, la viitoarele alegeri generale, Partidul Laburist să poată reveni la putere, posibilitate la care s-au referit chiar politicieni conservatori.

În egală măsură, în situația sindicatelor britanice s-au mai înregistrat, în ultimii ani, o seamă de fenomene sau tendințe ce preocupă, și ele, conducerea : datorită unor multiple cauze (în primul rînd, amintitei diminuări a radicalismului), numărul membrilor a scăzut, de la 12 milioane, la 8,8 milioane (ca atare, conducerea T.U.C. dorește revigorarea mișcării) ; s-a constatat un proces de fuzionare, mai multe sindicate mici dispărînd (T.U.C. cuprinde azi 82 sindicate, adică aproximativ 83 la sută din sindicaliștii britanici).

Congresul T.U.C., desfășurat săptămîna trecută la Blackpool, a avut loc pe amintitul fundal neașteptat de favorabil, nedorindu-se, pe de o parte, să se „bruscheze" percepția nouă a publicului, iar, pe de altă parte, să se dăuneze în vreun fel șanselor electorale ale laburiștilor. Secretarul general al T.U.C., Norman Willis, nu-și ascundea starea de spirit încrezătoare : cu toate grevele ultimelor luni, în mari sectoare, opinia publică generală nu s-a întors împotriva sindicatelor ; trebuie atrași noi membri, prin încercarea de a genera „un val de entuziasm" în următorii ani — sublinia liderul sindical. Observatorii remarcau un nou optimism, în contextul declinului conservator. Președintele T.U.C., Tony Christopher, declara că „faptul cel mai evident acum este că thatcherismul a ajuns la capăt... Acum, cînd intrăm în anii '90, avem prilejul să ne stabilim noi înșine agenda". Ultimul deceniu al acestui secol va fi marcat de un revirriment al mișcării laburiste și sindicale, a mai spus Tony Christopher, adăugînd că nici sindicatele, nici laburiștii nu trebuie să aștepte căderea guvernului, cu mîinile încrucișate, ci să ajungă la un acord asupra priorităților viitoarei guvernări.

Evitînd să adopte poziții ce pot apărea controversate, congresul T.U.C. n-a insistat asupra acestor priorități. Oricum, teme

---

În această săptămînă...

Cisiordania și Gaza. Intifada — după 21 de luni

La 21 de luni de la declanșarea Intifadei (revolta palestiniană) în teritoriile ocupate de Israel, jertfele umane sporesc bilanțul tragic al represiunilor armatei israeliene. Un copil de 13 ani ucis și alți cincisprezece palestinieni răniți au fost înregistrați la 9 septembrie. A doua zi, lista celor uciși în diverse locuri din Cisiordania și Gaza a crescut cu încă patru palestinieni. Pe măsura scurgerii timpului, confruntările dintre populația palestiniană și forțele de represiune israeliene devin tot mai violente, pietrelor și sticlelor incendiare aruncate împotriva militarilor răspunzîndu-li-se cu grenade lacrimogene, gloanțe de plastic sau de război. Conducerea unificată a revoltei palestiniene sublinia, într-un recent comunicat dat publicității, că, „în fața escaladării represiunii de către forțele de ocupație israeliene împotriva populației noastre (palestiniene), intensificarea Intifadei constituie singura opțiune pentru a obține recunoașterea drepturilor poporului palestinian".

Îndemnurile conducerii unificate a revoltei palestiniene la intensificarea rezistenței și acțiunilor împotriva forțelor de ocupație israeliene sînt considerate ca emanînd de la constatarea regresului în cadrul dialogului diplomatic palestiniano-american de la Tunis, poziția S.U.A. după reuniunea din 14 august provocînd vădită nemulțumire, exprimată public de lideri ai O.E.P., inclusiv de președintele statului Palestina, Yasser Arafat.

Privirile sînt îndreptate acum înspre Cairo, unde, în urma unor largi consultări diplomatice arabe la nivel înalt, s-a constatat o implicare tot mai accentuată a guvernului egiptean în procesul de pace din Orientul Mijlociu și, îndeosebi, în acela al soluționării problemei palestiniene.

Egiptul a prezentat un plan în zece puncte referitor la organizarea de alegeri pe malul de vest (Cisiordania) și în Gaza, în vederea impulsionării procesului de pace în zonă, informează ziarul kuweitian „Al-Qabas". Planul preco-

de dezbatere existente și la precedentele congrese au revenit, cu un plus de acuitate. Firesc, sindicatele au atacat politica economică a guvernului acuzat că creează o societate cu sporite inegalități și au cerut ca un viitor guvern laburist să modifice sistemul de impozite pentru a ușura poverile celor cu salarii mici. Conform și opțiunilor laburiste, sindicatele s-au pronunțat pentru renaționalizări parțiale. Sindicatele au cerut ca un viitor guvern laburist să înlocuiască sau să modifice legile „relațiilor industriale" (antisindicale) introduse de conservatori, atît de restrictive ; nu se indică, însă, laburiștilor ce anume să facă, lăsîndu-se partidului toată capacitatea de a-și elabora politica în acest domeniu, fără a repeta eventualele erori din anii '70. T.U.C. și-a mai exprimat deplinul sprijin pentru „carta socială" a Pieței comune de după 1992 ; s-a pronunțat pentru eliminarea, în următorii 15 ani, a tuturor obiectivelor nucleare ; în dosarul cel mai delicat, T.U.C. s-a pronunțat atît pentru dezarmarea nucleară unilaterală a Marii Britanii, cît și multilaterală, apropiindu-se, și mai mult, de noua poziție susținută de liderul laburist.

Apare evident că, după o perioadă de frămîntări, sindicatele britanice au învățat lecția adaptării la schimbări. Reprezentînd una din forțele sindicale cele mai puternice din lumea occidentală, ele continuă să dețină un rol important în societatea britanică și doresc să-și demonstreze capacitatea de luptă. Chiar dacă în rîndurile lor s-au înregistrat — și continuă să se înregistreze — anumite tensiuni între aripile de stînga și de dreapta (întocmai ca în Partidul Laburist), există conștiința că orice aparență de divizare poate împiedica înfrîngerea conservatorilor și întîrzia revenirea laburiștilor la putere. Mai mult, în ideea acestei reveniri și a adaptării la realități noi, sindicatele nu insistă ca raporturile lor cu laburiștii să se întemeieze pe structurile deceniului trecut, pe care, de altfel, nici conducerea laburistă nu le mai acceptă. Clarificări asupra acestui subiect va aduce, curînd, conferința anuală a Partidului Laburist.

Stelian Țurlea

---

nizează soluționarea problemei palestiniene în două etape și prevede ca alegerile să aibă la bază rezoluțiile 242 și 338 ale Consiliului de Securitate și principiul „teritorii în schimbul păcii". El stipulează, de asemenea, ca arabii din Ierusalimul de Est să participe la alegeri și să se înceteze crearea de noi așezări evreiești în teritoriile ocupate. Planul preconizează, totodată, organizarea de alegeri libere și democratice sub supraveghere internațională, protecția candidaților și o retragere temporară a trupelor israeliene din teritoriile ocupate. Propunerea — remarcă unii observatori — nu prevede participarea directă a O.E.P. la procesul de pregătire a acestor alegeri sau la negocieri, dar lasă poarta deschisă pentru participarea organizației la acest proces. Planul precizează că realizarea unei soluționări pașnice trebuie să asigure drepturile legitime ale poporului palestinian.

Jamal Al-Sorani, membru al Comitetului Executiv al O.E.P., a arătat, într-o declarație făcută ziarului „Al-Ittihad" din Emiratele Arabe Unite, că Organizația pentru Eliberarea Palestinei acceptă planul egiptean în zece puncte privind organizarea de alegeri în teritoriile ocupate.

HAGA

După alegerile legislative — confirmări și incertitudini

La 6 septembrie, 11 milioane de olandezi cu drept de vot au fost chemați la urne pentru desemnarea noii componențe a Camerei Deputaților. Scrutinul anticipat de săptămîna trecută a fost organizat ca urmare a declanșării crizei politice de la 2 mai.

Un scrutin al „confirmărilor". Așa cum arătau și ultimele sondaje de opinie de la încheierea campaniei electorale, majoritatea alegătorilor își acordau sprijinul față de creștin-democrați (principalul partid al coaliției guvernamentale demisionare), conduși de Ruud Lubbers, care a deținut deja două mandate ca lider al cabinetului. Rezultatele recentului scrutin au confirmat, astfel, „pulsul" preelectoral, Partidul Creștin-Democrat menținîndu-și cele 54 de mandate în Camera Deputaților. Partidul Muncii (socialist — P.V.D.A.), condus de Wim Kok, — principala formațiune a opoziției — a obținut 49 de mandate, cu trei mai puțin decît în camera dizolvată. La Haga se apreciază că socialiștii au realizat un mare succes, ceea ce le conferă posibilitatea de a fi un partener suficient de puternic în alcătuirea coaliției viitorului guvern. (De notat că, în Olanda, sistemul electoral, denumit proporțional integral, nu permite obținerea de către un singur partid a majorității absolute în parlament. În consecință, formațiunea politică ce deține cele mai multe mandate este însărcinată cu formarea unui guvern de coaliție).

În ceea ce-i privește pe liberali, reuniți în Partidul Popular pentru Libertate și Democrație (V.V.D.), aceștia au obținut numai 22 de locuri în Camera Deputaților, față de 27 la precedentele alegeri din 1986. Înfrîngerea este considerată a fi „simptomatică", îndeosebi ca urmare a votului de neîncredere pe care liberalii l-au avansat în luna mai — în fapt, cauza declanșării crizei politice și a convocării de alegeri generale anticipate (conform prevederilor constituționale, scrutinul trebuia să aibă loc în luna mai a anului viitor).

Motivul „detașării" liberalilor de partenerii săi de coaliție, creștin-democrații, l-au reprezentat pozițiile divergente privind modalitățile de finanțare a unui program guvernamental de luptă împotriva poluării. Presa olandeză este de părere că V.V.D. este, de altfel, „marele învins" al recentelor alegeri legislative, regresul pronosticat în sondajele de opinie fiind confirmat de decizia urnelor. Însuși liderul liberal, Joris Voorhove, a recunoscut, după difuzarea rezultatelor finale, înfrîngerea partidului său și a admis că votul nefavorabil este o „dovadă a dezaprobării electoratului, care s-a pronunțat pentru «ruperea» precedentei coaliții", relevă agenția „EFE".

Între partidele care au realizat un rezultat favorabil la recentul scrutin se numără și Democrații '66 (centru-stînga), condus de fostul ministru al apărării, Hans van Mierlo, cu 12 mandate, față de 9 în Camera dizolvată. Teoretic, aceștia ar putea constitui o formațiune a viitoarei coaliții guvernamentale.

Comentînd rezultatele scrutinului de la 6 septembrie, cotidianul olandez „De Volkskrant" este de părere că acesta a confirmat popularitatea premierului Ruud Lubbers, dar a pus în evidență tendința electoratului către o schimbare a coaliției.

O „problemă deschisă". Procesul de negocieri, care duce la un acord de coaliție și la desemnarea unui nou prim-ministru, este extrem de complicat în Olanda, durînd, în medie, două luni. Totuși, în 1977, s-a înregistrat un „record postelectoral", cînd negocierile au durat 208 zile.

În actuala situație de pe eșichierul politic olandez — cu o nouă configurație —, se pare că decizia urnelor, în favoarea forțelor de stînga, tendință conturată încă de la alegerile generale din 1986, simplifică mai mult discuțiile spre deciziile finale. Așa cum sublinia într-un comentariu și cotidianul economic din Rotterdam, „NRC", „formarea cabinetului este o problemă deschisă". Deocamdată, Ruud Lubbers nu și-a dezvăluit intențiile în legătură cu alegerea unui eventual partener de coaliție. Observatorii vieții politice din Olanda consemnează faptul că există posibilitatea ca Partidul Apelul Democrat Creștin (C.D.A.), condus de Lubbers, să alcătuiască o coaliție firească cu socialiștii. De asemenea, în cercurile politice de la Haga se apreciază că Lubbers nu i-a exclus, în mod explicit, pe liberali ca potențiali parteneri în viitorul cabinet. Oricum, pentru moment, situația rămîne incertă. Lubbers va negocia, mai întîi, prin intermediari, în toate amănuntele, un eventual acord de coaliție cu liderul socialist Wim Kok. Ar trebui realizate acorduri în ceea ce privește promisiunile electorale promovate în timpul campaniei de două săptămîni și jumătate : creștin-democrații propun — ca și socialiștii — dublarea cheltuielilor pentru protecția mediului înconjurător și continuarea austerității economice.

Socialiștii, conduși de Wim Kok, se pronunță și pentru majorarea cheltuielilor publice în favoarea păturilor mai sărace ale populației. Dosarul ecologic, ce necesită o grabnică soluționare, este liantul care oferă, deocamdată, posibilitatea celor două partide — C.D.A. și socialiști — să formeze un viitor guvern de coaliție. De fapt, și procentul de participare la vot, de peste 80 la sută, apreciat drept foarte ridicat pentru această perioadă a anului, întărește acest pronostic. Incertitudinea planează, însă, asupra procesului de negocieri, orice posibilitate putînd deveni, în următoarele săptămîni, certitudine.

O știre de ultimă oră anunță că regina Beatrix l-a însărcinat pe reprezentantul partidului Democrat-Creștin, Jan de Koning, cu misiunea de a cerceta și a-i prezenta un raport în legătură cu posibilitățile existente pentru alcătuirea unui nou cabinet. Decizia suveranei nu constituie o surpriză, deoarece același Jan de Koning a fost desemnat, și după alegerile generale din 1986, cu un „mandat exploratoriu".

Mihaela Brumă

OSLO

Premise pentru continuitate

În ultimele zile, mijloacele de informare norvegiene au consacrat spații ample desfășurării campaniei electorale, comentariilor și confruntărilor „pe viu" dintre liderii diferitelor formațiuni politice din țară. În cursul dezbaterilor, au fost conturate prioritățile alegătorilor norvegieni : problema locurilor de muncă, securitatea socială și protecția mediului înconjurător.

Unii observatori politici au încercat să anticipeze rezultatele alegerilor din 11 septembrie — bineînțeles, cu rezervele impuse de subiectivitatea sondajelor de opinie — dar, chiar și schițarea, în linii generale, a unor scenarii post-electorale, care să prefigureze posibile alianțe între partidele care evoluează pe scena politică norvegiană, s-a dovedit deosebit de dificilă, din cauza unor elemente de incertitudine, generate de disensiunile existente între diferitele grupări din opoziție.

Ținînd cont de unele reconsiderări de poziție ale alegătorilor, unii analiști au avansat chiar ideea unei viitoare coaliții între laburiști și conservatori — în cazul în care Partidul Muncitoresc, de guvernămînt, ar întruni un număr mai redus de voturi decît cel înregistrat la alegerile anterioare. Această alternativă — puțin realizabilă — este privită de unele cercuri din capitala Norvegiei (inclusiv de reprezentanții patronatului), ca un mijloc eficient pentru „protejarea" cursului economic al țării și, mai ales, pentru evitarea unei „paralizii politice", în cazul în care o coaliție nesocialistă, bazată exclusiv pe compromisuri, ar prelua puterea, sau dacă departajarea dintre forțele politice, în urma alegerilor, nu ar fi suficient de distinctă. Se pune, firesc, întrebarea : de ce ezită analiștii să acorde șanse depline actualului guvern minoritar, condus de primul-ministru laburist Gro Harlem Brundtland ?

Un ultim bilanț al celor trei ani, care au trecut din momentul aplicării unui program de austeritate de către echipa ministerială a premierului Brundtland, indică, pentru Norvegia, una din cele mai rapide reveniri pe un curs economic relativ stabil, „din toată istoria OECD", după cum formulează publicația britanică „The Financial Times". Deficitul la balanța de plăți a țării, care în 1986 se cifra la 40 miliarde de coroane, a fost lichidat, iar în 1989 Norvegia înregistra, la acest capitol, un surplus de 20 miliarde coroane. Rata inflației a fost redusă de la zece la sută, în 1986, la 4.7 la sută, Norvegia menținîndu-și, astfel, competitivitatea la cote egale cu partenerii săi comerciali. Aplicarea măsurilor restrictive privind salarizarea a avut ca efect stabilizarea costurilor de producție, iar productivitatea a crescut la patru la sută. Totodată, s-au dezvoltat industriile manufacturiere ; o conjunctură favorabilă pe piața mondială a permis Norvegiei, prin diversificarea industriilor de uscat, să-și atenueze, într-o oarecare măsură, dependența economică față de veniturile realizate din industria petrolieră. Exporturile de nichel, aluminiu, produse chimice, diverse servicii au permis compensarea „golului" valutar înregistrat în 1986 la vînzările de țiței și gaze naturale. În total, valoarea exporturilor norvegiene a crescut, între 1986 și iunie 1989, cu 55 la sută.

Desigur, comentează liderii Partidului Muncitoresc, aceste rezultate s-au datorat, în foarte mare măsură, punerii în practică a programului de austeritate economică, inițiat de guvernul Brundtland.

Aparentul paradox între rezultatele obținute, pe plan economic, de guvern, și anumite nemulțumiri ale alegătorilor este motivat de Bjon Skogstand Aumo, secretar de stat la Ministerul de finanțe, prin faptul că revirimentul economic nu a avut un impact deosebit asupra locuitorilor țării. Nivelul de viață al acestora a stagnat în urma aplicării măsurilor restrictive. Venirea la putere a guvernului Brundtland a coincis cu perioada de criză pe care o traversa Norvegia în anul 1986, în urma scăderii prețurilor la țiței. Saga petrolului norvegian, care dăduse tuturor iluzia unei bunăstări de lungă perspectivă, s-a terminat brusc, afectînd bugetele și puterea de cumpărare a cetățenilor de rînd. Efectele colaterale ale măsurilor de stabilizare economică : o rată ridicată a șomajului (peste patru la sută) și apariția unor probleme sociale mai complexe au contribuit, de asemenea, la instaurarea unui climat de nemulțumire.

„Desincronizarea" dintre ciclul politic și cel economic nu a putut fi ajustată, în ciuda sacrificiilor făcute, comentează reprezentanții guvernului. Orice redresare economică, argumentează ei, reclamă un interval mai mare decît cei trei ani de guvernare laburistă, pentru ca efectele să fie resimțite de populație.

Campania electorală nu a conturat, nici în ultimele zile, un cîștigător clar al alegerilor din 11 septembrie.

Cu toate că forțele opoziției și-au structurat, în mare parte, programele electorale pe speculerea anumitor insuccese ale guvernului actual, punînd, în primul rînd, sub semnul întrebării însăși stabilitatea redresării economice, observatorii au remarcat o anumită reticență în acceptarea acestor programe chiar din partea unor alegători care, în mod tradițional, se alătură conservatorilor. Astfel, cu toate că liderul conservator Jan Syse declara că „trebuie creat un climat de afaceri mult mai optimist", pronunțîndu-se, totodată, pentru o reducere generală a impozitelor, marii industriași norvegieni preferă, se pare, avantajele oferite de politica economică de austeritate a laburiștilor. Bazată pe „un amestec judicios între ajustări economice fine și o extindere controlată a consumului public și particular", agenda electorală a premierului Brundtland conține, se pare, elemente mai credibile decît cele oferite de partidele opoziției.

Disensiunile dintre forțele opoziției, cauzate de problema aderării Norvegiei la CEE, refuzul coalizării unor formațiuni din opoziție cu Partidul Progresului, de extremă dreapta; imposibilitatea găsirii unor teme comune (amănunte prezentate pe larg în numărul 35 al revistei „Lumea") determină pe observatori să vadă puțin probabilă realizarea unei coaliții a forțelor politice din opoziție, care să constituie o alternativă credibilă la actualul guvern. În plus, prin materializarea, pe agendele electorale, a unor subiecte „sensibile", fricțiunile dintre forțele opoziției s-au accentuat. Astfel, conservatorii se mențin ferm pe poziția aderării Norvegiei la CEE și cer lichidarea subvențiilor regionale, în timp ce Partidul de Centru a declarat că dorește exact contrariul. O altă inițiativă a conservatorilor — privatizarea parțială a celei mai mari companii petroliere norvegiene, „Statoil" — se lovește de refuzul categoric al Partidului Creștin Popular, conservatorii pierzînd, astfel, un aliat prețios. Mai mult decît atît, chiar în ajunul alegerilor generale, opoziția nu a putut să decidă nici măcar cine putea fi desemnat viitor prim-ministru.

Pe acest fundal plin de incertitudini, campania electorală a fost dominată de eforturile liderilor diferitelor formațiuni politice de a recîștiga încrederea alegătorilor.

Jan Syse a apelat la loialitatea conservatorilor, justificînd scăderea popularității partidului prin faptul că unii partizani ai formațiunii sale au fost deziluzionați de eșecurile repetate în încercările de a îndepărta, de la conducere, actualul guvern. În momentul prezentării la urne, situația va fi „favorabilă nesocialiștilor", a menționat el. Liderul Partidului Progresului, Carl Hagen, a adoptat un ton mai agresiv, declarînd că, în cazul în care formațiunea sa va deveni cel mai mare partid de dreapta, va fi normal „ca el să fie însărcinat cu formarea noului guvern".

Unele „dueluri" electorale dintre primul ministru Brundtland și conservatorul Syse au avut o savoare aparte, notează comentatorii. La ultima întrevedere dintre cei doi lideri politici, unde primul ministru a analizat inconsistențele programului conservatorilor, Syse a avansat ideea unei coaliții nesocialiste și, parafrazînd o afirmație a premierului — „sîntem cu toții în aceeași barcă" — a menționat că „cei care trebuie să vîslească sînt conservatorii". În acest caz, a replicat primul ministru, ocupanții bărcii ar împărtăși soarta lui Cristofor Columb, care „nu a știut încotro se îndrepta, nu a știut unde se afla, atunci cînd a descoperit America, iar, cînd s-a întors, nici măcar nu a putut spune unde a fost".

În cazul în care actualul echilibru de forțe se va modifica, în urma alegerilor, se comentează la Oslo, sarcina formării unui nou guvern va fi extrem de complexă, din cauza sistemului electoral norvegian, de reprezentare proporțională.

În plus, orice coaliție nesocialistă se va baza exclusiv pe compromisuri și alianțe politice fragile.

În acest context, motivînd că „haosul" politic care ar urma ar fi extrem de dăunător pentru viața politică și economică a țării, premierul Brundtland a anunțat că nu va prezenta demisia echipei sale ministeriale (în situația în care partidul său va pierde în alegeri) decît în momentul în care va pierde și votul de încredere din Parlament. Dar, pentru moment, în capitala Norvegiei, foarte multe cercuri politice văd, în actuala alianță dintre Partidul Muncitoresc și Partidul Socialist de Stînga, singura alternativă viabilă.

■

Momentul începerii comunicării rezultatelor alegerilor generale, de către agențiile de presă, a coincis cu închiderea ediției revistei noastre. Potrivit primelor informații, după numărarea a 99 la sută din voturi, situația mandatelor obținute se prezintă astfel (în paranteze sînt indicate diferențele față de rezultatele alegerilor generale din 1985) : Partidul Muncitoresc 64 (-7), Partidul Conservator 37 (-13), Partidul Progresului 21 (+19), Partidul Socialist de Stînga 17 (+11), Partidul de Centru 11 (-1).

Cu toate că Partidul Muncitoresc a pierdut șapte locuri în Parlament, aliatul său — Partidul Socialist de Stînga — a reușit să „reechilibreze" poziția forțelor de stînga din Storting, prin obținerea, în plus, a celor 11 mandate.

Teoretic, sînt create, astfel, condițiile pentru ca guvernul minoritar condus de primul ministru Gro Harlem Brundtland să rămînă, în continuare, la conducerea țării.

Adrian Dascălu

Congresul U.C.D.: în căutarea coeziunii

Congresul de la Bremen al Uniunii Creştin-Democrate, cel mai puternic partid al coaliţiei guvernamentale vest-germane, se anunţa a fi cel mai dificil pentru preşedintele său, cancelarul Helmut Kohl. Pe de-o parte, pentru că înfrîngerile dureroase suferite de creştin-democraţi în ultimele scrutinuri locale şi cu prilejul alegerilor pentru reînnoirea Parlamentului vest-european, de la 18 iunie, au multiplicat disensiunile interne şi, implicit, criticile la adresa liderului, aşteptîndu-se, în cursul congresului, o clarificare a cauzei eşecurilor electorale şi măsuri de redresare a acestei tendinţe. Miza o constituia amploarea sprijinului pe care se poate bizui şeful guvernului vest-german din partea partidului său, cu 15 luni înaintea alegerilor generale federale. În acelaşi timp, Helmut Kohl trebuia să explice delegaţilor de ce a hotărît, la sfîrşitul lunii august, să înlocuiască din postul de secretar general al U.C.D. pe Heiner Geissler, personalitatea numărul doi în partid. Acesta se bucura de multă popularitate în rîndul militanţilor de bază, decizia provocînd o puternică nemulţumire în cadrul Uniunii Creştin-Democrate, numeroşi membri considerînd că ea ar putea vădi conturarea, din partea lui Helmut Kohl, a unei tendinţe de modificare a tradiţionalului curs, „de centru", al partidului (secretarul general al U.C.D. interpreta „concedierea" sa drept „un semnal într-o direcţie politică greşită"). Hotărîrea lui Helmut Kohl de a-l elibera din funcţie pe H. Geissler, considerat promotor al deschiderii U.C.D. spre forţele de „centru-stînga", a stîrnit vii polemici, în primul rînd datorită modului ei de adoptare, unilateral, reproşurile relevînd că, în locul consultărilor, liderul creştin-democrat a preferat să-şi însuşească analiza mai multor responsabili ai aripii de dreapta a U.C.D. şi, mai ales, a aliaţilor din Uniunea Creştin-Socială (U.C.S.), care au apreciat că „flirtul" politic al secretarului general al Uniunii Creştin-Democrate cu alegătorii de centru-stînga ar fi determinat avansul puternic al forţelor de extremă-dreapta, ce a afectat, în alegerile locale, cele două uniuni creştine. Lucrurile deveniseră şi mai complicate pentru Helmut Kohl, întrucît mai multe personalităţi ale U.C.D. — în special preşedinta Bundestagului, Rita Süssmuth, precum şi miniştrii-prezidenţi ai landurilor Baden-Württemberg şi Saxonia Inferioară, Lotar Späth şi, respectiv, Ernst Albrecht — s-au distanţat public de decizia cancelarului.

Înaintea congresului de la Bremen, liderul U.C.D. a reuşit, însă, să-şi ralieze instanţele conducătoare ale partidului, liniştindu-i asupra temerilor legate de o modificare a cursului politic. După o reuniune a Prezidiului U.C.D., Helmut Kohl declara presei că nici unul din membrii acestuia nu şi-a anunţat intenţia de a-şi prezenta candidatura împotriva sa, în cursul congresului de la Bremen. Conducerea U.C.D., a afirmat cancelarul, a acceptat, de asemenea, dreptul preşedintelui partidului de a propune congresului un nou secretar general. H. Kohl a subliniat că această schimbare este determinată de motive legate de persoane şi nu de o modificare a politicii urmate. „U.C.D. va rămîne un partid popular de centru", a spus el.

Turul de forţă reuşit de lider în cadrul conducerii nu a diminuat, însă, starea de spirit critică, numeroşi delegaţi venind la Congresul din Bremen animaţi, potrivit agenţiei „DPA", de o „mînie rece". De altfel, după cum informează presa vest-germană, discursul rostit de Helmut Kohl, în care accentul a fost pus pe chemarea la „coeziune", asigurînd de continuarea politicii „de centru" şi de „stricta delimitare" faţă de Partidul Republican de extremă dreaptă, a fost urmat de peste 40 de intervenţii, care au arătat că deosebirile de păreri în U.C.D. nu au diminuat în intensitate, că temerile de o „alunecare" spre dreapta a partidului, care i-ar putea provoca o puternică hemoragie de sufragii la viitoarele alegeri parlamentare federale, nu au putut fi risipite. „Preşedintele U.C.D. şi cancelarul, scria ziarul «Ruhr-Nachrichten», nu a adus noutăţi în faţa delegaţilor. În ultimii ani, Uniunea Creştin-Democrată a fost chemată tot mai frecvent la o mai mare coeziune, la mai mult curaj, la un mai pronunţat sentiment al valorii sale şi la o mai mare mîndrie faţă de rezultatele obţinute. Şi dacă H. Kohl a afirmat că acum se pune problema intensificării activităţii de convingere, de mai multă apropiere de cetăţeni şi de a atrage în rîndurile partidului mai multe femei şi tineri, şi acestea sînt cerinţe care au mai fost auzite şi care n-au dat prea multe rezultate".

Neliniştea în faţa unui derapaj spre „dreapta" a U.C.D. a fost alimentată, potrivit observatorilor, de reluarea, de către Helmut Kohl, în discursul său, a unor aprecieri aflate în contradicţie cu afirmata dorinţă de contribuţie la edificarea unei Europe a păcii, securităţii şi înţelegerii. Sînt citate, astfel, aserţiunile care leagă, practic — după cum relatează agenţiile de presă —, „intrarea Europei într-o nouă etapă" de ceea ce el denumea „sfîrşitul apropiat al ideologiei comuniste", precum şi afirmaţii care promovează, în esenţă, strategia destabilizării în unele ţări socialiste, prin declararea sprijinului U.C.D. pentru procese menite, în fapt, să stimuleze renunţarea la principii de bază ale socialismului şi revenirea la democraţia de tip occidental.

În orice caz, discursul cancelarului vest-german nu a stîrnit impresia pe care, probabil, sconta în rîndul delegaţilor şi, desigur, şi mai puţin în rîndul electoratului. Dacă acesta din urmă îşi va spune cuvîntul abia la sfîrşitul anului viitor, congresul de la Bremen a reacţionat destul de semnificativ. Helmut Kohl a înregistrat, în realegerea sa în funcţia de preşedinte al U.C.D., la care nu a avut contracandidat, cel mai slab rezultat din cariera sa de lider al partidului, care numără 16 ani, voturile împotrivă — 147 — trecînd sensibil de dublul nu-urilor pronunţate în alegerile anterioare pentru acest post, din 1987. Alţi 20 de delegaţi s-au abţinut de la vot. Totalul celor care au participat la scrutin a fost de 738 delegaţi.

Heiner Geissler a fost ales în rîndul celor şapte vicepreşedinţi ai U.C.D., postul său urmînd să fie preluat de Volker Rühe, vicepreşedinte al fracţiunii UCD/UCS în Bundestag. Congresul a ales, de asemenea, ca vicepreşedinţi ai partidului, pe Norbert Blum, ministrul federal al muncii, Ernst Albrecht, ministrul-prezident al landului Saxonia Inferioară, Gerhard Stoltenberg, ministru federal al apărării, Rita Süssmuth, preşedinta Bundestagului, Christa Thoben, deputată în parlamentul landului Rhenania de Nord-Westfalia, şi Walter Wallmann, ministru-prezident al landului Hessa. O surpriză a constituit-o, potrivit observatorilor, nerealegerea, în rîndul vicepreşedinţilor U.C.D., a lui Lothar Späth, ministru-prezident al landului Baden-Württemberg, al cărui nume fusese vehiculat, la un moment dat, ţinîndu-se seamă de dificultăţile întîmpinate de Helmut Kohl în partid, ca un posibil candidat al U.C.D., la funcţia de cancelar federal în viitoarele alegeri.

Vasile Crişu

Declaraţia Agerpres

în legătură cu trecerea ilegală în Republica Federală Germania, prin R. P. Ungară, a unor cetăţeni din Republica Democrată Germană

Opinia publică din ţara noastră a luat cunoştinţă cu legitimă îngrijorare despre acţiunea ilegală a Republicii Federale Germania de ademenire şi aducere, prin Ungaria, a unui mare număr de cetăţeni ai Republicii Democrate Germane. Această acţiune, care contravine în mod flagrant acordurilor şi convenţiilor internaţionale, normelor de relaţii dintre state independente şi suverane, reprezintă un amestec deschis în treburile interne ale R.D. Germane, o gravă încălcare a drepturilor omului, a legilor naţionale şi legislaţiei altor state, înscriindu-se în campania organizată de cercurile revanşarde, revizioniste şi şovine împotriva ţărilor socialiste, a socialismului în general.

Este de neînţeles atitudinea autorităţilor din Republica Populară Ungară, care, nesocotind înţelegerile bilaterale convenite cu R.D. Germană, admit şi chiar înlesnesc trecerea ilegală, prin Ungaria, a cetăţenilor din Republica Democrată Germană spre Republica Federală Germania.

Este necesar ca Republica Federală Germania să înceteze aceste acţiuni împotriva Republicii Democrate Germane, care contravin prevederilor înscrise în Actul final al Conferinţei de la Helsinki, afectează climatul general european, cauza întăririi încrederii, colaborării şi păcii în Europa şi în lume.

MINERI. *Poliția operează arestări în rîndul minerilor de la mina de cărbune Clinchfield (SUA), aflați în grevă din luna aprilie a.c.*

1000+1

Datorii

Comunitatea internațională trebuie să acorde o atenție deosebită propunerilor de soluționare a crizei datoriilor, înainte ca frustrarea țărilor în curs de dezvoltare, provocată de stagnare, să le determine să încerce să soluționeze în mod unilateral problema datoriei, se arată în raportul anual al Conferinței O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.). Analizînd recentele evoluții în domeniul datoriilor externe, raportul relevă că există o mare discrepanță între ajutorul de care au nevoie țările debitoare pentru atenuarea poverii datoriilor lor și ajutorul acordat pînă acum de țările creditoare. Deși noile împrumuturi de pe piețele de capital au rămas în continuare reduse, ratele dobînzii continuă să crească de la jumătatea anului 1988. Frustrarea provocată în ritmul lent al noilor împrumuturi și al reducerii datoriei a determinat o schimbare importantă în concepția oficială asupra problemei datoriilor, în sensul că guvernele țărilor creditoare ar trebui să-și aducă o mai mare contribuție la reducerea datoriei și a serviciului acesteia, relevă raportul.

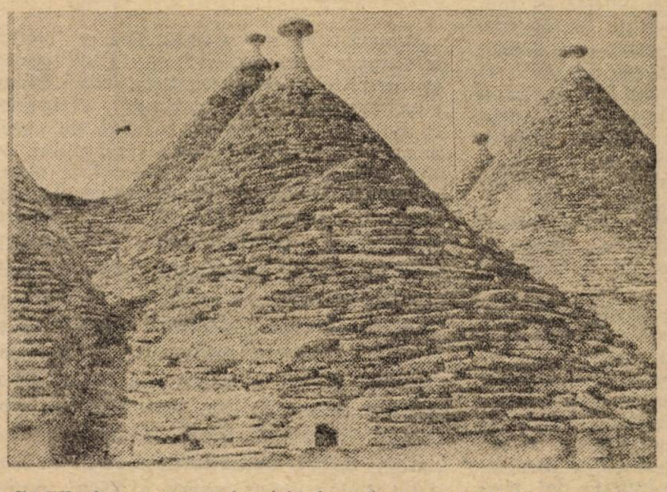

CASE. *Aceste acoperișuri în formă piramidală sînt construite din pietre suprapuse, fără mortar. Valle d'Itria, în Apulia (Italia), numără 25 000 de asemenea case, denumite „trullo". Construite în Evul Mediu, casele au o singură cameră. În cazul în care familia era numeroasă, se construia o a doua casă, alături de cea veche. Azi, în orașul Alberobello, ele constituie centre de atracție turistică, adăpostind magazine cu produse tipice regiunii*

Dialog

Într-un interviu acordat publicației tunisiene „Al Shorouk" și citat de agenția „MEN", directorul general al Departamentului Politic al OEP, Abdel Latif Abu Hagla, a apreciat că dialogul americano-palestinian „se află în impas". El a confirmat, totuși, că partea palestiniană nu intenționează să suspende dialogul, dar că dorește ca acesta să fie eficient și să aibă un obiectiv clar. Abu Hagla a relevat că OEP așteaptă de la Statele Unite un răspuns la întrebările în legătură cu dreptul poporului palestinian la autodeterminare și aplicarea rezoluțiilor Consiliului de Securitate, pe baza principiului „teritorii în schimbul păcii". El a evidențiat, totodată, importanța intensificării eforturilor în vederea convocării unei conferințe internaționale de pace în Orientul Mijlociu și a arătat că OEP continuă consultările în acest sens.

Militarizare

În ciuda opoziției opiniei publice din întreaga lume față de proliferarea armelor nucleare, SUA își mențin hotărîrea de a moderniza potențialul lor nuclear strategic. Într-o cuvîntare rostită la Baltimore, președintele SUA, George Bush, a apreciat că modernizarea armelor respective ar fi „vitală" pentru SUA. Printre prioritățile programului de înarmare al SUA, el a amintit crearea unor sisteme de rachete mobile cu baza la sol, continuarea programului „Trident" pentru forțele navale, realizarea bombardierului „Stealth B-2" și continuarea programului „Inițiativa de Apărare Strategică" (S.D.I.), vizînd militarizarea Cosmosului. George Bush a respins, totodată, propunerea Camerei Reprezentanților de a reduce bugetul Pentagonului.

Deșeuri

Africa, America Latină și țările din bazinul Caraibilor, dar și o serie de regiuni din Asia sînt utilizate ilicit drept locuri de stocare a deșeurilor industriale ale țărilor dezvoltate — se arată într-un raport al secretarului general al ONU, Javier Perez de Cuellar, ce va fi prezentat celei de-a 44-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. În document se arată că este dificil să se facă o evaluare cantitativă a volumului transportului ilicit de reziduuri peste granițe, însă creșterea numărului de oferte făcute de către țările dezvoltate țărilor în curs de dezvoltare privind construirea de întreprinderi pentru reciclarea deșeurilor face să se presupună că acest volum este în continuă creștere. În perioada 1950—1985, volumul producției de materii chimice organice a sporit, pe plan mondial, de circa 25 de ori și de același număr de ori a sporit și volumul deșeurilor. Una dintre principalele surse de reziduuri exportate sînt — potrivit raportului — Statele Unite. Mexic, Panama, Guineea și alte țări au declarat public că SUA au introdus ilicit deșeuri toxice pe teritoriul lor. De asemenea, țările vest-europene transportă deșeuri toxice în alte regiuni ale lumii, uneori în mod ilicit. Relevînd că, și pe viitor, acest fenomen periculos riscă să prolifereze, secretarul general al ONU cheamă la ratificarea și respectarea Convenției de la Basel privind controlul transportării peste granițe a deșeurilor periculoase, adoptată în luna martie a.c.

Intenții

În alocuțiunea rostită la o întrunire în orașul Kuroiso, lidera Partidului Socialist din Japonia, Takako Doi, s-a pronunțat în favoarea limitării serioase a sferei de acțiune a Tratatului de securitate japono-american și a reducerii activității forțelor armate nipone — transmite agenția „TASS". Intenționăm să renunțăm la creșterea înarmărilor, a declarat ea, subliniind că, în cazul în care opoziția, condusă de socialiști, va veni la putere, tratatul japono-american va rămîne în vigoare, dar accentul în relațiile cu SUA va fi transferat de la colaborarea militară la cea economică. Takako Doi a cerut respectarea strictă a celor „trei principii nenucleare" formulate de Japonia, — a nu produce, a nu introduce și a nu avea arme nucleare ; de asemenea, ea s-a pronunțat pentru încetarea manevrelor militare comune, reducerea și retragerea parțială a bazelor americane de pe teritoriul Japoniei, precum și limitarea funcțiilor forțelor armate nipone numai la apărarea teritoriului, spațiului aerian și maritim ale țării. (Anterior, într-o declarație făcută la Tokio, lidera P.S.J. a arătat că, la alegerile generale ce urmează să se desfășoare anul viitor, partidul său intenționează să prezinte 180 candidați — număr record pentru această formațiune politică).

Păduri

Numeroase intervenții din cadrul reuniunii de la Viena consacrate examinării situației fondului forestier în lume au scos din nou la iveală date alarmante privind reducerea suprafețelor împădurite și efectele negative ale exploatării neraționale a pădurilor Terrei — relatează agenția „A.D.N.". Astfel, în lume dispar anual, datorită tăierilor masive, între 12 și 15 milioane hectare de păduri, care nu mai sînt înlocuite prin acțiuni de replantare. În unele țări din vestul Africii și sudul Asiei, suprafețele acoperite cu păduri s-au redus cu peste 50 la sută în ultimii cîțiva ani. Au fost distruse prin ardere mari zone împădurite și în America Latină.

TIMBRE. *Cu ocazia aniversării a zece ani de la deschiderea Centrului ONU de la Viena, Administrația poștală a Națiunilor Unite a emis această serie de șase timbre*

Șomaj

Din datele statistice publicate la Bruxelles reiese că, în iulie acest an, în țările membre nu s-a înregistrat nici un fel de ameliorare în ce privește utilizarea forței de muncă, rata șomajului fiind de 9,3 la sută. În practică, aceasta înseamnă că peste 14 milioane de oameni, din cele 12 state din Piața comună, nu pot beneficia de dreptul lor la muncă. Se precizează că rata șomajului în rîndurile femeilor este peste media înregistrată pe ansamblul CEE, de 12,2 la sută, iar proporția tinerilor fără locuri de muncă permanente este de 17,8 la sută.

Fonduri

Ministrul adjunct de externe iranian, Mohammed Besharati, a cerut S.U.A. să deblocheze, „fără nici un fel de condiții prealabile", fondurile Iranului aflate în băncile americane. Într-un interviu acordat ziarului „Teheran Times", el a precizat că înghețarea bunurilor iraniene în S.U.A. „încalcă legile și normele diplomatice internaționale". Besharati a declarat, totodată, că „în prezent nu există nici o mediere între Teheran și Washington" pentru restabilirea relațiilor diplomatice rupte în 1980, deși S.U.A. au trimis, prin diverse canale, mai multe mesaje guvernului iranian. Aceste mesaje s-au referit, în special, la situația ostaticilor americani din Liban, a subliniat Besharati.

Ploaie

O ploaie torențială, însoțită de puternice rafale de vînt și de descărcări electrice, s-a abătut, sîmbătă 9 septembrie, asupra capitalei Italiei, provocînd importante daune materiale. După cum precizează agenția „ANSA", nu s-au înregistrat victime. Cel mai mult au avut de suferit șantierele de construcții pentru campionatul mondial de fotbal, programat să se desfășoare la Roma, în 1990.

Prerogative

Președintele Turciei, Kenan Evren, a declarat că, potrivit prevederilor constituționale, în cel mai scurt timp se va retrage din funcția de șef al statului — transmite din Ankara agenția „TASS". În alocuțiunea rostită la ceremonia de deschidere a celei de-a 5-a ședințe a Comitetului permanent pentru colaborare economică și comercială al Conferinței Islamice, al cărui președinte este, el a subliniat că va transmite prerogativele sale „personalității ce va fi desemnată de Marea Adunare Națională", în luna noiembrie.

Școli

Taxele școlare pentru frecventarea colegiilor în SUA vor înregistra, în 1989, o nouă creștere. Potrivit estimărilor, creșterea va ajunge la 9 la sută în unele colegii particulare. Media costurilor la un colegiu particular de patru ani este de 12 365 de dolari, iar la un colegiu public — 7 417 dolari. Cifrele anunțate, scrie ziarul „The Washington Post", ne aduc aminte că cheltuielile pentru frecventarea unui colegiu sînt descurajatoare, la unele dintre acestea taxele apropiindu-se de 22 000 dolari.

Efective

Franța și-a redus efectivele militare din Ciad de la 1 500 la 1 300 de persoane, prin retragerea unui detașament staționat în Faya-Largeau, a anunțat ministrul apărării, Jean Pierre Chevenement, precizînd că va fi redus, treptat, și numărul avioanelor de luptă. El a relevat că această măsură — interpretată de comentatori ca fiind, deocamdată, simbolică — a devenit posibilă ca urmare a semnării, la 31 august, a acordului dintre Ciad și Libia asupra soluționării pașnice a disputei lor teritoriale.

Stele

Cel mai mare catalog de stele care a fost editat vreodată a apărut de curînd în S.U.A. El cuprinde date privind coordonatele și strălucirea a 18 819 291 de asemenea corpuri cerești, înscrise pe dischete (discuri speciale pe care se înregistrează datele stocate în memoria unui computer). Dacă ar fi tipărit, catalogul ar avea circa 400 de volume, cu o greutate totală de o tonă. Pentru realizarea catalogului, specialiștii de la Space Telescope Science Institute din Baltimore au avut nevoie de opt ani.

Cheltuieli

Uniunea Sovietică — informează agenția „TASS" — a alocat, în acest an, pentru dezvoltarea cosmonauticii, 6,9 miliarde ruble, din care 1,7 miliarde destinate cercetărilor științifice și cercetărilor în scopul dezvoltării economiei naționale, iar 3,9 miliarde — domeniului militar. Sistemul cosmic „Buran" a costat 1,3 miliarde ruble. Datele menționate au fost publicate de săptămînalul sovietic „Argumenti i Fakti". Pentru comparație, publicația a relatat despre cheltuielile SUA în scopul exploatării spațiului cosmic. Astfel, în 1989, această țară a alocat 29,6 miliarde de dolari. Pentru economia națională și știință au fost destinate 3 miliarde dolari, pentru domeniul militar — 22,8 miliarde de dolari, iar pentru sistemele multifuncționale — 3 miliarde dolari. Publicația — arată „TASS" — propune să se reflecteze asupra redistribuirii raționale a sumelor destinate scopurilor militare pentru soluționarea sarcinilor economiei naționale, pentru satisfacerea cerințelor actuale ale industriei, agriculturii, științei.

Imprudențe

În total 715 persoane au murit înecate în timpul vacanței de vară în Japonia, se arată într-un raport oficial citat de agenția „Kyodo". Deși cifra respectivă reprezintă o diminuare a cazurilor față de anii precedenți, nivelul unor asemenea accidente mortale se menține ridicat.

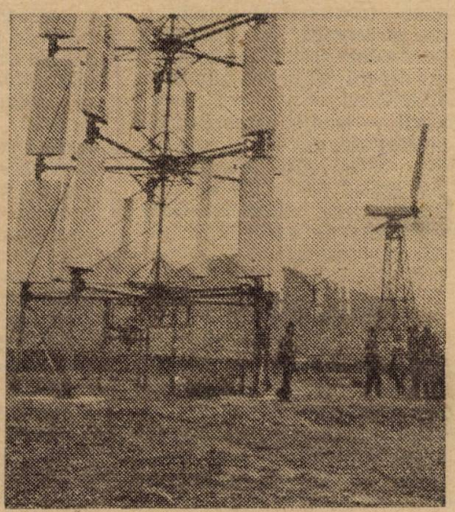

EOLIANĂ. *Generatoare eoliene de 250 000 kW, fabricate de Uzina constructoare de mașini nr. 2 din Deyang, provincia Sichuan, au fost instalate la Badaling, în apropiere de capitala R.R. Chineze*

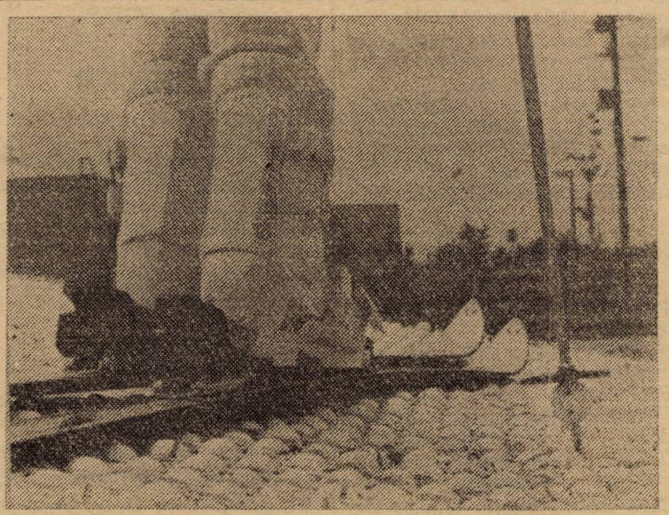

PÎRTIE. *Japonezul Koichi Nagohisa, din orașul Takaoka, a construit o pîrtie artificială de schi, pentru sezonul estival : zăpada a înlocuit-o cu... mingi de golf. Lungimea originalei pîrtii este de 15 metri*

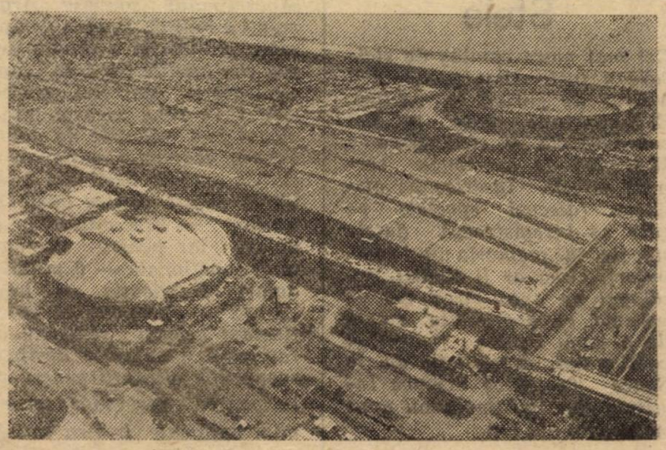

COMPLEX. *La Tokio, se află în fază de construcție Makuhari — cel mai mare complex expozițional din Japonia*

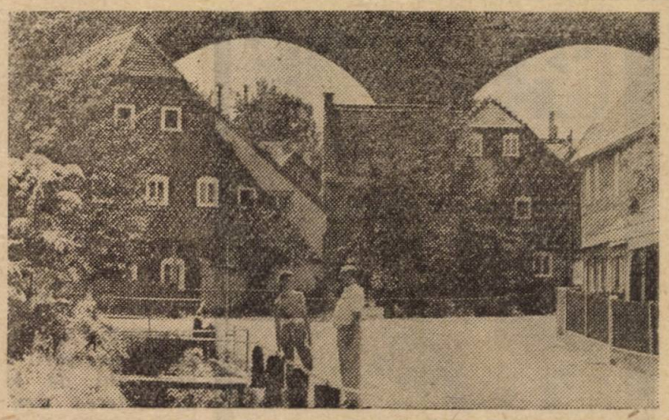

MONUMENTE. *Imagine din Obercunnersdorf, de lîngă Dresda (R.D. Germană), localitate cunoscută prin clădiri cu valoare istorică*

1000+1

Confruntare

Administrația SUA a hotărît să dea în judecată municipalitatea orașului Oakland pentru faptul că a proclamat acest oraș drept zonă denuclearizată. Decizia guvernamentală este viu contestată de locuitorii orașului. Reamintim că, în cursul unui referendum desfășurat anul trecut, 57 la sută dintre locuitorii Oaklandului s-au pronunțat în favoarea proclamării acestui oraș drept zonă liberă de arme nucleare. La Oakland — remarcă observatorii — se află depozitul de componente nucleare pentru flota SUA din Pacific. În SUA există peste 150 de asemenea zone denuclearizate proclamate de autoritățile diferitelor localități.

Pregătiri

La Macao, a avut loc o întîlnire între șefii delegațiilor chineză și portugheză din cadrul grupului mixt de legătură. Cu acest prilej — precizează „China Nouă" —, s-a procedat la un schimb de păreri în legătură cu pregătirea viitoarei reuniuni a grupului, care urmează să aibă loc la 5 decembrie. Cele două părți vor discuta, la acea dată, probleme legate de apartenența Macao la organizațiile maritime internaționale, în calitate de port liber, și participarea, în cadrul Acordului General pentru Tarife și Comerț (GATT), ca zonă tarifară independentă.

Joncțiune

La 8 septembrie, în primele ore ale dimineții, a avut loc joncțiunea pe orbita circumterestră a navei cosmice sovietice pilotate „Soiuz TM-8" și a complexului științific orbital „MIR" — informează agenția „TASS". După verificarea ermetizării sistemului de cuplare, cosmonauții Aleksandr Viktorenko și Aleksandr Serebrov au pătruns în interiorul stației orbitale „MIR". Complexul științific orbital „MIR" evoluează pe orbită de mai bine de trei ani și jumătate, dintre care 880 de zile în regim pilotat. Cei doi membri ai echipajului au „deconservat" stația „MIR", procedînd la descărcarea navei automate de transport „Progress M". Ei vor continua programul de cercetări și experimente științifice în domeniile astrofizicii, biologiei cosmice, medicinei și tehnologiei. Programul ulterior prevede cuplarea stației orbitale „MIR" cu alte două module specializate, dotate cu aparatură științifică și noi instalații, în vederea sporirii eficienței cercetărilor în interesul științei și economiei naționale sovietice. Potrivit datelor telemetrice, sistemele de bord ale complexului orbital funcționează normal. Starea sănătății celor doi cosmonauți este bună — precizează „TASS".

Deficite

Una din cauzele scăderii ratei de creștere a economiei mondiale în 1989 și 1990, anticipată în raportul Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), o constituie menținerea marilor deficite — comercial și bugetar — ale Statelor Unite.

Soldați

În orașul Madras, din sudul Indiei, au sosit 700 de militari din componența forțelor indiene de menținere a păcii în Sri Lanka. După cum informează agențiile „P.T.I." și „U.N.I.", ei s-au aflat în acest stat insular timp de 18 luni și au participat la asigurarea securității în timpul alegerilor din provincia nord-estică, precum și al alegerilor prezidențiale și parlamentare. La Delhi, primul ministru al Indiei, Rajiv Gandhi, a declarat că s-a ajuns la un acord cu guvernul din Sri Lanka privind retragerea din această țară a aproximativ 40 000 de militari indieni. El a apreciat că este vorba de „un acord bun", deoarece conține detalii asupra tuturor aspectelor privind retragerea „forțelor de pace", alcătuite din aproximativ 42 000 de militari indieni, dislocați în nord-estul Sri Lankăi.

Cauze

Comisia de stat însărcinată cu investigarea cauzelor prăbușirii, la 3 septembrie, a unui avion „Il-62", aparținînd companiei „Cubana de Aviacion", precizează, într-un raport preliminar, că accidentul s-a produs în condiții meteorologice nefavorabile — respectiv un vînt puternic la joasă altitudine în zona de la capătul pistei aeroportului internațional din Havana, informează agenția „Prensa Latina". Au fost recuperate trei dintre cele patru aparate de înregistrare a datelor zborului (cutii negre), pentru cercetarea cărora sînt necesare 15—20 de zile. În accident și-au pierdut viața 114 pasageri (dintre care 112 cetățeni italieni), 11 membri ai echipajului, precum și aproximativ 45 de persoane din zona locuită asupra căreia s-a prăbușit avionul. Un supraviețuitor, italian, se afla în stare critică.

Fricțiuni

Un nou aspect al fricțiunilor comercial-economice S.U.A.—Japonia : guvernul Statelor Unite a protestat pe lîngă autoritățile japoneze că „Nippon Telegraph and Telephone Corp" nu acceptă participarea nici unei firme străine la proiectarea noii sale clădiri centrale, ce urmează a fi ridicată la Tokio — relatează agenția „Kyodo". Potrivit agenției citate, S.U.A. apreciază că, în acest fel, este încălcat acordul americano-nipon privind deschiderea pentru străini a pieței construcțiilor din Japonia.

Delicte

Miami Beach (Florida) este localitatea cu cel mai mare număr de delicte pe locuitor din Statele Unite — relevă statistici ale FBI. În 1988, în acest oraș au fost înregistrate 17 617 delicte la 100 000 de locuitori, cu 25 la sută mai multe decît în cursul anului anterior. În ordine, în această funestă statistică, Miami Beach este urmat de orașele Atlanta, Portland și Dallas, cu peste 16 000 de delicte la suta de mii de locuitori. Potrivit statisticilor, capitala SUA, Washington, este orașul cu cele mai multe crime, raportate la numărul populației — 369 de asasinate, înregistrate în 1988.

Simenon

Cunoscutul scriitor belgian Georges Simenon a încetat din viață în vîrstă de 87 de ani, la locuința sa din Elveția. El este autorul a peste 300 de romane, traduse în aproximativ o sută de limbi, și creatorul celebrului polițist Maigret, interpretat pe marele ecran de Jean Gabin.

Rubrică realizată de Rodica Dumitrescu

COLUMBIA

Lupta antidrog — o ofensivă fără precedent

(2)

Mafia este încolțită și reacționează cu furie și brutalitate. O camionetă-bombă a explodat, la 2 septembrie, dimineața devreme, în fața clădirii ziarului liberal „El Espectador", din Bogota. A fost primul „mesaj" criminal adresat capitalei columbiene de la lansarea ofensivei guvernamentale antidrog, la 18 august. Camioneta avea la bord circa 150 kg de dinamită. Fusese lăsată la o benzinărie din vecinătatea clădirii ziarului de către trei tineri, care au fugit apoi într-un automobil de furat. În urma exploziei, s-au înregistrat doi morți și 87 de răniți — majoritatea trecători și pasageri ai unor autobuze de transport în comun care circulau în clipa aceea pe stradă —, ca și distrugerea zidurilor, acoperișului și geamurilor clădirii ziarului, avarierea altor edificii din apropiere. În locul unde fusese abandonat camionul a rămas o groapă de 3 m adîncime și 6 m lățime, poliția fiind de părere că intenția celor ce au organizat atentatul era să sară în aer benzinăria — ale cărei rezervoare conțineau 11 000 de galoane de combustibil —, ceea ce ar fi ras complet clădirea lui „El Espectador". Ziarul este cunoscut de multă vreme pentru investigațiile întreprinse și campania sa împotriva traficanților, urmate, de altfel, de uciderea fostului director, Guillermo Cano (1986), și a altor doi ziariști. În ultimele luni, apelurile telefonice de amenințare și intimidare, sosite la redacție, se înmulțiseră. Ziarul — scrie editorialul apărut a doua zi după explozie — „s-a transformat în ținta favorită a mafiei drogurilor pentru a se lovi, astfel, în libertatea de expresie". „Continuăm mai departe", se intitulează editorialul amintit, apărut pe prima pagină a ediției de duminică, „scrisă și scoasă pe dărîmături", cum o descriau alte cotidiene, cu numai 16 din cele 64 de pagini obișnuite, publicate în alb-negru.

Spălarea „narco-dolarilor"

Seria atentatelor organizate de mafie sporește zilnic, în încercarea traficanților de a teroriza populația, de a dovedi forța lor economico-militară și, implicit, dificultatea luptei împotrivă-le. Directorul general al poliției columbiene, generalul Miguel Gomez Padilla, a informat că, în prezent, 80 000 de polițiști sînt, direct sau indirect, angajați în lupta antidrog, la care se adaugă un „corp de elită" de 4 000 de persoane consacrate, zi și noapte, integral acestei bătălii. Surse ale poliției au arătat, în același timp, că traficanții dispun de „anumite zone de influență, unde primesc un ajutor și se pot ascunde". Pe de altă parte, dificultatea depistării rezultă și din specificul topografiei Columbiei, țară muntoasă, cu regiuni întregi de pădure deasă, cu platouri înalte, greu accesibile.

Și totuși, primele capturări n-au întîrziat să apară. Între cei prinși pînă acum se află Eduardo Martinez Romero, consilier financiar și „trezorier" al „cartelului din Medellin". El a fost arestat la 21 august, împreună cu alte 24 de persoane, la ferma „Torrecillas" din localitatea balneară columbiană Tolu. Autoritățile din Bogota l-au extrădat deja, la 6 septembrie, în S.U.A., unde este acuzat a fi o „piesăcheie" în „spălarea banilor murdari" rezultați din activitățile ilicite ale „cartelului din Medellin". Ministrul american al justiției, Richard Thornburgh, a declarat că acuzațiile aduse lui Martinez sînt rodul investigațiilor secrete sub numele de cod „Polar cap" („căciula polară"), care au început în Atlanta și care constituie cea mai amplă anchetă desfășurată în S.U.A. pe tema „spălării" pe scară largă a „narco-dolarilor".

Anul acesta au fost depistate și distruse 288 de laboratoare clandestine

Eduardo Martinez Romero a reușit să scoată din Statele Unite, prin așa-numita „operațiune Mina", importante sume provenite din vînzarea drogurilor, realizînd transferuri bancare electronice între conturi din S.U.A. și din străinătate. El a avut, în 1987, mai multe întîlniri cu diverse persoane pe care le credea specializate în asemenea activități financiare, dar care, în realitate, erau funcționari secreți ai Administrației americane de combatere a drogurilor, DEA. Necunoscînd identitatea lor adevărată, Martinez le-a furnizat valoroase detalii ale operațiunilor de „spălare" a banilor, ca și informații despre organizarea internă a cartelului. El a declarat, cu acest prilej, că, în septembrie 1987, a „spălat" 12 milioane de dolari și că, în mod regulat, transfera sume mari din S.U.A. în străinătate, bani aparținînd în special lui Pablo Escobar Gaviria. Pentru a duce la capăt aceste activități se folosea, drept camuflaj, de negoțul cu bijuterii și vînzarea de aur. Falșii bijutieri și comercianți de aur au strîns, se pare, peste 1,2 miliarde dolari, în monezi metalice, de la vînzătorii ambulanți de cocaină și de la „sediile" dedicate acestui negoț ilegal, aflate la New York, Miami, Houston și Los Angeles. Rețeaua de traficanți a închiriat camionete blindate pentru transportul banilor de metal pînă la Los Angeles, unde alți falși comercianți îi depozitau în bănci din California. Bijutierii cu amănuntul și comercianții de aur obișnuiesc să manevreze mari cantități de bani de metal, astfel încît „operațiunea Mina" a putut funcționa la început fără să stîrnească bănuieli. Din California, Martinez organiza complicate transferuri electronice spre alte bănci din S.U.A., Canada, țări din America Latină și Europa. Pretinșii bijutieri folosiți pentru desfășurarea operațiunii susțineau că banii astfel transferați erau destinați cumpărării de aur brut, dar, în realitate, era vorba de lingouri vopsite pentru a se da impresia că ar fi fost metal prețios. Celor care au participat la afacere, Martinez le plătea comisioane între 7 și 12 la sută.

Alături de „trezorier", au fost, de asemenea, arestate alte două persoane acuzate de punerea la cale a unor operațiuni asemănătoare cu cele organizate de el. În continuare, se speră în capturarea altor membri ai mafiei, mai ales a „capilor" acesteia, despre care autoritățile columbiene dau asigurări că se află în țară. Ca o metodă mai recentă de depistare a lor, guvernul a decis transmiterea unor anunțuri la televiziune, prin care se oferă o recompensă de 100 milioane pesos (250 000 de dolari) celor care furnizează „informații în măsură să ducă la arestarea lui Pablo Escobar sau Rodriguez Gacha". „Se garantează o totală discreție", adaugă anunțul însoțit de fotografiile celor doi presupuși șefi mafioți.

Nimeni nu știe precis, comentează, pe de altă parte, agenția „Prensa Latina", la cît se ridică profiturile mafiei drogurilor care intră anual în Columbia, sumele oscilînd între 5 și 1,2 miliarde dolari. Prima cifră corespunde calculelor oficiale americane și este aproape echivalentă cu valoarea totală a exporturilor anuale columbiene ; cea de-a doua reprezintă o estimare a economiștilor columbieni. Columbia, al doilea exportator mondial de cafea, a realizat, anul trecut, venituri din vînzarea acestui produs de circa 1,5 miliarde dolari. Rezultă că „narco-dolarii" constituie cea de-a doua sursă de devize. Este suficientă, de altfel, trecerea în revistă a bunurilor confiscate șefilor mafiei din Medellin și Cali pentru a le aprecia puterea economică : între altele, reședințe de un lux neobișnuit, zgîrie-nori, arsenale sofisticate, flotile de avioane, elicoptere și iahturi. Confiscarea acestor bunuri, decisă

în cadrul strategiei antidrog a guvernului Barco, urmăreşte tocmai slăbirea forţei economice a mafiei stupefiantelor. Unele surse financiare şi diverse reviste apreciază că numai în Bogota se „spală", la aşa-numitele „ghişee sinistre" ale caselor de schimb, circa 8 milioane dolari pe zi, proveniţi din afacerile cu droguri. Puţini se îndoiesc de faptul că mafia din Medellin şi Cali manevrează mai multe fonduri decît însuşi statul columbian, apreciază aceeaşi agenţie.

Între „Morena" şi „sicarios"

Apariţia traficului de droguri, arată scriitorul şi ziaristul columbian Arturo Alape într-un serial pe tema violenţei şi terorismului, răspunde unor raţiuni economice — consumul nord-american este principalul său stimul —, ceea ce a făcut posibilă naşterea şi dezvoltarea unei categorii ambiţioase şi puternice din punct de vedere economic, în măsură să intre în competiţie sau să pactizeze cu sectoarele politico-economice tradiţionale ale ţării. „Capii" mafiei au cumpărat mijloace de comunicare în masă, ziare şi posturi de radio, au desfăşurat — sfătuiţi de experţi pricepuţi — campanii sociale, aparent umanitare, au făcut donaţii generoase bisericii, s-au implicat în lumea sportului, mai ales a fotbalului, au achiziţionat mii de hectare de teren în zonele rurale şi proprietăţi imobiliare în oraşe. În prezent, mafia drogurilor este „suportul economic" al „războiului murdar" prin care se pretinde „curăţirea" societăţii de elemente aşa-zis nedorite. În această campanie cu consecinţe imprevizibile, traficanţii s-au unit cu unele sectoare ale armatei, cu latifundiari, industriaşi şi comercianţi, cu diverşi politicieni de dreapta. „Războiul murdar" doreşte să creeze o justiţie proprie, pentru care au fost înfiinţate „armate particulare". Violenţa capătă o evidentă nuanţă politică, prin alimentarea unui climat de polarizare a societăţii, prin naşterea unei atmosfere de teamă şi nesiguranţă, prin exacerbarea „pericolului subversiunii" reprezentat de mişcarea de gherilă, în primul rînd, dar şi de orice formă de luptă populară.

Conform unui raport al D.A.S. (poliţia secretă columbiană), înaintat preşedintelui Virgilio Barco la 24 august, crearea noului partid „Mişcarea de restaurare naţională" („Morena"), de extrema dreaptă, reprezintă „un proiect politic" al traficanţilor de droguri, destinat acaparării unui anumit „spaţiu" pe scena naţională. „Morena", arată raportul, este „o confirmare a unui tenebros plan de destabilizare iniţiat de mafia stupefiantelor pentru a-şi proteja interesele". Din momentul creării partidului, la 6 august, cu prilejul unei reuniuni din localitatea Yacopi (180 km nord de Bogota), numele „Morenei" a fost imediat legat de mafia drogurilor, care patronează „escadroanele morţii". Formarea acestei grupări a fost anunţată de secretarul Asociaţiei crescătorilor de vite din Magdalena Medio, Robert Duque, care a declarat că, la alegerile legislative din martie viitor, „Morena" speră să cîştige, în zona sa de influenţă, afectată de o creşcîndă violenţă politică, peste 300 000 de voturi. Asociaţia amintită a afirmat public că „a curăţat" Magdalena Medio de elementele de stînga, noua grupare tinzînd acum, prin aspiraţia de a se constitui într-un partid politic, să înceapă o luptă pentru putere în cadrul alianţei traficanţi-extrema dreaptă. În raportul D.A.S., „Morena" este, de altfel, definită drept „punctul culminant al unei simbioze între mafia drogurilor, grupurile paramilitare, cele ale ucigaşilor cu simbrie antrenaţi de mercenari străini şi fermieri agasaţi de insistentele atacuri ale gherilei". Preşedintele Virgilio Barco a interzis prin decret această formaţiune ultraconservatoare, parlamentul urmînd să ratifice respectiva decizie.

Pe de altă parte, în numele apărării intereselor proprii, au fost create trupele invizibile ale grupurilor paramilitare de extremă dreapta, în număr de peste 140, conform cifrelor guvernului. Sînt folosiţi, în egală măsură, ucigaşi tocmiţi — aşa-numiţii „sicarios" —, care sînt de obicei tineri între 14—18 ani, lipsiţi de familie, dezrădăcinaţi social, şomeri. Puţini au terminat şcoala primară; au învăţat, în schimb, la şcoala delincvenţei juvenile, care i-a transformat în asasini avizaţi. Pentru ei, a ucide reprezintă o meserie ca oricare alta, bine plătită, deşi cu riscuri, care trebuie făcută perfect. Întrebat de ce practică această „profesiune", un tînăr criminal a răspuns calm şi sigur unui ziar din Bogota: „Este singurul lucru pe care ştiu să-l fac şi-l fac ca să trăiesc. Încerc să-l realizez cît mai bine posibil, într-o manieră cît mai profesională".

Antrenamentul acestor „sicarios", ca şi al grupurilor paramilitare, subliniază un alt raport al D.A.S., a fost asigurat de mercenari străini — britanici, israelieni şi sud-africani — angajaţi de traficanţi şi elementele de extrema dreaptă. Acum cîteva luni, D.A.S. a trimis acest raport confidenţial preşedintelui Virgilio Barco, documentul fiind publicat recent de ziarul columbian „El Tiempo" şi de „Washington Post". 16 mercenari — 11 britanici şi 5 israelieni — au organizat cursuri clandestine de antrenament în tehnici de camuflaj şi de folosire a explozivilor plastici şi grenadelor. Taberele erau instalate în provincia Magdalena Medio, la Puerto Boyaca, unde grupuri de cîte 50 de „elevi" au fost astfel instruiţi în perioada decembrie 1987 — mai 1988. Raportul D.A.S. afirmă că mercenarii au părăsit Columbia după îndeplinirea „misiunii". Între cei identificaţi se află colonelul israelian în rezervă Yair Klein, 46 de ani, fost comandant de paraşutişti, în prezent proprietarul unei agenţii particulare specializată în servicii de securitate. El a lucrat împreună cu trei colaboratori — toţi foşti militari — şi a declarat că antrenamentele pentru care a fost plătit erau organizate de fermieri şi crescători de vite, care îşi formau astfel „grupuri de autoapărare". Nu a negat, totuşi, posibilitatea ca unii din „elevii" săi să fi intrat în serviciile traficanţilor. De altfel, televiziunea columbiană a difuzat, recent, o înregistrare video prezentînd mercenari israelieni în timpul exerciţiilor lor de luptă.

Klein este anchetat, în prezent, de poliţia israeliană, la cererea ministerului apărării din Tel Aviv, sub acuzaţia de transfer de tehnici militare către o ţară străină, fără necesara autorizaţie a amintitului minister. În ce îi priveşte pe cei 11 britanici, aceştia erau conduşi tot de un ofiţer în rezervă, un oarecare „Peter", în vîrstă de 40 de ani, presupus fost membru al serviciilor de elită ale armatei engleze, S.A.S. Toţi cei 11, care au fost în general identificaţi, au acţionat în aceeaşi provincie — Magdalena Medio —, părăsind, se pare, Columbia în vara anului trecut. Ei au declarat că în locul lor au venit alţi mercenari, între care sud-africani. În legătură cu prezenţa persoanelor de naţionalitate britanică, un purtător de cuvînt al ministerului de externe de la Londra a declarat că vor începe, în curînd, investigaţii, informaţiile rezultate urmînd a fi furnizate apoi guvernului columbian.

Binomul producţie — consum

La cîteva zile de la anunţarea ofensivei împotriva mafiei drogurilor, ministrul columbian al justiţiei, Monica de Greiff, 32 de ani, instalată în funcţie cu două luni în urmă, s-a deplasat la Washington, unde a discutat cu autorităţile americane problema sprijinului ce îl pot acorda S.U.A., ca principal consumator al cocainei exportate de traficanţii din Columbia. Complementaritatea între ofensiva lansată de Columbia şi planul antidrog anunţat de preşedintele George Bush la 5 septembrie (despre care relatează următorul articol publicat în acest număr) este evidentă, dat fiind faptul că, în primul caz, este vorba de eliminarea producţiei de droguri, iar în cel de-al doilea de desfiinţarea pieţelor de comercializare a acestora.

Guvernul columbian, care a fost adesea criticat în S.U.A. pentru inactivitatea sa în lupta împotriva traficului cu stupefiante, a atras atenţia în repetate rînduri că amploarea contrabandei cu droguri se datorează, în primul rînd, cererii enorme de cocaină şi alte droguri, mai ales din marile oraşe americane. Cu prilejul vizitei Monicăi de Greiff, Washingtonul s-a angajat să acorde un ajutor de 65 milioane dolari, constînd din elicoptere de transport „Huey" dotate cu mitraliere, avioane de recunoaştere şi atac „A-37", material militar divers (arme automate, lansatoare de grenade, mitraliere, muniţie, veste antiglonţ), vehicule de teren, echipamente de comunicaţie etc. Avioanele „A-37" pot descoperi laboratoarele de fabricare a cocainei sau piste clandestine de aterizare şi să atace direct aceste obiective sau să informeze despre prezenţa lor, ghidînd apoi trupele de asalt, aduse cu elicopterele de transport. Obiectivul este clar: creşterea mobilităţii şi rapidităţii de intervenţie a forţelor columbiene în războiul declanşat împotriva traficanţilor. O primă parte a acestui ajutor a sosit deja la Bogota, însoţit de consilieri militari, spun unele surse, sau civili, spun altele. Este vorba de specialişti în comunicaţii, muniţii, logistică etc., al căror rol se va limita la instruirea personalului columbian în utilizarea echipamentelor trimise. Legat de aceasta, autorităţile columbiene au precizat, în mod expres, că nu au nevoie de trimiterea de trupe americane pentru desfăşurarea ofensivei naţionale antidrog.

Aflată la Washington, Monica de Greiff a discutat, pe de altă parte, alte două aspecte. Unul se referă la protecţia lucrătorilor columbieni din justiţie, foarte des victime ale asasinatelor puse la cale de mafie. Pentru ei au fost solicitate o parte a vestelor antiglonţ; se intenţionează, de de asemenea, instalarea de detectoare de metale la intrarea în tribunale, în scopul de a se împiedica pătrunderea unor indivizi înarmaţi în incinta acestora, după cum se au în vedere întărirea pazei personale şi instruirea în tehnici de autoapărare.

Un al doilea aspect important s-a referit la una din principalele măsuri ale guvernului columbian în cadrul drasticei sale ofensive împotriva principalilor producători şi exportatori de cocaină — cea privind extrădarea în S.U.A. a traficanţilor căutaţi de justiţia americană. Conform noilor prevederi columbiene, decizia de extrădare se ia pe cale administrativă, fără a fi nevoie de confirmarea vreunui tribunal şi nici de existenţa unui tratat de extrădare între S.U.A. şi Columbia. Semnat în 1979, tratatul în acest sens a fost aplicat abia începînd din 1984, anul asasinării fostului ministru columbian al justiţiei. Prevederile sale au funcţionat circa doi ani, perioadă în care au fost predaţi justiţiei americane 15 traficanţi columbieni. În 1987, Curtea Supremă din Bogota a declarat, însă, tratatul ca neconstituţional, datorită unor nereguli în ce priveşte procedura semnării lui. În prezent, autorităţile columbiene au decis, deci, să rezolve problema corespunzător actualei „situaţii de urgenţă" a luptei antidrog. Iar aceasta, în ciuda faptului că organizaţia teroristă a traficanţilor, „Los extraditables" — creată de cei pasibili cu extrădarea pentru a se opune acesteia, conform sloganului „mai bine un mormînt în Columbia, decît o celulă în S.U.A." — s-a lansat într-o nouă serie de atentate: 30 în

numai 15 zile. „Extrădabilii" au amenințat că vor ucide cîte cinci americani și zece judecători columbieni pentru fiecare traficant predat în S.U.A.

Ministerul american al justiției a publicat, la 22 august, o primă listă a celor mai căutați traficanți columbieni de droguri, pasibili de diverse capete de acuzare în S.U.A., și a cerut ajutorul Interpolului pentru capturarea acestor „delincvenți internaționali". Pe listă, alcătuită din 12 nume, se află, bineînțeles, principalii „capi" ai celor două carteluri : Escobar, cei trei frați Ochoa, „el mexicano", membrii „clanului Orejuela" din Cali. Extrădarea lor în S.U.A. s-ar putea solda cu pedepse mergînd pînă la închisoare pe viață, cum s-a întîmplat cu Carlos Lehder. Capturat în Columbia, Lehder a fost dus în Florida cu un avion al D.E.A. și judecat într-un tribunal din orașul Tampa sub acuzația de introducere de cocaină în S.U.A. El își ispășește pedeapsa într-o închisoare federală, neexistînd posibilitatea de revenire în vreun fel asupra sentinței, care este definitivă. În ce-l privește pe Jorge Luis Ochoa (42 de ani), acesta a fost arestat în Spania, unde a stat timp de peste un an ; Columbia a obținut extrădarea sa, care fusese solicitată și de S.U.A., dar Ochoa a reușit să obțină eliberarea în noaptea de 30 spre 31 decembrie 1988, printr-un ordin dat în acest sens de un judecător din Medellin și acceptat de șeful închisorii din Bogota. A dispărut, apoi, fără urmă.

Toți marii „capi" ai mafiei sînt căutați acum cu forțe sporite. „Traficanții de droguri se află în debandadă, a declarat zilele trecute ministrul columbian al apărării, Oscar Botero Restrepo. Lupta este dificilă și complicată, dar avem speranța că vom putea stăvili acest flagel".

Anca Voican

S.U.A.

Noul „război" împotriva stupefiantelor

„Folosirea drogurilor constituie un atac asupra vieții" — îndemnuri ce nu sînt urmate de milioane de americani

La 5 septembrie, președintele George Bush s-a adresat națiunii, pentru prima oară de la preluarea puterii, printr-un discurs radiotelevizat în care a prezentat planul Administrației sale de combatere a traficului și consumului de droguri — „principalul inamic" al S.U.A., după spusele sale, întrucît produce imense daune sociale și economice. Un plan „atotcuprinzător, pe măsura problemei drogurilor", în valoare de 7,9 miliarde dolari, alocați în anul financiar ce începe la 1 octombrie, care vizează simultan mai multe direcții : reducerea și stoparea, într-un viitor nu prea îndepărtat, a afluxului de droguri ; sporirea forțelor de ordine, inclusiv prin construirea de noi penitenciare; înăsprirea pedepselor aplicate traficanților și celor ce înlesnesc „spălarea banilor" obținuți din traficul cu droguri ; înmulțirea programelor și măsurilor educaționale pentru prevenirea consumului de droguri ; îngrijirea toxicomanilor și redarea lor societății ș.a. Un plan la care ar urma să participe mai multe agenții federale, care include și cooperarea internațională și care ar reuni toate resursele destinate pînă acum combaterii flagelului, la diverse nivele. „Ce lipsea — declara președintele — era strategia de folosire a armelor pe care le avem deja".

Dar planul acesta cuprinzător, implicînd decizii costisitoare, deși necesar, întrucît problema este reală, a fost privit cu neîncredere încă din primul moment. Înainte de toate, deoarece Administrații anterioare au decretat, și ele, asemenea „războaie" drogurilor fără să fie reușit să îngrădească în vreun fel calamitatea ce s-a întins, treptat, asupra tuturor straturilor societății. În 1971, într-un raport către Congres, președintele Richard Nixon califica heroina drept „inamicul public numărul unu". În 1982, președintele Ronald Reagan a reluat ideea și, un an mai tîrziu, a înființat **South Florida Task Force**, condusă de vicepreședintele de atunci, George Bush ; sute de agenți, judecători și procurori au fost trimiși în acest stat, iar forțele armate și-au oferit serviciile pentru prima oară. S-au realizat capturi însemnate, iar crimele majore în Florida au scăzut cu 20 la sută. În anul următor a fost creat **National Narcotics Border Interdiction System**, cu scopul întăririi și coordonării la nivel federal, statal și local a luptei împotriva traficului cu droguri ; capturile anuale de cocaină au sporit cu 20 la sută. În 1984, Administrației pentru combaterea drogurilor (D.E.A.) i s-au dat puteri speciale pentru interzicerea temporară a drogurilor care sînt socotite o amenințare publică. În 1987, a fost înființat **National Drug Policy Board**, în scopul coordonării tuturor eforturilor Administrației în lupta antinarcotice. Din 1981, bugetul destinat combaterii traficului cu droguri s-a triplat. În 1988, precedentul președinte american a propus o politică națională vizînd „o toleranță zero" în ce privește drogurile ilegale și a cerut elaborarea unei legi cu măsuri extreme, inclusiv pedeapsa capitală cînd survine moartea în urma traficului cu droguri sau un membru al forțelor de stăvilire a flagelului este asasinat. Răspunzînd apelului, Congresul votează, spre sfîrșitul anului, una din cele mai cuprinzătoare legi antidroguri. Dar, în ciuda tuturor acestor succesive planuri și măsuri, în toți acești ani traficul și consumul de droguri n-au încetat să sporească. După expresia specialiștilor, „Statele Unite au pierdut războiul contra narcoticelor" și se consideră că toate cifrele-record de acum cîțiva ani au fost depășite.

Traficul anual cu narcotice însumează, în această țară, peste 110 miliarde dolari, în ciuda măsurilor repetate și severe de îngrădire. Apar noi varietăți de droguri, precum „crack"-ul (obținut din cocaină), ceva mai ieftin, ușor de preparat, dar cu mult mai nociv și producînd în foarte scurt timp dependența consumatorului. Oameni aparținînd celor mai diverse categorii sociale se lasă ademeniți. Drogul a pătruns demult în campusurile universitare, în școli, în cartierele mizere ale orașelor, face ravagii printre tineri, s-a insinuat în ierarhia „elevată" a conducerii lumii afacerilor, în chiar centrul financiar al acesteia, pe Wall Street, iar, mai nou, începe să se răspîndească în zonele rurale. (Mai mult, anul trecut, un judecător numit pentru Curtea Supremă a trebuit să se retragă după ce a admis că a consumat droguri; la fel, s-au petrecut lucrurile și cu un candidat prezidențial). Piloții care consumă stupefiante pun în primejdie întreg traficul aerian ; zeci de piloți au fost scoși din serviciul activ. Militarii care consumă droguri constituie o primejdie încă și mai mare ; dar consumul s-a insinuat, în ciuda interdicțiilor, și în armată.

Săptămîna trecută au fost făcute publice datele cele mai recente privind dosarul drogurilor în America, stabilit de mai multe instituții ce și-au coordonat eforturile — Consiliul american pentru educație în domeniul drogurilor, Comitetul Camerei Reprezentanților pentru abuzul și controlul narcoticelor, Departamentul Justiției, institutul de sondaj Gallup ș.a. Cifrele demonstrează cît de mult constituie consumul de droguri o plagă a societății americane. Aproximativ 72 de milioane de americani, adică 37 la sută din populația de peste 12 ani, a consumat cel puțin o dată droguri ilegale ; aproximativ 21 milioane de americani au încercat cel puțin o dată cocaina, 3 milioane o consumă ocazional și 1 milion sînt consumatori fervenți. Aproximativ 75 la sută dintre consumatorii de droguri sînt albi ; dintre aceștia, femeile constituie 41 la sută, între ele aflîndu-se și cinci milioane de femei cu copii mici. 11 la sută din copiii născuți anul trecut au fost expuși pericolului drogurilor și este foarte ridicat procentul mortalității infantile în primii doi ani de viață, ca urmare a stupefiantelor consumate de mame în timpul sarcinii. În ultimul an, 8 la sută din elevii liceelor și 10 la sută dintre cei din colegii au folosit cocaină. Aproximativ 3 la sută din muncitorii între 20 și 40 de ani au consu-

mat cocaină. Aparent, aceste ultime cifre n-ar fi foarte alarmante, dacă n-ar fi consecințele lor. De pildă, în statul Connecticut, s-a constatat că 22 la sută din elevii cursului secundar consumă droguri în mod regulat : efectele asupra capacității lor intelectuale sînt rapide. Statisticile susțin că abuzul de droguri — care determină pierderi în productivitate, absențe de la locul de muncă și rate mai mari de accidente — provoacă pierderi sociale de 33 miliarde dolari anual. Cei implicați în traficul și consumul de droguri sînt implicați, de asemenea, în peste jumătate din delictele înregistrate în 14 mari orașe americane; în fruntea acestora se găsește Philadelphia, unde procentul de delicte legate de droguri atinge 82 la sută. Evident, există în primul rînd tragediile personale, degradarea și moartea datorate consumului de droguri; anul trecut de pildă, 1696 persoane au pierit ca urmare a „superdozelor" de cocaină. Dar acestora li se adaugă numărul cu mult mai mare de crime, furturi, spargeri, violuri și asasinate direct legate de droguri: fie curieri executați pentru că nu au livrat în întregime marfa sau banii, fie violența celor dependenți de drog, care, în nevoia disperată de a obține bani pentru a-și satisface deprinderile, își ucid membrii familiei, prietenii sau, pur și simplu, jefuiesc. Spitalele au tratat de urgență, în 1988, 46 020 consumatori de cocaină, față de 8 831 în 1984. Dar statisticile afirmă că peste 6 milioane (!) de persoane au nevoie de tratament pentru abuz de droguri, cifră extraordinar de mare în comparație cu numărul limitat al locurilor în clinici.

Firesc, asemenea cifre îndeamnă spre concluzia că dosarul drogurilor ar trebui să constituie principala preocupare a Administrației. Dar tabloul zugrăvit pînă acum este incomplet, întrucît traficul și consumul de droguri constituie doar una din principalele „sfidări" ale societății americane. S-a spus și continuă să se spună că, atîta timp cît va exista cererea de drog pe piața americană, va exista și traficul. Ce anume întreține cererea ? Se ajunge astfel la cheia fenomenului: profiturile și corupția, pe de o parte, tarele sociale, pe de altă parte. Menținerea flagelului se sprijină pe existența corupției în chiar rîndurile acelora care ar trebui să-l elimine. Cauzele și consecințele se îmbină, alcătuiesc ampla panoplie a tarelor sistemului social bazat pe goana după profit. Dorința de înavuțire cu orice preț, pauperizarea, șomajul, alienarea, încercarea de evadare în altă lume sînt realități tipice. Consumul de droguri va exista cît timp vor exista nemulțumiți și, în paralel, traficanții. Aceștia vor exista cît timp vor putea să obțină profituri imense. Vor obține profiturile, cît timp vor exista cauzele care îi fac pe oameni să recurgă la droguri — ignoranța, sărăcia, lipsa unei perspective sau a unui loc de muncă. Pînă la urmă, totul se reduce la o ecuație relativ simplă, social-economică.

Chiar și legile — dincolo de corupția existentă — au permis pînă de curînd înflorirea fenomenului. Un studiu al Departamentului Justiției constata nu demult că traficanții sau curierii de droguri nu petrec mai mult de 15 luni în închisori, deoarece trebuie să facă loc mereu altor deținuți. În unele orașe mari — precizа „U.S. News and World Report" — cei mai mulți suspecți de trafic cu droguri, chiar și marii traficanți, își acceptă vinovăția pentru fărădelegi mărunte sau depun mărturie împotriva altora, în schimbul unei promisiuni că nu vor fi închiși. Și afacerile continuă.

Planul anunțat săptămîna trecută de președintele George Bush, deși necesar, răspunde doar parțial multiplelor cerințe ale luptei împotriva drogurilor, iar opoziția democrată din Congres e de părere că nu va da rezultatele scontate. Pre-

Drogurile au invadat America, în ciuda măsurilor polițienești

ședintele ceruse, în luna februarie, cînd și-a prezentat bugetul, ca aproape 6 miliarde de dolari să fie destinate eforturilor guvernului de combatere a consumului de droguri. Suplimentarea anunțată acum este insignifiantă în raport cu noile cifre ale dosarului drogurilor. „Planul președintelui nu este suficient de dur și de imaginativ pentru a combate criza", declara senatorul Joseph Biden într-un răspuns al democraților. Orașele americane nu și-au sporit numărul de polițiști, în ultimii ani, din lipsă de fonduri ; șase din zece delincvenți arestați sînt eliberați fără procese, din lipsă de polițiști, judecători și locuri în închisori; între 1983 și 1988, numărul arestărilor pentru delicte legate de droguri a sporit de la 661 400 la 1,1 milioane, iar al celor închiși, de la 437 248 la 627 402. Pornind de la aceste date, senatorul democrat argumentează că strategia președintelui este inadecvată, deoarece alocă fonduri insuficiente forțelor de ordine, fonduri insuficiente tratării toxicomanilor, fonduri insuficiente cercetării științifice. „Nu există nimic în acest plan — declara și Thomas Foley, președintele Camerei Reprezentanților — care să nu se găsească în legile Congresului din 1988, din 1986 sau chiar mai devreme". Nu se poate combate, mai preciza senatorul Biden, un dosar atît de complex doar cu 7,9 miliarde dolari, cînd Administrația solicită 300 miliarde pentru Pentagon, pentru programe costisitoare și nenecesare.

O seamă de întrebări au fost ridicate de alți critici ai planului. Va accepta Congresul costul sporit al programului ? Șeful Executivului nu spune de unde vor fi luate fondurile, încît se presupune că finanțarea acestei suplimentări va trebui obținută prin reduceri ale altor programe. Or, președintele Bush a arătat că nu va accepta sporirea deficitului bugetar pentru a finanța acest plan, iar, pe de altă parte, congresmenii nu vor accepta eliminarea unor programe ce le-ar putea periclita mandatul.

Dintr-odată, planul luptei antidroguri capătă o miză politică, atît pentru Congres, cît și pentru Casa Albă. Însă membrii forului legislativ sînt de părere că președintele trebuia să aleagă o altă problemă — din cele menționate în discursul său inaugural : educație, sărăcie, lipsa de locuințe — pentru a-și începe prima sa cruciadă. În vreme ce flagelul drogurilor va fi extrem de greu de combătut, celelalte probleme amintite, îndeosebi în centrele orașelor, vor continua să se înrăutățească. Mai mult, dacă fondurile pentru finanțarea luptei antidroguri vor fi prelevate din programele destinate dezvoltării economice sau alte programe sociale, nemulțumirile vor spori proporțional cu consecințele. Alte întrebări privesc laturi mai specifice. Cum se va putea constata, conform dorințelor Administrației, că, în 2—3 ani, se va reduce cu 10 la sută procentul celor ce consumă droguri în licee, din moment ce majoritatea acestora nu se interesează de sondaje, deci nu răspund chestionarelor ? Dacă va fi nevoie de 5—10 ani pentru construirea primelor noi închisori, ce se va petrece pînă atunci cu persoanele arestate al căror număr ar trebui să crească ? Cum se va reuși interdicția drogurilor la frontiere cînd nu există o deplină coordonare între diferitele agenții federale ? Accentul mare pus de șeful Executivului pe lege și ordine — și nu pe îmbunătățirea sorții celor dezavantajați — revine în majoritatea declarațiilor. Soluția diminuării cererii de droguri ar consta, într-adevăr, în eliminarea cauzelor ce sînt, în majoritate, socio-economice. Fără asemenea măsuri, dosarul drogurilor se va menține la fel de acut și la sfîrșitul acestui secol, oricîte „războaie" ar lansa Administrația.

S. Ț.

Mortalitatea infantilă în S.U.A.

La Washington, mortalitatea infantilă a crescut dramatic anul trecut — fenomen atribuit, între altele, sporirii consumului de droguri de către femeile însărcinate. Potrivit ziarului „Washington Post" — care citează date ale unui studiu elaborat timp de cinci ani de guvernatorii statelor din sud —, indicele mortalității infantile a crescut la Washington de la 19,3 la mie în 1983 la 23,2 la mie în 1988.

În timp ce media la scară națională a mortalității infantile este de 10 la mie, rata înregistrată la Washington este superioară chiar și celei din regiunile cele mai vitregite din punct de vedere economic din Statele Unite. Astfel, în unele state din sud, s-a reușit ca în perioada 1983—1987 să fie redusă rata mortalității infantile de la 13 la 12 la mie.

La Detroit (statul Michigan), unde trăiesc numeroși cetățeni de culoare cu venituri reduse — la fel ca la Washington — s-a înregistrat, de asemenea, o rată ridicată a mortalității infantile — respectiv 20 la mie. Alte orașe din S.U.A. cu o rată înaltă a mortalității infantile sînt Baltimore (statul Maryland) — 16,2 la mie în anul 1986 ; Chicago (statul Illinois) — 16,6 la mie și New York — 12,2 la mie, conchide studiul.

(Agenția spaniolă „EFE")

Banii și concurența financiară: forme noi, probleme vechi (2)

Banii de plastic au pregătit apariția unui nou instrument bancar: așa-numita cartelă „inteligentă". Precursoare a fost cartela cu bandă magnetică, numită, evident, „bani magnetici"; este vorba de plăcuța din plastic cunoscută, dar avînd încorporate benzi magnetice pe care se înregistrează suma de care dispune titularul și o serie de alte date pentru identificarea acestuia. Prin introducerea cartelei într-un dispozitiv aflat la locul plății, capabil să „citească" mesajul înscris pe cartelă, suma înscrisă pe cartelă este diminuată automat cu contravaloarea bunurilor sau serviciilor achiziționate de către titular.

Cartelele electronice și furtul electronic

Adevărații bani „inteligenți" sînt cartelele care funcționează ca un minicomputer. Ele nu numai că au o „memorie" mult mai puternică, putînd deci înregistra atît informații financiare, ci și alte date utile, dar au capacitatea de a „intra în dialog" cu dispozitivul de citire, de data aceasta terminalul unei rețele de decontare coordonată de computer. Cu alte cuvinte, la introducerea cartelei în terminal se realizează automat transferul în contul furnizorului a sumei de plată, în memoria cartelei operîndu-se diminuarea disponibilului titularului acesteia. Sau, după cum spune un specialist, o cartelă inteligentă este, din punct de vedere contabil, un extras de cont actualizat instantaneu după fiecare operațiune.

Și, cu cartelele inteligente, se intră, de fapt, într-o nouă epocă a banilor: cea electronică.

Un simbol al „erei electronice" în domeniul bancar îl constituie „casierul automat" („automatic teller machine", pe scurt A.T.M.), care îndeplinește munca de rutină a unui casier de la ghișeul băncii: eliberează bani gheață, acordă împrumuturi, transferă fonduri. Solicitatorul utilizează în acest sens o cartelă specială, purtînd numărul personal de identificare („personal identification number" sau P.I.N.), adică o combinație de patru cifre după care A.T.M.-ul îl recunoaște pe beneficiar. Cu alte cuvinte, P.I.N. îndeplinește, în operațiunile bancare electronice, rolul pe care îl joacă semnătura în cele tradiționale (de exemplu la plata prin cec).

Dar pasul important în domeniul mijloacelor de plată a fost făcut o dată cu crearea sistemului de transfer electronic de fonduri la locul de vînzare („electronic funds transfer at point of sale" sau EFTPOS). Este vorba, în esență, de decontarea tranzacției prin simpla introducere a unei cartele inteligente (care poartă un P.I.N.) în terminalul instalat la locul desfacerii (într-un magazin) și aparținînd sistemului computerizat de decontare al emitentului cartelei (în principiu o instituție financiară). În prezent, EFTPOS a devenit principalul concurent al mijloacelor de plată tradiționale.

Apariția noului mijloc de plată nu poate însă să înlăture — cel puțin deocamdată — o problemă care s-a născut o dată cu apariția banilor: furtul, utilizarea lor frauduloasă. Deși unul din motivele pentru care, de-a lungul timpului, a fost preferată utilizarea banilor de hîrtie în locul aurului, apoi a cecului în locul bancnotelor și, în sfîrșit, a banilor de plastic în locul mijloacelor tradiționale de plată, a fost gradul mai ridicat de siguranță, această veche amenințare n-a dispărut nici în condițiile banilor electronici. Există, practic, două modalități de fraudare a banilor de plastic: falsificarea cartelelor, fie prin punerea în circulație a unor cartele „calpe", fie prin modificarea conținutului unei cartele autentice sau uzurparea drepturilor de încasare, în cazul cartelelor pierdute sau furate. După unele date, 13 la sută din cartelele A.T.M. din Marea Britanie, de exemplu, sînt pierdute sau sustrase; în aceeași țară, în 1985 firmele emitente de cartele au înregistrat pagube de 50 milioane de lire sterline, ca urmare a fraudelor. Cifra reală poate fi, însă, mult mai mare deoarece firmele respective preferă în general să păstreze discreție în legătură cu aceste pierderi, pentru a nu compromite în ochii publicului un mijloc de plată care reprezintă nu numai un real pas înainte în domeniul decontărilor și, în general, al activității bancare, ci și o sursă importantă de profit.

Iată de ce, în Occident, utilizatorii „banilor de plastic" sînt „școlarizați" prin instrucțiuni detaliate privind modul de folosire și mai ales de păstrare a cartelelor. Firma Access relata că 10 la sută din pierderile suferite erau datorate plăților făcute de A.T.M.-uri pe cartele pierdute sau furate, succesul răufăcătorilor fiind favorizat de faptul că mulți titulari nu sînt încă obișnuiți cu rigorile noului mijloc de plată (ținînd „parola" de utilizare, adică P.I.N.-ul, în același loc cu cartela, așa încît cel care o sustrage poate încasa imediat banii). Pe de altă parte, infractorii și-au „perfecționat" considerabil activitatea, acționînd în organizații puternice, care dispun de o bază tehnică dintre cele mai moderne.

În prezent, se pare că se asistă chiar la apariția unei noi „specializări" infracționale de înalt „profesionalism": aceea de „hacker". „Hacking"-ul constă în acțiunea infracțională, efectuată de multe ori de buni specialiști în computere, de sustragere a unor sume importante de bani prin „intrarea" frauduloasă în rețelele de decontare electronică. În noiembrie trecut, un infractor a abuzat în mod fraudulos de cartelele A.T.M. ale companiei Security Pacific National Bank pentru a-și însuși 237 000 de dolari. Banca a fost nevoită să ramburseze clienților săi sumele astfel sustrase, dar făptașul n-a putut fi descoperit.

În țările vest-europene situația este la fel de alarmantă. În iulie 1988, poliția a arestat la Zürich un individ ce reușise să „colecteze" 82 milioane franci elvețieni, care fuseseră transferați de la Londra la o bancă elvețiană. Frauda a fost descoperită numai pentru că sistemul electronic intrase în pană și tranzacțiile au trebuit să fie derulate cu vechiul sistem, manual. În R.F. Germania, firma Volkswagen a pierdut o sumă echivalînd cu 170 000 lire sterline într-o singură fraudă prin calculator. Problema are rezonanțe serioase pentru lumea bancară, pînă la a ridica în fața instituțiilor financiare spectrul falimentului determinat de furtul electronic. Deja în Franța o bancă de investiții a fost nevoită să-și înceteze activitatea în urma unei astfel de fraude de proporții mari.

Replica producătorilor de cartele împotriva fraudei organizate nu s-a lăsat așteptată: a apărut cartela „holografică", avînd în interior o foiță metalică pe care se înregistrează o imagine tridimensională (eventual făcută după comanda clientului) și care servește drept mijloc de identificare; reproducerea acesteia necesită o tehnologie sofisticată pe bază de laser, ceea ce, se presupune, este de natură să ducă la eșec orice încercare de falsificare. Mai mult, se află în prezent în proiect o cartelă „personalizată", care poartă imaginea fotografică a titularului, fiind teoretic imposibil de copiat.

Și din acest punct de vedere speranțele se pun în trecerea la cartela „inteligentă" sau „superinteligentă". Microcomputerul încorporat ar asigura nu numai identificarea precisă a titularului, dar ar garanta și realizarea operațiunii în limitele prescrise, fără depășirea creditului acordat și fără efectuarea unor plăți nepermise.

Competiția pentru profituri

Introducerea pe scară largă a acestui nou sistem de plată ridică însă și alte probleme, care au fost sesizate nu numai de către specialiști, ci și de publicul larg. Ca orice inovație în domeniul financiar, banii electronici determină o nouă ascuțire a concurenței între firmele implicate în utilizarea lor, cu consecințe multiple asupra vieții economico-financiare de ansamblu. Producătorii de cartele se află în competiție directă pentru punerea la punct a unor bani de plastic tot mai sofisticați, în scopul adjudecării unei părți cît mai mari din această piață în creștere. De aici însă o importantă consecință: sporirea substanțială a costurilor pe măsura perfecționării produsului: dacă o cartelă magnetică costă în jur de 15 cenți, cartela „superinteligentă" („supersmart card"), cea mai recentă inovație în domeniu, se produce la cîteva sute de dolari. Or, ținînd seama de volumul imens de cartele necesare pentru cerințele operațiunilor comerciale, un astfel de cost este prohibitiv pentru cea mai mare parte a utilizatorilor.

O problemă mai serioasă o constituie însă dificultățile întîmpinate în crearea de sisteme EFTPOS unificate la scara națională. Directorul general al companiei EFTPOS UK, înființată în Marea Britanie cu scopul de a realiza un astfel de sistem, constata, pe baza experienței de pînă acum, că încercările de cooperare în acest domeniu n-au făcut decît să deschidă și mai mult drumul concurenței. Dacă sistemul a fost conceput pentru a pune în centrul plăților electronice la scară națională o cartelă de debit universală, posibilitățile de implementare sînt serios limitate de faptul că băncile comerciale și cele de investiții au pus în circulație o multitudine de cartele proprii, incompatibile între ele. Mai mult, băncile și-au dezvoltat scheme EFTPOS proprii, ceea ce va duce la segmentarea pieței și împărțirea clienților în sisteme de plăți paralele și necomunicante.

O direcție principală a clivajului de interese s-a format între instituțiile financiare emitente de cartele și întreprinderile comerciale cu amănuntul, marile magazine, care utilizează aceste cartele în relațiile de plată. Profitul rezultat în urma informatizării relațiilor de plată

trebuie împărțit între detailiști — cei ce realizează efectiv tranzacțiile — și instituțiile financiare care asigură procesarea datelor privind efectuarea plății ; cît este dispus să cedeze fiecare este un continuu prilej de dispută. Așa încît, cooperarea este în mod continuu subminată de concurență, de tendințe de apropriere a unor avantaje unilaterale.

Dar concurența dintre bănci și întreprinderile comerciale tinde să fie pusă în umbră de concurența dintre băncile emitente de cartele pentru cîștigarea de cît mai mulți detailiști care să utilizeze propriile tipuri de cartele. Dacă în urmă cu cîțiva ani, existau puțini protagoniști în acest domeniu de activitate financiară, în prezent, pe măsura creșterii profitabilității, tot mai multe bănci se implică în plățile cu cartele : în 1979, în Marea Britanie era un singur membru al sistemului Visa, firma Barclays ; acum, numărul acestora a ajuns la 31. După cum apreciază ziarul „Financial Times", virtual toate băncile comerciale și un număr în creștere de bănci de investiții doresc în prezent să emită cartele de credit.

Băncile care altădată dețineau poziții monopoliste nu privesc, însă, cu ochi buni această invazie de „nou veniți" și contraatacă, pentru a-și menține profiturile și clienții. La începutul anului, Barclays a comunicat celorlalți 30 de emitenți ai cartelelor Visa din Marea Britanie că reduce „comisionul de operare" pe care-l plătește acestora de la 1,3 la sută la 1,2 la sută din valoarea tranzacțiilor. Deși diferența pare redusă, ea înseamnă pentru TSB Trustcard, al doilea emitent de cartele Visa, o pierdere de circa 8 milioane lire sterline pe an.

Un astfel de „șoc prin costuri" vizează, înainte de toate, „curățirea" pieței de micii emitenți de cartele și o nouă consolidare a poziției marilor bănci, dar el va determina și creșterea generală a cheltuielilor celor care folosesc acest mijloc de plată. Ca întotdeauna, ciocnirile dintre uriași se răsfrîng asupra micilor participanți la piață, ca și asupra masei largi de utilizatori.

Ascuțirea contradicțiilor dintre capitalul privat și intervenția statală

Una din principalele chestiuni pe care le ridică extinderea utilizării banilor de plastic o reprezintă asigurarea controlului mișcărilor bănești, problemă extrem de complicată chiar în condițiile folosirii mijloacelor de plată tradiționale. După cum se știe, masa monetară, adică ansamblul mijloacelor bănești aflate în circulație, se compune din banii propriu-ziși, respectiv numerarul și depunerile la cerere (definiție a banilor notată cu M1) și cvasi-banii, respectiv banii aflați în conturi care nu servesc ca mijloc curent de plată și, ca atare, au circulație lentă sau sînt, practic, imobilizați. În această categorie se pot include conturile de economii (acestea, împreună cu M1 formează M2, o definiție mai largă a banilor), precum și depunerile la termen, depunerile în valută, certificatele de depozit, titlurile pe termen (cea mai cuprinzătoare definiție a masei monetare). Asigurarea unui raport corespunzător între masa bănească aflată în circulație și volumul ofertei de bunuri și servicii este una din marile obsesii ale politicii economice din țările occidentale : un volum ridicat și în creștere al mijloacelor bănești indică un climat inflaționist și încurajarea unei astfel de tendințe poate degenera într-o spirală a creșterii prețurilor, cu pierderea controlului asupra masei monetare; dimpotrivă, un volum redus de mijloace de plată reprezintă un factor deflaționist, iar politica monetară respectivă exagerată poate accentua tendințele recesioniste și precipita starea de criză economică.

Ce se întîmplă în condițiile utilizării banilor de plastic ? După cum s-a remarcat, unele din formele acestora intră în componența masei monetare, în calitate de cvasi-bani. În măsura în care banii de plastic devin înlocuitori pe scară largă ai bancnotelor și monedelor, procesul de creație monetară nu numai că se intensifică, ci în plus se și transferă înspre firme private — tot mai puțin aflate sub incidența instrumentelor de politică monetară, a controlului guvernamental. De altfel, un specialist își exprima, în „Financial Times", temerea că utilizarea largă, fără control, a cartelelor va determina creșterea complexității relațiilor financiar-monetare și poate să facă imposibil controlul masei bănești.

Pentru că adevărata amenințare nu provine din existența unui anumit tip de cartele, ci din profuziunea extraordinară a acestui nou mijloc de plată, din diversificarea domeniilor de utilizare și creșterea rapidă a numărului de emitenți. În ultimă instanță, extinderea banilor de plastic va complica și mai mult procesul de coordonare la nivel central a mișcărilor bănești în economia occidentală, impunînd un răspuns adecvat pe plan instituțional, introducerea unor mijloace eficiente de reglementare și control. Or, această accentuare a intervenției statului în economie intră în opoziție cu interesele monopolurilor private, precum și cu principiile — atît de frecvent afirmate — ale „libertății pieței", ale mișcării neîngrădite a capitalurilor pe plan intern și internațional. Generalizarea banilor de plastic acutizează astfel una din principalele contradicții din economia occidentală contemporană : dintre piață și intervenția publică, dintre capitalul privat și stat.

Categorie centrală a producției de mărfuri, banii sînt o componentă organică a mecanismului economico-financiar occidental al economiei de piață și, indiferent de forma lor, ei trebuie să-și manifeste cu necesitate toate funcțiile lor specifice în această economie, să-și dezvolte toate contradicțiile care le guvernează mișcarea. Ei nu sînt numai mijloc de circulație și de plată ci și mijloc de tezaurizare, bani universali și, înainte de toate, măsură a valorii, iar, în economia occidentală, o formă principală de existență a capitalului. A reglementa mișcarea banilor înseamnă, în ultimă instanță, a reglementa mișcarea capitalului, a o subordona intereselor generale ale desfășurării circuitului economic. Or, aceasta implică statornicirea unor relații de producție care să corespundă caracterului forțelor de producție, gradului înalt de socializare a activității economico-sociale, relații a căror generalizare este împiedicată de chiar existența marelui capital privat.

În fond, după cum am văzut, extinderea banilor de plastic nu a atenuat, ci, dimpotrivă, tinde să exacerbeze acțiunea „forțelor pieței", contradicțiile dintre interesele private și cele publice : concurența devine mai ascuțită și se poartă pe multiple planuri, marile monopoluri urmăresc să-și apropie cît mai multe din noile oportunități și intră în coliziuni reciproce sau se regrupează prin „cooperări", realizarea controlului public asupra masei monetare este tot mai dificilă etc. Un lucru este, însă, cert : expansiunea vertiginoasă a banilor electronici în economia occidentală repune în discuție însăși natura mecanismului economico-financiar din țările capitaliste dezvoltate, capacitatea relațiilor de producție capitaliste de a răspunde noilor exigențe ale progresului tehnic, ale dezvoltării economice.

Ioan Popa

CONTRAPUNCT

„Degetul goethean"...

Antifumătorii vest-germani și-au ales un redutabil și prestigios aliat în personalitatea lui Goethe !

Creatorul lui „Faust" s-a dovedit neînduplecat cu tabacomania, opinînd că „tutunul prostește", iar fumatul este o „o gravă impolitețe și un act antisocial". Înarmată cu asemenea argumente, „Liga cofumătorilor forțați", care militează pentru „un aer fără fum de tutun", a programat o campanie de mare anvergură, declanșată la Frankfurt pe Main, orașul natal al marelui scriitor.

Inițiativa de a-i arăta pe fumători cu „degetul goethean" a fost bine primită și ea ar putea deveni productivă. Oricum, rămîne tentația de a-l asocia pe titanul literelor germane și la alte campanii de primă actualitate. „A sufla în flaut nu înseamnă a cînta ; trebuie să miști și degetele", cugeta Goethe, care mai credea că „am schimbat destule vorbe, e vremea să vedem și faptele".

Degetul lui Goethe pare să se îndrepte, de această dată, mai mustrător încă, spre lansatorii de vorbe și intenții fără acoperirea faptelor. Împrejurările fac ca o astfel de discrepanță să afecteze o problemă centrală pentru toate zonele lumii, inclusiv pentru Europa centrală. Îi auzim, astfel, pe rachetozauri suflînd în flaut, fără a mișca un deget. Lideri ai NATO se întrec în parade pacifiste, fredonează aria diferitelor „opțiuni zero", dar procedează pe dos, căutînd să se ascundă după deget. Așa au apărut „măsurile compensatorii", proiectele de racheto-modernizare tactică, perfecționarea instrumentelor clasice interpretate. după absurda partitură a „descurajării nucleare", pe cît de zgomotoasă, pe atît de amenințătoare. Prestațiile flautiștilor cu degetele țepene sînt cu atît mai contraproductive, cu cît, dacă armele nucleare supuse reducerii pot fi socotite pe degete, încărcăturile rămase în arsenale și planurile de a le dezvolta sînt nenumărate ! Există, deci, riscul greu calculabil ca „profesioniștii vrăjitori" să prolifereze forțele distrugerii pînă la punctul critic de unde nu le mai pot stăpîni.

Trebuie, așadar, pus degetul pe rană și trecut la dezarmare prin fapte, oamenii înțelepți știind de atîta amar de vreme că spre a cînta din flaut e nevoie nu atît de suflat, cît de... suflet !

Ion Jercan

DOCUMENTAR

MEXIC.

O diplomaţie activă

Leagăn al unei străvechi culturi, pămînt al unor eroi legendari, ca Miguel Hidalgo, Pancho Villa sau Emiliano Zapata, Mexicul a cunoscut, la 16 septembrie 1810, izbucnirea războiului de eliberare naţională de sub dominaţia spaniolă, ceea ce a permis, în 1821, proclamarea independenţei sale de stat.

Ziua de 16 septembrie — sărbătoarea naţională mexicană — găseşte poporul ţării angajat în eforturile de modernizare accentuată, pe multiple planuri, a vieţii sale economice, sociale şi politice. Aşa cum declara recent preşedintele Carlos Salinas de Gortari, Mexicul de azi şi-a propus conectarea la mijloace şi tehnologii noi de producţie, transformarea economiei în consens cu resursele bogate ale ţării, cu aspiraţiile de progres continuu ale locuitorilor săi, extinderea colaborării cu diverse regiuni ale lumii, intensificarea eforturilor în vederea reglementării problemei datoriei externe.

Desfăşurînd, pe plan internaţional, o politică activă şi dinamică, Mexicul se pronunţă pentru afirmarea dreptului la autodeterminare al popoarelor, pentru respectarea independenţei şi suveranităţii statelor, împotriva oricărui amestec din afară. Preocupat de evoluţiile politice internaţionale, Mexicul face parte din „Grupul celor şase", angajat în promovarea idealurilor păcii, a realizării dezarmării şi consolidării înţelegerii pe plan mondial. De asemenea, acţionează activ pentru întărirea conlucrării şi unităţii latino-americane, în vederea abordării, cu mai mult succes, a problemelor comune ce frămîntă continentul, a consolidării solidarităţii regionale. În egală măsură, se pronunţă pentru soluţionarea politică, paşnică, fără amestec străin, a crizei din America Centrală.

Raporturile de colaborare româno-mexicane au cunoscut o evoluţie constant ascendentă, în spiritul prieteniei şi conlucrării tradiţionale dintre cele două state şi popoare. O contribuţie de prim ordin a avut-o, în acest sens, dialogul la nivel înalt româno-mexican, prilej de asigurare a cadrului propice de extindere, pe multiple planuri, a conlucrării bilaterale, în interesul celor două popoare, al întăririi păcii şi colaborării pe plan internaţional.

ETIOPIA.

Noul plan pe cinci ani

La 12 septembrie, Republica Populară Democrată Etiopia a sărbătorit Ziua naţională, cea de-a XV-a aniversare a revoluţiei populare. Făcînd un bilanţ al eforturilor depuse în ultima vreme de poporul etiopian în vederea relansării economiei ţării, autorităţile de la Addis Abeba au arătat că, de pildă, în primele şase luni ale actualului exerciţiu financiar, exporturile au sporit cu patru la sută, faţă de perioada corespunzătoare a anului precedent. Astfel, s-a precizat că, în prima jumătate a actualului an fiscal, Etiopia a exportat mărfuri în valoare de peste 320 de milioane birr (circa 155 milioane dolari).

La finele anului trecut, în cadrul plenarei C.C. al Partidului Muncitoresc din Etiopia, secretarul general al C.C. al P.M.E. şi preşedinte al R.P.D. Etiopia, Mengistu Haile Mariam, s-a referit la problema sporirii producţiei agricole în următorul plan cincinal, care a început în 1989. Subliniind interdependenţa strînsă dintre sectoarele agricol şi industrial, el a precizat că, pentru soluţionarea importantei probleme a autoaprovizionării agroalimentare, se va acorda, în continuare, o atenţie deosebită folosirii judicioase a resurselor solului, subsolului şi apelor. De asemenea, el a anunţat intrarea în funcţiune a unui centru de producere a uneltelor şi tehnologiei agricole necesare pe plan naţional. Totodată, Comitetul Naţional pentru Planificarea Centralizată al Etiopiei a aprobat planul de dezvoltare social-economică a ţării pentru perioada septembrie 1989—august 1994, care prevede creşterea ritmului de dezvoltare economică, asigurarea autonomiei alimentare, dezvoltarea exporturilor.

Poporul nostru urmăreşte cu interes şi simpatie eforturile poporului etiopian în vederea progresului economic şi social. Între România şi Etiopia, între partidele din cele două ţări s-au statornicit raporturi de prietenie, solidaritate şi conlucrare strînsă, raporturi care, în spiritul înţelegerilor convenite în cadrul convorbirilor la cel mai înalt nivel de la Bucureşti şi Addis Abeba, cunosc o dezvoltare continuă, în interesul poporului român şi al celui etiopian, al cauzei păcii, înţelegerii şi colaborării internaţionale.

COSTA RICA.

Promovarea dialogului

La 15 septembrie, Costa Rica sărbătoreşte ziua proclamării independenţei sale naţionale (1821). Este, acesta, un prilej de reafirmare a aspiraţiilor de progres şi bunăstare ale poporului costarican, angajat în procesul de dezvoltare accentuată a ţării, de asigurare a creşterii economice. Proiectele guvernamentale prevăd, în acest sens, diversificarea producţiei industriale, sporirea randamentului terenurilor agricole, extinderea gamei mărfurilor de export, măsuri la care se adugă obiectivul reducerii treptate a datoriei externe a ţării.

Cu o evoluţie politică stabilă şi o viaţă democratică devenită tradiţională, Costa Rica s-a angajat, decis, în promovarea dialogului ca mijloc de reglementare a stărilor conflictuale din regiunea unde se află situată geografic. Preşedintele Oscar Arias, deţinător al Premiului Nobel pentru pace (1987) în calitatea sa de iniţiator şi promotor al acordului regional de soluţionare paşnică a crizei centro-americane, a declarat recent că ţara sa se pronunţă pentru continuarea susţinută a demersurilor politice şi diplomatice în direcţia restabilirii calmului în zonă, a consolidării proceselor democratice şi concentrării eforturilor în sfera dezvoltării economico-sociale a ţărilor din regiune.

Între România şi Costa Rica se dezvoltă tradiţionale raporturi de prietenie şi colaborare pe multiple planuri. Un rol decisiv l-a avut, desigur, dialogul la nivel înalt, care a stabilit cadrul optim al evoluţiei ascendente a relaţiilor româno-costaricane, în interesul ambelor popoare, al conlucrării şi înţelegerii între toate naţiunile lumii.

HONDURAS.

Valorificarea resurselor naţionale

Stat situat în istmul Americii Centrale, Hondurasul şi-a proclamat independenţa, o dată cu celelalte republici centro-americane, la 15 septembrie 1821, această zi marcînd, ulterior, sărbătoarea naţională a ţării.

Honduras este una din cele mai muntoase ţări din lume (peste 80 la sută din suprafaţa sa) şi unica în America Centrală fără vulcani activi. Economia sa se bazează pe valorificarea principalelor resurse minerale (petrol, plumb, zinc, aur, argint) şi agricole (porumb, orez, trestie de zahăr, bumbac, tutun, cafea, fructe tropicale), contribuind la dezvoltarea industriei energetice, a celei uşoare, alimentare, ca şi a agriculturii. Comerţul se bazează, în principal, pe importul de produse manufacturate, şi pe exportul de banane, cafea, cherestea, minereuri, bumbac.

După stabilirea relaţiilor diplomatice dintre România şi Honduras, raporturile bilaterale au cunoscut o nouă evoluţie, în consens cu dorinţa ambelor popoare de conlucrare reciproc avantajoasă. Extinderea colaborării dintre cele două ţări răspunde interesului comun al păcii şi lărgirii raporturilor între toate naţiunile lumii.

PRAVDA

MOSCOVA

„A.S.E.A.N. — ETAPĂ DE COTITURĂ"*)

CU SIGURANȚĂ, cea de-a zecea conferință a organizației interparlamentare a țărilor A.S.E.A.N., ale cărei lucrări s-au încheiat recent la Manila, ar fi devenit, într-o altă situație, un eveniment după chipul și asemănarea numeroaselor forumuri internaționale similare.

Între hotărîrile adoptate a fost punerea de acord a legislațiilor statelor în problema privind comerțul cu narcotice pentru ca, prin eforturi comune, să se lupte împotriva acestui flagel. Au fost adoptate rezoluții privind măsuri de protejare a mediului înconjurător, întărirea sistemului de ocrotire a sănătății, în problemele tineretului și pensionarilor. Aceste documente vor duce la elaborarea de acte legislative concrete în fiecare din țările membre ale A.S.E.A.N.

Dar rezultatele obținute au fost, cumva, împinse pe un plan secund de probleme care, inițial, nu au fost consemnate pe ordinea de zi. Este vorba de faptul că, în ajunul deschiderii întîlnirii de la Manila, Singapore a comunicat că se află în tratative cu S.U.A. privind amplasarea de baze militare americane pe teritoriul său. Acum, în toate țările din regiune nu încetează disputele în această problemă. Ea este discutată atît de șefii de guvern, cît și de organizațiile obștești. Pozițiile celor șase țări sînt clar scindate, fapt ce s-a remarcat și la întîlnirea de la Manila. De exemplu : este oare vorba de o variantă de „rezervă" pentru S.U.A. în cazul lichidării bazelor sale militare din Filipine sau de negocieri absolut independente care pot duce la escaladarea prezenței americane în regiune ?

După toate probabilitățile, discuțiile nu se vor aplana în curînd. Aceasta, întrucît este vorba de un moment de cotitură în destinele tuturor statelor din Asia de sud-est, de realizarea, aici, a concepției lansate tocmai de A.S.E.A.N. privind o zonă de pace, libertate și neutralitate, a cărei componentă este crearea unei zone denuclearizate. Cu atît mai mult cu cît se știe că, dacă bazele S.U.A. din Filipine vor fi închise, nu va exista nici prezența militară sovietică în Vietnam. În fine, se discută rolul A.S.E.A.N., ca organizație, în aceste procese. Pe de o parte, este clar că ea nu are competența să dicteze o hotărîre nici unuia din cele șase guverne. Și, în general, această organizație, conform statutului și tradițiilor, nu examinează probleme cu caracter militar. În acest context, se pune problema rolului A.S.E.A.N. în realizarea ideii de zonă a păcii, libertății și neutralității, în elaborarea concepției viitoare de dezvoltare pașnică a regiunii.

Desigur, o organizație parlamentară nu poate soluționa aceste chestiuni, pentru că este un forum de dezbateri. Rezoluțiile sale constituie doar recomandări. Ceea ce s-a întîmplat la Manila indică, mai degrabă, caracterul tensionat al unei situații în care este imposibil să se stea deoparte de evenimentele importante, de cotitură pentru întreaga regiune. Or, la conferință iată ce s-a întîmplat : deși Singapore nu a fost de acord să se discute la Manila problema privind inițiativa sa, participanții la întîlnire au adoptat, „în afara programului", rezoluții foarte clare. Ei își reafirmă hotărîrea de a obține crearea zonei de pace, libertate și neutralitate și a zonei denuclearizate, cheamă la lichidarea bazelor militare străine din regiune.

*) „Pravda", nr. 242/1989.

Frankfurter Allgemeine Zeitung

BOLIVIA. „NOI FORME DE GÎNDIRE POLITICĂ ȘI DE ACȚIUNE"*)

— Convorbire cu președintele Jaime Paz Zamora —

DUPĂ CE predecesorul său, Victor Paz Estenssoro, i-a pus eșarfa prezidențială, Jaime Paz Zamora s-a îndreptat din clădirea Parlamentului, cu pași hotărîți, spre sediul guvernului, în ovațiile adepților săi. Alături de el se afla un domn mai în vîrstă, cu o față prietenoasă : era fostul general Hugo Banzer. Ajuns la putere printr-un puci militar, acesta guvernase timp de șapte ani. Pentru a lupta împotriva regimului militar al lui Banzer, noul președinte a înființat, acum 18 ani, partidul „Mișcarea Stîngii Revoluționare — M.I.R.". Acum, datorită voturilor partidului conservator al aceluiași Banzer, Jaime Paz Zamora a putut deveni președintele țării.

Coaliția dintre social-democrații partidului M.I.R. al lui Jaime Paz Zamora și conservatorii lui Banzer împotriva partidului de guvernămînt, cel de centru-dreapta, condus de Paz Estenssoro, a fost o surpriză mai ales în Europa și i-a deranjat chiar pe unii prieteni ai partidului M.I.R. În interviul acordat ziarului „Frankfurter Allgemeine Zeitung", noul președinte al Boliviei, Jaime Paz Zamora, a precizat de ce este necesară o coaliție : „Bolivia se află într-o etapă decisivă a dezvoltării sale economice, într-o etapă politică de tranziție. Politica de stabilizare, începută de guvernul anterior, trebuie continuată, dar acum economia noastră trebuie să se dezvolte și mai mult, pentru a putea satisface cerințele sociale îndreptățite ale unei largi pături a populației noastre. Prin perioada de tranziție, eu nu înțeleg doar trecerea de la regimul militar la democrația reinstaurată la noi, spre sfîrșitul anului 1982. Eu consider că, acum, se încheie o etapă politică începută în urmă cu 40 de ani, după terminarea războiului Chaco. Acum începe o nouă perioadă cu o nouă generație de politicieni, cu noi forme de gîndire politică, cu noi atitudini politice, cu alte partide. Partidele mai mari, de dreapta și de stînga, renunță azi la acele aspecte ale ideologiei lor care vizau, cu prioritate, confruntarea cu adversarul politic. Acum, obiectivul cel mai important al partidelor din Bolivia nu mai este desființarea reciprocă".

„Menținerea stabilității și creșterea producției naționale trebuie să fie, în prezent, obiectivele cele mai importante pentru orice partid conștient de răspunderea sa", a afirmat Paz Zamora. „În fața unei cutremurătoare situații sociale a țării, cu peste 15 la sută șomeri, fără nici un ajutor, cu cea mai înaltă rată a mortalității infantile de pe întregul continent, cu o subnutriție larg răspîndită, în fața acestor realități nici chiar un partid conservator nu poate închide ochii".

Bolivia trebuie să depună eforturi serioase și să găsească noi forme de încurajare a producției naționale, care să poată fi, apoi, exportată.

La alegerile din mai, situația social-politică a țării era neclară și numai prin alianța a două din cele trei mari partide a fost posibil să se obțină voturile necesare pentru alegerea președintelui în al doilea scrutin. Paz Zamora ar fi putut forma o coaliție și cu partidul de centru-dreapta M.N.R., aflat pînă atunci la putere, însă candidatul acestuia, Sanchez de Lozada, nu a vrut, cu nici un chip, să renunțe la președinție. În cadrul partidului M.I.R. există părerea că este foarte important ca, într-un sistem prezidențial cum este cel bolivian, președintele să fie ales din propriul său partid, pentru ca el să poată impune programul partidului. Hugo Banzer a fost de acord să renunțe, cu toate că avusese cu 2 la sută mai multe voturi decît Paz Zamora.

Jaime Paz Zamora este convins că aderarea lui Banzer la democrație este sinceră : „În cele din urmă, el a dovedit acest fapt, mai ales în ultimii ani, cît timp s-a aflat în opoziție, cît și ca partener de coaliție". În cadrul Acțiunii Democratice Naționaliste — A.D.N. — (partidul lui Banzer), politicienii conservatori tineri, cu o concepție modernă, iau locul vechilor camarazi. Foști colaboratori ai regimului militar există și azi în M.N.R., celălalt partid cu care M.I.R. ar fi putut forma o coaliție. Noul vicepreședinte, Osio, provine din rîndul creștin-democraților, partid ce a format o alianță în alegeri cu partidul lui Banzer. Osio este o personalitate cu un trecut exclusiv democratic. „Partenerul de coaliție a acceptat principalele puncte ale programului guvernamental, chiar și

*) „Frankfurter Allgemeine Zeitung" nr. 135/1989.